

HUDI JÓZSEF

A Veszprémi Nemzeti Casino tagjai a reformkorban (1842–1847)

MAGYARORSZÁGI POLGÁROSODÁS során kialakuló társadalmi nyilvánosság fontos indikátorainak nevezhetők az egyesületek — kiváltképpen a kulturális egyesületek —, amelyek nagyban hozzájárultak a rendi társadalomszerkezet megszüntetéséhez, a polgári értékrend, identitás kialakulásához. A társadalom- és művelődéstörténeti kutatás ezeket az egyesületeket napjainkra már számba vette, szerepüket tisztázta, ám mindez nem jelenti azt, hogy nem akad még bőven tennivaló.¹ A lokális, regionális szintű vizsgálatok segítségével közelebbről is megismerhető egy-egy egyesület társadalmi bázisa, annak összetétele, az egyesület tevékenysége, mikrokörnyezetre gyakorolt hatása.

Ideális esetben a kutató rendelkezésére állnak az egyesület iratai, könyvtára (vagy könyveinek és folyóiratainak, hírlapjainak leltára), nyomtatásban kiadott szabályzatai, rendeletei, évkönyvei. Sokkal nehezebb a történész dolga, ha az egyesületnek levéltári anyaga elpusztult és csak az évkönyvei maradtak fenn. Ez történt az 1833-ban már működő Veszprémi Nemzeti Casino esetében is, amelynek csupán két évkönyvét ismerjük (1842-ből és 1847-ből). Az évkönyvek a működésre vonatkozó dokumentumok (alapszabályok, rendeletek) mellett tartalmazzák a tagok és tisztségviselők nevét. A család- és személynév azonban önmagában még nem mond semmit, ha nem ismerjük az illető legfontosabb adatait: társadalmi státuszát (polgár, nemes), vallását, foglalkozását, közéletben játszott szerepét. Életrajzi adattárunk az első lépés ahhoz, hogy feltárjuk a kaszinó történetét. Ha tisztázuk az alapítók, tisztségviselők személyes adatait, tovább léphetünk a kaszinó működésének leírásához, tevékenységének tisztázásához. Hipotézisünk az, hogy széles körű levéltári, kéziratári, könyv-

¹ FÜLÖP 1978., EÖRY 2016., 2017., 2024.

tári forrásanyag feltárásával megfelelő eredményeket lehet elérni: körvonalazhatjuk, hogy mely társadalmi csoportok jártak az élen Veszprém mezőváros polgárosodásában, ezek a csoportok milyen társadalmi gyakorlatot folytattak annak érdekében, hogy a várva várt változások bekövetkezzenek: megszabaduljanak rendi kötöttségeiktől és a kiépülő polgári társadalom szabad polgáiraivá váljanak.

1.

A Veszprémi Nemzeti Casino választmányának tagjai

Boda László 1847
Cseresnyés István 1847
Csirke Károly 1847
Csirke Lajos 1847
Csukli István 1842
Ferenczy György 1847
Ferenczy János 1847
Fülöp Sándor 1847
Kolosváry József 1847
Kopácsy György 1842
Kun Sándor 1847
László Dávid 1842
Lukácsa József 1842
Márton Antal 1847
Pap Gábor 1842
Rohonczy István 1847
Ruthner János 1842
Sámson Pál 1842
Scharenpeck Ádám 1842
Solomváry Ferenc 1847
Suli Antal 1842
Szabó Antal id. 1847
Szalatkay János 1847
Szalmay Antal 1842
Sztójánovics József 1847

Trippammer Mátyás 1842

Végh István, ifj. 1847

Végh István 1842

2.

A Veszprémi Nemzeti Casino tisztikara

<i>Tisztség</i>	<i>1842</i>	<i>1844</i>	<i>1847</i>
<i>Igazgatók</i>	Szabó Antal	–	–
	Rosos Antal	–	–
<i>Titoknok</i> ²	–	Kupricz Imre	–
<i>Jegyző(k)</i>	Csirke Károly főjegyző	–	Szalatkay György
	Jády Károly aljegyző	–	–
<i>Könyvtárnok</i>	–	–	Verbőczy József ³
<i>Levéltárnok</i>	Csolnok Ferenc	–	–
<i>Pénztárnok</i>	Joannovich György	–	Joanovics György
<i>Biztosok</i>	Francz Károly	–	–
	Urhegyi Alajos	–	–

3.

A Veszprémi Nemzeti Casino tagjainak életrajzi adatai

A vázlatos életrajzok olyan biográfiai adattár alapját képezik, amely lehetővé teszi a társadalomtörténeti elemzés elvégzését. A szócikk elején kövérrel kiemelve a kaszinótag neve, évkönyvi előfordulása található, ezt követi legfontosabb személyi adatainak lehetőség szerinti tisztázása, ezek kiegészítése egyéb fontos adatokkal (pl. egyesületi tagságokkal, közéleti jótékonykodással, könyvvásárlási szokásokkal, magánkönyvtárra vonatkozó információkkal). Katonák esetében szolgálati viszonyaik, előmenetelük feltárását nem tekintettük feladatunknak. A forrásokra lábjegyzetekben hivatkozunk.⁴

² értsd: titkár

³ Könyvtárnok és biztos

⁴ A hivatkozás sorrendje: levéltári források, sajtóforrások, szakirodalmi források. – Katonák esetében szolgálati viszonyaik, előmenetelük feltárását nem tekintettük feladatunknak.

ADLER András 1847: Adler András cs. kir. kapitány, veszprémi katolikus lakos. Francsics Károly azt írta naplójába, hogy „Egy toborzó tisztt, Adler András, főhadnagyi címmel ment el Veszprémből – és megjött kapitányi címmel és évenkénti száz ezüstforinttal javított nyugdíjjal.” Adler András 1851-től a balatonfüredi fürdő császári kir. biztosa, testvére, Adler József a fürdő főorvosa volt. Nevét 1856-ban Écsy László szolgálati naplója már nem említi (nyilván már más látta el a fürdőbiztosi feladatot).⁵

ÁNYOS István 1847: faiszi Ányos István (Nagyesztergár, 1800. december 25. – Győr, 1884. február 20.) nagyesztergári katolikus birtokos, vármegyei tisztségviselő, táblabíró és politikus. A liberális Hunkár Antal főispán és kormánybiztos baráti köréhez tartozott. Ányos Ignác (1761–1829) nagyesztergári földbirtokos, járási főszolgabíró és Pais Terézia házasságából született. 1817–1819 között a győri jogakadémia bölcsészeti évfolyamait végezte, majd tanulmányait a pesti egyetemen folytatta; itt szerzett ügyvédi oklevelet. Somogy vármegye főispánja 28 évesen Somogy megyei táblabírónak nevezte ki. 1827-ben vármegyei másodalügyész, 1840-ben másodalispánnak, 1847-ben pedig országgyűlési követnek jelölték, de nem választották meg. 1839-ben az országgyűlési követi utasítást kidolgozó deputáció tagja volt. 1843–1847 között Veszprém megye cseszneki járásának főszolgabírája, a térségnek három alkalommal országgyűlési követe volt. 1848 májusában a bakonybéli nemzetőrség kapitányának választotta. 1848–1849-ben a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja, rendszeresen részt vett a megyegyűléseken. 1848. május 27-én egyhangú szavazással lett a zirci választókerületben az első népképviselői országgyűlés követévé. 1861-ben a Felirati Párt programjával, 1865-ben Deák-párti programmal győzött ugyanebben a választókerületben. 1871-ben alulmaradt a Balközép jelöltjével, Hunkár Mihállyal szemben, aki 716, míg Ányos 496 szavazatot kapott. 1872. április 27-én királyi tanácsosi címet kapott – az elsőt a család történetében. Felesége, Bay Mária 1875. augusztus 6-án bekövetkezett halála után Irma lányához Győrbe költözött, itt hunyt el 1884. február 20-án, 84 éves korában. Fia, Ányos Tivadar (1835–1890) vármegyei szolgabíróként és a zirci választókerület országgyűlési képviselőjeként is követte példáját. – Ányos István 1860-ban Nagyesztergáron és környékén 124 osztrák értékű forintot gyűjtött az MTA javára, ebből ő maga 25 forintot adományozott. 1863-ban nagyesztergári

⁵ FRANCICS 1973. 258., KATONA 2008. 60., 69., 74., 105., 133., 137., 141., 142–143., 167–168., 171. A füredi életrajzi lexikon nem említi.

birtokosként a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja lett 100 osztrák értékű forint befizetésével. Az egyesület közgyűlése még ebben az évben választmányi taggá választotta.⁶

ÁNYOS Pál 1847: Ányos Pál (1797–1864) nagyesztergári birtokos, katolikus köznemes. Ányos Ignác (1762–1829) Veszprém vármegyei szolgabíró, táblabíró és Pais Teréz (1764–1819) házasságából született. Ányos István főszolgabíró bátyja volt. Ő is Győrben végezte a jogakadémiát, de nem vállalt közhivatalt. Balogh Erzsébetet vette feleségül, akitől hét ismert gyermeke született.⁷

ARASZTY Károly 1847: Spankraft Károly veszprémi német származású polgár, feltehetőleg adózó és katolikus. Nevét a Magyar Udvari Kancellária 13915/1846. sz. engedélyével Araszi Károlyra magyarosította. Új neve az 1849-ben, 1850-ben készült városi összeírásokban nem található. 1857-ben nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.⁸

AUGUSZ Károly 1847: magurai Augusz Károly (Külsővat, 1816. november 8. – Bánhalma pusztá, Külsővat község, 1861. szeptember 1.) katolikus Veszprém vármegyei tisztségviselő. Nemes Augusz Lajos külsővati birtokos és nemes Horváth Barbara házasságából született, nemes Békássy Ferenc és felesége, nemes Szelestey Klára tartotta keresztvíz alá 1816. november 8-án. A bölcsészeti Szombathelyen tanult, a jogot a győri jogakadémián hallgatta 1833–1835 között. 1843-ban Pápán vármegyei aladóvevő, 1848–1849-ben Veszprém vármegye hadi főadóvevője. 1848 tavaszán a külsővati nemzetőrség kapitánya. 1848 végén a Marcal-menti védvonal sáncmunkáit irányította. A szabadságharc bukása után a Külsővat községhez tartozó Bánhalma pusztai birtokán gazdálkodott. Rigner Máriával kötött házasságából négy gyermeke született: Vilma, Gizella, Imre, Antónia (Heller Lajosné). Az 1860. december 29-i vármegyei tisztújító közgyűlésen a pápai járás főszolgabírájává választották, 1861. november 4-én a kormányzati politikával szembeni tiltakozás jeléül tisztársaival együtt

⁶ MNL VeML IV. 1.a. 1/1827 (november 12.) közgy. sz., 688/1839 (május 1.) közgy. sz., 2710/1840 (október 12.) közgy. sz., 2957/1843 (október 17.) közgy. sz., 1606/1847 (július 12.) közgy. sz., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3190. sz. (szeptember 29.), [5.] Ötödik melléklet., KÖRÖSY 1863. 21., 29., SZINNYEI 1891. I. 196–197., HUDI 2004. 18., 160., 199–201., 207–209., 243–254., 264., IRÁNYI 2001. 16., 20., 22., 58–59., 65., 67–68., 82–84., IRÁNYI 2002. 16., 20., 22., 58–59., 65., 67–68., 82–84., VARGA 2014. 50–52., JUHÁSZ 2017. 282.

⁷ IRÁNYI 2001. 16., 2002. 16.

⁸ MNL VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Uo. V. 102.h. 1849. évi összeírás. Uo. V. 142.f. 1850. évi városi összeírás. Századunk névváltoztatásai. Budapest, 1895. 28.

lemondott. Bánhalma pusztán hunyt el 1861. szeptember 1-én. A helyi legenda szerint „ellene elfogatóparancsot adtak ki, amely elől öngyilkosságba menekült.” A halotti bejegyzés szerint a halál oka „febris nervosa”, azaz idegláz volt. Művészi értékű síremléke mai is látható Bánhalma pusztán. 1844-ben Reguly Antal etnográfus, nyelvész kutatóútját fél ezüstforinttal támogatta⁹

BALASSA Mihály 1847: Balassa Mihály Veszprém vármegyei katolikus köznemes birtokos, vármegyei tisztviselő, Balassa László birtokos fia. 1802 augusztus közepén született Zircen, augusztus 19-én Mihály István névre keresztelték. A keresztapaságot a nagyműveltségű Paintner Mihály rátóti prépost vállalta. Magasabb iskoláit Győrben a jogakadémián végezte. 1817–1819 között filozófiát, 1819–1821 között jogot tanult a jogakadémián. A joggyakorlat letöltése után ügyvédi vizsgát tett. 1827-ben becsületbeli tisztü ügyész, 1847–1849-ben a veszprémi felső járás alszolgabírája. Az 1848. május 1-én megalakult Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány ülésein rendszeresen részt vett. 1848 júniusában a balatonfőkajári nemzetőrség kapitánya. 1848. július és augusztus hónapban a vármegyei nemzetőrséggel együtt részt vett a baranyai Dráva-vonal védelmében. 1849-ben özvegy Balassa Lászlónénak volt egy 1500 pengőforint értékű háza Veszprémben, a 6. adókerületben 22. házszám alatt, melyben egy gyermekével (véltetően Mihály fiával) és egy férfi cselédjével lakott együtt. 1857-ben neve már nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. Rokonuk lehetett Balassa Viktória, aki az emeletes katonai kasszárnya szomszédjaként a 932. telken épült 186. számú házban lakott.¹⁰

BALOGH József 1842: Balogh József Veszprém vármegyei evangélikus tisztviselő, veszprémi lakos. Nem a győri jogakadémián tanult. 1834–1843 között a cseszneki járás esküdtje, 1843–1847 között a veszprémi alsó járás esküdtje, 1847–1848-ban megyei aladóvevő (alpénztárnok) Veszprémben. Felkészültségét jelzi, hogy 1839-ben járási esküdtként az országgyűlési követutasítást

⁹ A külsővati római katolikus születési anyakönyv, 1816. november 8. MNL MOL Mikrofilmtár A3640 d., MNL VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848., Uo. IV.101.b. 3011/1848 (december 29.) sz. i. (Jelentése a sáncolási munkálatokról), a külsővati római katolikus halotti anyakönyv, 30/1861. sz., Uo., HUDI 1983. 232., H. SZABÓ 1994. 62., 243. (a helyi legenda említése), 281., HUDI 2004. 237., JUHÁSZ 2017. 436.

¹⁰ MNL MOL Mikrofilmtár A3743 d. Keresztelési anyakönyv 1802. 53. p. Paintner nevét (Michael Baitner) és címét (praepositus Radutiensis) hallás után írták be. MNL VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848. MNL VeML V. 102. h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása. Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. HUDI 2004. 142., 171–172., 207–209., 211., 215., 218., 233., 237.

kidolgozó vármegyei deputáció tagja volt. 1847-ben veszprémi Fejérvári (Palota) utcai egyemeletes háza 10 szobából, 2 konyhából, 2 kamrából, 1 előszobából és folyosóból állt, értékét (berendezés nélkül) 22.000 váltóforintra becsülték. Tekintetes Balogh József evangélikus magánzó, veszprémi lakos 1859. május 15-én 54 évesen szélütésben hunyt el. 1847-ben Boda László veszprémi uradalmi ügyviselő (ügyész) gyűjtőívén mint megyei [járási] esküdt előfizetett Fényes Elek országleírására.¹¹

BEHM József 1847: Behm (Böhm) József (Alsórámóc/Unterrabnitz, 1815. április 25. – Veszprém, 1885. május 5.) cseh eredetű zenészcsalád sarja. Nagyapja, Böhm Pál (1741–1822) Kalocsán volt egyházi zenész, apja, ifj. Böhm Pál Alsórámócon kántortanítóként szolgált, 1808-ban született bátyja, Böhm-Behm Ferenc Szombathelyen volt orgonista. Behm József a veszprémi székesegyházi zenekar tagja, karnagya (1867–1885), orgonistája (1844–1885). A kottatár leltározásából (1852) és bővítéséből is kivette részét. 9 misét, több offertóriumot és más egyházzenei műveket írt. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. Harmincöt évig a pénztárvezető könyvelője volt.¹²

BEZERÉDY Kristóf 1847: bezerédi Bezerédy (Bezerédj) Kristóf (Győr, 1817. május 10. – Budapest, 1889) katolikus köznemes, Veszprém vármegye tisztviselője. Bezerédy Mihály (1792–1858) pápai Esterházy uradalmi prefektus és Bezerédi Bezerédy Jozefa (1791–1851) házasságából született, szüleinek 1837-ben Kiskolontáron és Kislőrinte pusztán voltak birtokai. Felsőbb tanulmányait Győrben végezte. 1832-ben 17 évesen iratkozott be a jogakadémiára. 1832–1834 között bölcsészettanulmányokat, 1834–1836 között jogot tanult. 1839-ben Szombathelyen vette feleségül az 1836-ban indigenátust kapott Reiszig Lajos Keresztély cs. kir. kapitány lányát, Karolinát (1821–1886), akitől négy felnőtt kort megélt gyermeke született: Béla (1838), Ödön (1841), Dezső (1855), Manó (1859). 1847–1848-ban a devecseri járás főszolgabírája volt. Hivatalból tagja volt az 1848. május 1-én alakult Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmányának, melynek ülésein rendszeresen részt vett. 1848. június 19-től nemzetőr őrnagy a devecseri járás-

¹¹ MNL VeML IV. 1.b. 1876/1834. (október 17.) közgy.sz., 688/1839 (május 1.) közgy. sz., 2957/1843. (október 17.) közgy. sz., 1447/1846 (május 3.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., A veszprémi evangélikus halotti anyakönyv, 8/1859. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731. d., FÉNYES 1847. 519., HUDI 2004. 173., 185., 200.

¹² EMLÉKKÖNYV 1896. 7., MURÁNYI 1980. 444., M. TÓTH 1998. 26., M. TÓTH 2007. 20., 36–37. (művei felsorolásával), MOLNÁR 2019. 179.

ban, decemberben lemondott. 1848. június 7-én a Márczius Tizenötödike c. pesti hírlap keményen támadta: bírálta szolgabírói „parasztnyúzó” tevékenységét és édesapjával együtt oroszbarátnak nevezte.¹³ 1848. július-augusztusban a baranyai Dráva-vonal védelmére (Sellye térségébe) kirendelt Veszprém megyei nemzetőri zászlóalj parancsnoka lett, miután a nála sokkal népszerűbb gróf Esterházy Károly parancsnok lemondott. Társparancsnoka a katonai tapasztalattal bíró Havranek Lajos őrnagy volt. Alakulatával az eredetileg meghatározott egy hónapnál tovább szolgált, a zászlóalj csak augusztus 12–21. között tért haza anélkül, hogy ellenséget közélről látott volna. 1848. szeptemberben a Veszprém megyei népfelkelés parancsnoka; nemzetőri alakulatával októberben részt vett a Jellačić elleni hadműveletekben. 1849-ben a közélettől visszavonult, a megyegyűlésektől távol tartotta magát. 1852-ben rokonaitól megvásárolta csékúti és halimbai erdőreszüket, később Lőrintét is teljes egészében megszerezte. Az 1860-as évek közepére azonban már tele volt adóságokkal, helyzetén kölcsönfelvétellel szeretett volna javítani. 1865-ben gróf Zichy Hermán segítségével több mint 100 ezer forint kölcsönt vett fel. „Vonzó deliségével” megnyerte I. Ferenc József bizalmát, aki 1864-ben Veszprém megye főispáni helytartójává (adminisztrátorává) nevezte ki. Beiktatása alkalmából, 1864. november 10-én Veni Sancte tartatott a székesegyházban. Kevély és durva bánásmódja, basáskodása miatt a megyei tisztikart maga ellen hangolta, a rosszindulat megboszszulta magát; vizsgálat indult ellene, aminek az lett a vége, hogy a király 1865. augusztus 12-én főispáni hivatalából felmentette. Ekkoriban az országos aszály miatt azt vállalta, hogy a Békés megyei bajba jutottakat, jelesül a szarvasi gazdákat úgy segíti, hogy lőrintei birtokán 4000 juh és 1000 szarvasmarha átteleltetését vállalja. Később Lőrintét is eladta, Budapestre költözött, ahol ügyvédi praxist folytatott, de költséges életmódján semmit sem változtatott. 1874. március 26-án Pápán kelt adóslevelében 60.000 ezer osztrák értékű forintért Iház Lajosnak eladta kislőrintei és csékúti atyai birtokot oly módon, hogy a vételár évi kamatait kiskorú gyermekei, Dezső és Manó részére fizesse ki. A kamatok kezelését kezdetben felségére bízta, de ő lemondott róla, ezért 1879. április 6-án rokonát, Kun Sándor királyi táblabíró vállalta a kamatok kezelését. Ekkor már egzisztenciája a tönk szélén állt, ugyanis 1879 elején a pozsonyi törvénysek

¹³ A Parlagi Johannes álnéven író tudósító többek közt a következőket írta: „*Van szerencsém bemutatni tekintetes, nemes, nemzetes és vitézlkő Bezerédy Kristóf (vulgo Kricsi!) veszprémmegyei főszolgabíró urat a devecséri járásból. Roppant despota, candidatus muszka. Az édes papája prefectus (vulgo, öreg teins úr) qualificált muszka. Ah! Nem messze esik az alma [a] fájától.*” HUDI 2004. 113.

csalás miatt kétévi börtönre ítélte. Elítélése és lakhelybejelentés elmulasztása miatt a budapesti ügyvédi kamara 1879. augusztus 5-én törölte az ügyvédek sorából. 1880-ban az a hír járta be az országot, hogy a volt főispán megszökött a felelősségre vonás elől, ezért a belügyminiszter kénytelen volt országos körözést kiadni ellene. 1881 márciusában Győrben járt, a rendőrség le akarta tartóztatni, de az ügyészség nem találta a belügyminiszteri körözüvényt, ezért szabadon engedték. Csak távozása után érkezett meg a pozsonyi rendőrség sürgönye, amely letartóztatását és Pozsonyba küldését rendelte el. 1881 után egyetlen sort sem írtak róla az újságok, haláláról sem emlékeztek meg. Eltűnése előtt az utolsó ismert lakása Budapesten a IV. kerületben, a Bástya utca 22. szám alatt volt. Utolsó éveiben rokonai és ismerősei segélyeiből élt az „egykor veszprémi főispán, most tekergő”. 1889-ben, 72 éves korában Budapesten hunyt el. – 1838-ban édesapjával együtt a Pápai Kaszinó tagja volt. 1858-ban a pápai református kollégiumban tanuló, a gazdaságtan tárgyban jeleskedő tanulók számára alapítványt tett, amelynek tőkéje az 1901–1902. tanévben 420 korona volt. Az ösztöndíjat az első világháború előtt a gimnázium szinte minden évben kiosztotta egy-egy arra érdemes diáknak. Nevét Kolontáron utca viseli (aligha szolgált rá erre a megtiszteltetésre).¹⁴

BIRÓ Sándor 1847: Biró Sándor veszprémi lakos, járási közigazgatási alkalmazott. Nem a győri és pozsonyi jogakadémián tanult. 1854-ben a veszprémi cs. kir. közigazgatási főbíró segédje, a főbíró nevében beidézi Balogh János lovasi szabadságos katonát. 1857-ben cs. királyi szolgabírói tollnok (írnok), az

¹⁴ MNL VeML IV. 1.a. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz., BFL VII. 185. Weiser Károly királyi közjegyző iratai, 556/1879. sz.: Jegyzőkönyv felvétele értesítvény közléséről. Budapest, 1879. április 6., Képviselőházi napló CCX ülés. (Április 2. 1868.) 60. (Mint kiskorú Dezső fia gyámja az 1848. évi m. kir. kamatos kincstári utalványok kifizetését kéri), A budapesti ügyvédi kamara... = Magyar Themis 9 (1879) 32. sz. (augusztus 7.) 251–252. (kamarai nyilvántartásból való törlése). Békésben az a hír járta, hogy 1879 januárjában a pozsonyi törvényszék csalás miatt 10 év börtönre ítélte, de az ítélet alól a Királyi Tábla „bizonyítékok elégtelensége miatt” felmentette. Bezerédy Kristóf veszprémmegyei... = Békésmegyei Közlöny 6 (1879) 37. sz. (április 27.) [3.] – Valójában 2 év börtönt kapott, a Királyi Tábla tényleg felmentette, de a legfelsőbb ítélőszék 1879. november 3-án az elsőfokú törvényszék ítéletét hagyta helyben. Vö. Elíteltetett. = VMHHK 6 (1879) 45. sz. (november 9.) [3.], – Még ez is? = VMHHK 7 (1880) 29. sz. (augusztus 15.) [3.] (közözléséről), Bezerédi Kristófról... = Győri Közlöny 25 (1881) 26. sz. (március 31.) [3.] (letartóztatási kísérletéről). – LENHOSSÉK 1875. 141., NÉVTÁR 1879. 119., BEZERÉDJ 1891. 305., 312., 499–500., BALOGH 1901. 122., ÉRTEŚÍTŐ 1902. 148., KEMPELEN 1915. 83., KOPASZ 1973. 69., BONA 1987. 354., BONA 2000. 251–252., HUDI 2001a. 27., HUDI 2004. 96., 113–114., 169., 173., 184–185., 192., 200., 213., 218., NOVÁK 2007. 520., BOA 2012. 1889., M. TÓTH 1998. 43. (főispáni beiktatása szentmisével), JUHÁSZ 2017. 428., TILHOF 2009. 103., TILHOF 2018. 107.

1102. számú telken álló 244. sz. egyemeletes házban lakott. A rokona lehet Biró János, aki 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskör tagja volt.¹⁵

BOCSOR Péter 1847: Ifjú Botsor Péter jómodú enyingi református gazda, az enyingi herceg Batthyány Fülöp uradalom hasznobérlője, Bocsor István (1807–1885) pápai református főiskolai tanár rokona. Bocsor István édesapja, id. Botsor Péter, az enyingi református egyházközösség „több esztendőn keresztül hűséges jó curatora” 1834. október 11-én, 59 évesen hunyt el, vagyis 1775 táján született (Pontosításra az enyingi református anyakönyvek pusztulása miatt nincs lehetőség.) Ifjú Botsor Péter és Megyeri Erzsébet Péter fia 1827. február 4-én született Enyingen. 11 évesen, 1838. április 29-én íratják be a pápai református gimnázium coniugista osztályába. 17 évesen, az 1843/44. tanévben írta alá az iskolai törvényeket. Ifjú Botsor Péter 1848-ban az enyingi nemzetőrség kapitánya volt, alakulatával a Veszprém vármegyei nemzetőrségi zászlóalj keretében részt vett a baranyai Dráva-vonal védelmében. 1848. szeptember 6-án az Országos Nemzetőrségi Tanács Bocsor Péter volt enyingi nemzetőr-százados büntetőügyét a katonai törvényszékről a vármegyei büntetőtörvényszékre áttenni rendelte. A büntetőtörvényszék erőszakos cselekedetei miatt századosi rangjától megfosztotta és állandó bizottmányi tagságát is megszüntette. 1853-ban szerzett mérnöki oklevelet. 1866-ben Enyingen lakó okleveles mérnök, aki Tolna megyében is végzett földmérési munkákat. 1878-ig az Enyingi Segélyző Egylet könyvvezetője volt, ekkor lemondott tisztségéről. 1885. június 5-én rokonként részt vett Bocsor István professzor pápai temetésén.¹⁶

BODA László 1842, 1847: Boda László 1799. június 23-án Lovasberényben született katolikus ügyvéd, hosszú ideig a veszprémi püspökség uradalmi ügyviselője (ügyésze). Édesapja a Boda György, másként János a gróf Zichy család kálozdi (Fejér vm.) uradalmának jószágkormányzója, aki számára természetes volt, hogy fiát taníttatja. Boda László korán árvaságra jutott. Születésekor Boda György uradalmi provisorként (provisor dominialis) szerepel az anyakönyvben. Édesanyja Tóth Klára. Boda László felsőbb iskoláit a győri

¹⁵ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., HUDI 2001b. 222., ÉVKÖNYV 1868. 15.

¹⁶ MNL IV.101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848.; Uo. 2025/1848 (szeptember 11.) sz. (büntetőügye); Enyingi hírek. = Veszprém 4 (1878) 23. sz. (június 9.) [3.], KIS 1908. 13., FODOR 1955. 162., HUDI 2000. 185., KÖBLÖS 2006. 591., 889., LOSONCZY TÓTH 2017. 561. A dunántúli református Bocsor (Botsor) család(ok) története máig nincs feldolgozva, ezért a rokonsági viszonyok nem tisztázottak.

jogakadémián végezte, ahova 1814-ben, 15 évesen írárták be. 1814–1816 között filozófiát, 1816–1818 között jogot tanult. 1825-ben, Gyurits István veszprémi uradalmi ügyész halála után került Veszprémbe. Előtte – apja örökébe lépve – a kálozi uradalom fiskálisa volt. Ebben az évben támogatta a veszprémi piarista gimnáziumi iskolakápolna építésének ügyét. 1827-től Veszprém vármegye táblabírája. 1839-ben részt vett az országgyűlési követek megválasztásában, 1840-ben jelen volt azon a közgyűlésen, amelyen végjelentésüket ismertették. A reformkorban a püspökség rendszerint őt bízta meg a városi bíróválasztás és a zsidó községi bíróválasztás lebonyolításával, így komoly befolyása volt Veszprém város igazgatására. 1848–1849-ben a püspöki uradalom volt jobbággyai panaszainak kivizsgálásában vett részt. 1848. augusztus 8-tól a Veszprém Polgári Törvényszék kinevezett tagja volt. 1849 novemberétől a vörösberényi közalapítványi uradalom ügyészi feladatainak ellátásával bízták meg. Klotild Lányát 1850-ben Gál (Gaál) Péter (1823–1903) református ügyvéd, későbbi országgyűlési képviselő vette feleségül. — 1835-ben, 1836-ban és 1837-ben előfizetett a reformkor legjelentősebb vegyes profilú tudományos folyóiratára, a Tudományos Gyűjteményre. 1840-ben az országos gyűjtés során 2 forintot adományozott Hunyadi Mátyás szobrának elkészítésére. 1845-ben feleségével és Boda Klárával együtt a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. 1847-ben őt előfizetőt gyűjtött Fényes Elek országleíró munkájára. Ezek között volt a Veszprémi Casino és a Veszprémi Izraelita Ifjak Olvasó Egylete.¹⁷

BODAY József 1847: bódéi Bodai (Bóday) József evangélikus vallású mérnök, veszprémi lakos, bódéi birtokos. Bóday József Veszprém vármegyei táblabíró és nemes jákfalvai Gömbös Éva házasságából született első gyereként 1821. április 4-én Öcsön, még ugyanaznap megkeresztelték és Kapolcson anyakönyvezték. Testvérei 1847-ben: Elek Veszprém vármegye esküdtje; Amália, Dániel és Boldizsár – mindnyájan kiskorúak). Fiútestvéreivel együtt a Pápai Református Kollégiumban tanult. Az 1831/32. tanévben a coniugisták osztályába járt. 1838-ban 17 évesen vették be a deákok közé. 1838/39-ben első éves, 1839/40-ben másodéves felsőbb hallgató. 1847-ben eladták Veszprém várme-

¹⁷ Lovasberényi római katolikus születési anyakönyvek, 1799. június 23. MNL MOL Mikrofilmtár A0526 d., VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 440/1825 (július 29.) sz., 516–517/1840. sz., Tudományos Gyűjtemény 1835. 166., 1836. 165., 1837. XII. 151., HUNYADI 1840. 26., FÉNYES 1847. 519., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., BUZÁSI 1967. 208–209., HUDI 2004. 143., 153., 159., 171., 217., HUDI 1987. 466., HUDI 2006. 46., LICHTNECKERT-TÖLCSÉRY 2011. 47. (Boda nevét Tölcséry iskolatörténeti munkájában tévesen Bodó alakban írta.)

gyei (Öcs) és Zala vármegyei (Talliándörögd, Imár p.) atyai örökségüket (birtokaikat) Bezerédy György udvari tanácsosnak. 1848 körül vette feleségül a katolikus Jagasics Etelkát, aki 1892. június 23-án Devecserben hunyt el 66 évesen, az itteni köztemetőben nyugszik. Gyászolta férje és gyermekeik: Aurél (felesége Andre Ilona), Imre (felesége Szita Julianna), Ödön, Honor, Árpádin, valamint testvérei: Jagasics Lotti (férjezett Stettner Ignácné), Jagasics Sándor. 1849-ben Veszprém-ben a harmadik polétában (adókerületben) lévő 12. sz. házban lakott katolikus feleségével és egy női cseléddel; a ház özvegy Vida Ignácné tulajdonában volt. A ház- és földtulajdonosok 1857. évi veszprémi összeírásban nem szerepel. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek. A pápai iskoláztatásnak köszönhetően Bóday baráti köréhez tartozott Balogh Gábor ügyvéd, Csirke Károly, Csirke Lajos, Gaál Péter ügyvéd, Pap Dénes ügyvéd és Zámbó István ügyvéd (aki 1869-ben öngyilkos lett). Életrajzát az ajkai lexikon nem ismeri.¹⁸

BOLLA György 1842: Bolla György Veszprém vármegyei katolikus tisztségviselő. Bolla János katolikus nemes és Kirtola Anna házasságából Veszprém-ben született, 1810. június 26-án keresztelték. Apját korán elvesztette, mert 1829-ben (amikor állítólag 17 éves volt), Kovács Gábor ügyvéd, a Katolikus Vallásalap somlónásárhelyi uradalmának kamarai prefektusa volt a tutora. Veszprém-ben tanult, felsőbb iskoláit Győrben végezte. 1829-ben 17 (valójában 19) évesen iratkozott be a győri jogakadémia filozófiai tagozatára. 1829–1832 között végezte el a filozófiai kurzust, később másutt jogot végzett. 1839-ben becsületbeli vármegyei aljegyzőnek és a devecseri járási esküdtjének nevezték ki, 1840-ben a tisztújításon újraválasztották. 1839-ben részt vett az országgyűlési követválasztáson, 1840-ben a követek végjelentését tárgyaló vármegyei közgyűlésen. 1843-ig devecseri járási esküdt, 1843–1847 között devecseri járási biztos volt. 1845. május 5-i közgyűlésen gróf Zichy István főispán a következő tisztújításig járási esküdtnek nevezte ki, így párhuzamosan két tisztséget látott el. 1847-ben Bóday Mihályt választották a helyére biztosnak. 1847–1849 között a vármegyei köz-

¹⁸ MNL MOL Mikrofilmtár A2637 d., kapolcsi keresztelési anyakönyv 21/1821. sz., VREI Halotti anyakönyv, 1869. október 5. (Zámbó István ügyvéd 45 évesen agyonlőtte magát)). MNL VeML IV. 1.b. 2938/1847 (december 1.) közgy. sz., Uo. V. 102.h. Összeírások. 1849. évi népszéírás. Uo. XV. 14. Veszprémi háztulajdonosok és birtokok jegyzéke, 1857. – Halálozás. = PL 19 (1892) 26. sz. (június 26.) 197., ÉVKÖNYV 1868., FORRAI 1999. 327., 330. (Balogh Gábor írja le a saját baráti körét, ami Bódayra is vonatkozatható), KÖBLÖS 2006. 259., 868–869.

életben már nem vett részt, feltehetőleg birtokán gazdálkodott. Neve nem fordul elő a veszprémi ház- és földbirtokosok 1857. évi összeírásában.¹⁹

BUKOVSZKY Péter 1847: Bukovszky Péter volt cs. kir. tiszt, 1848/1849-es honvéd őrnagy. Bécsben született 1811-ben nem nemes katolikus családba. Katonai nevelőintézetet végzett. 1829-től hadfi, 1842-től hadnagy a 19. gyalogezredben, ezrede hadfogadó állomásának parancsnoka Veszprémben. 1848. június-július során cs. kir. főhadnagyként részt vesz a 6. zászlóalj toborzásában. 1848. augusztus 16-tól a 6. honvéd zászlóalj századosa. Szeptember 23-án áthelyezik a 13. zászlóaljhoz, részt vesz a Jellačić elleni harcokban. December 18-tól a 14. zászlóalj ideiglenes, majd véglegesített parancsnoka századosi, később őrnagyi rangban. Zászlóaljával a feldunai (VII.) hadtest kötelékében harcol a téli, tavaszi és nyár eleji hadjáratban. Július közepétől Aschermann ezredes karsegége, a komáromi várparancsnoksági iroda vezetője. Feltehetőleg azonos azzal a Bukovszky Péterrel, aki 1873–1884 között a nagyszöllösi királyi törvényszék írnoka.²⁰

CZEKL Ferenc 1842: Czekkel (Czekl) Ferenc veszprémi lakos, jómódú szappanosmester. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első segédválasztmányának tagja. Czweckl Ferenc 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskör tagja.²¹ A közvetlen rokonságához tartozott Czekl Mátyás szappanosmester, aki 1832-ben Hosszú utcai házának fölszintjén boltnyitási engedélyt kapott arra, hogy eddigi termékei (szappan, gyertya) mellett lisztet, főzeléket is árulhat. Az 1849. évi veszprémi népösszeírásban Czekkel Ferenc és Ignác szappanosmestereket jegyezték fel. A Czekkel cég az 1850-es években is szappannal látta el a balatonfüredi fürdőtelepet.²²

¹⁹ Veszprémi római katolikus születési anyakönyv, 1810. június 26. MNL MOL Mikrofilmtár A3728 d., MNL VeML 2710/1840 (október 12.) közgy. sz., 2957/1843 (október 17.) közgy. sz., 553/1845 (május 5.) közgy. sz. (járársi esküdti kinevezése), 1606/1847 (július 12.) közgy. sz., MNL VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., HUDI 2004. 158–159., JUHÁSZ 2017. 403., HUDI 2004. 153., 159. Az 1840. évi októberi tisztújításról: Jelenkor 9 (1840) 85. sz. (október 21.) 338.

²⁰ CZÍMTÁR 1874. 252., 1875. 214., 1879. 172., 1884. 290., HERMANN 1997. 348., SZÉKELYNÉ KÖRÖSI 1998. 78., 100., BONA 2000. 268–269., HERMANN 2005. 134., 161., 166.

²¹ EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., ÉVKÖNYV 1868. 15.

²² VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 315/1832 (június 7.) sz. Czekl Mátyás boltnyitási engedélye. KATONA 2008. 63., 127., 136., 145., 208.

CSEH Alajos 1842, 1847: Cseh Alajos veszprémi lakos, katolikus nemes, pécselyi (Zala vm.) származású uradalmi tiszt. 1845. szeptember 14-én, 30 évesen vette feleségül Knau Mária 18 éves veszprémi hajadont. Házassági tanúik: Vaszari [Vaszary] György, Farkas János uradalmi tiszt. Az 1849. évi népösszeírásban, a veszprémi ház- földbirtokosok 1857. évi összeírásában nem fordul elő. 1868-ban nem volt a Polgári Társaskör tagja.²³

CSEH-GALAMB József 1847: Galamb József, Cseh-Galamb József veszprémi lakos, polgári származású református hites ügyvéd. 1835. november 1-én vette feleségül nemes Miklós György veszprémi ügyvéd és Raksányi Klára hajadon lányát, Klárát (szül. Veszprém, 1814. február 12.), akitől több gyermeke született: Kálmán (1842. június 18.), Jozefa (1843. július 9.), József (1848. március 20.), Vilmos (1852. február 24.), Zoltán (1859. szeptember 12.). Emma lánya 1878. április 19-én, 26 évesen hunyt el „sorvadásban”. Komassági viszonyban volt többek közt Kaszás Zsigmond pandúr főhadnaggyal, Kerkápoly József ny. cs. kir. kapitánnyal, Márton József mérnökkel, Pap Ferenc ügyvéddel, Pap János ügyvéddel, Véghelius (Véghely) Imre alispánnal. 1848 tavaszán a magyar honvédség felszerelésére 10 forintot adományozott. 1848. június 17-én sikertelenül pályázott a pénzügyminisztériumnál országos hitelintézeti ügynöki állásra. 1848. október 23-án Hunkár Antal főispán a veszprémi posta biztosává nevezte ki. 1849 után ügyvédként praktizált a megyeszékhelyen, ahol 1878. április 18-án, 69 évesen, szélhűtésben hunyt el. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja volt. 1861-ben a Veszprémi Takarékpénztár ügyvédi teendőit is ellátta. 1863-ban veszprémi lakosként a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja lett 100 osztrák értékű forint lefizetésével.²⁴

CSERESNYÉS István 1847: felsőöri Cseresnyés István (1798–1853) református köznemes, vármegyei tisztségviselő, veszprémi lakos. Veszprémben született nemes Cseresnyés István és Által Zsuzsanna házasságából, 1798. október 28-án keresztelték. Veszprémben született, ahol édesapja birtokos köznemes, vármegyei tisztségviselő (1817-ben vármegyei ügyész) volt. Alsóbb iskoláit

²³ MNL V. 102. h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868.

²⁴ VREI Születési anyakönyvek, 1814. február 12., 1842. június 18., 1843. július 9., 1848. március 20., 1852. február 24., 1859. szeptember 12.; Házassági anyakönyv, 1835. november 1.; Halotti anyakönyv, 1878. április 18., 1878. április 19. TREI Házassági anyakönyv, 1828. március 19., MNL VeML 101.b. 1145/1848 (június 17.) sz. i. (állaspályázata), ÉVKÖNYV 1863. 21., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., FRANCSICS 1973. 422., HUDI 1994. 18., HUDI 2004. 215.

szülővárosában, a gimnázium felsőbb osztályait a Pápai Református Kollégiumban végezte. 1812/13-ban syntaxista veteranus, 1816 novemberében már orator veteranus volt. 1817. augusztus 19-én írta alá a törvényeket, ekkor lett deák-társaság (coetus) tagja. 1822–1823-ban a pozsonyi jogakadémia második évfolyamán tanult, majd ügyvédi diplomát szerzett. 1827-től Veszprém vármegye táblabírája volt. 1828. március 19-én Tótvázsonyban feleségül vette Kazay Borbálát, néhai Kazay Benjámint tótvázsonyi református birtokos árva leányát. (Az esketést nemes Gál Lajos tótvázsonyi – későbbi szentgáli – prédikátor végezte Kazay Gábor házában.) Házasságukból Veszprémben született gyermekek: Ferdinánd (1828. december 27.), Alojzia (1830. május 31.), Karolina Magdaléna (1832. július 21.) Cseresnyés 1831-től a veszprémi járás szolgabírája, 1834–1847 között főszolgabírája, 1847 nyarán újraválasztották. 1848-ban is főszolgabíró és a szentgáli nemzetőri század kapitánya és parancsnoka. Felkészültségét jelzi, hogy 1839-ben az országgyűlési követi utasítást kidolgozó vármegyei deputáció tagja volt. – Magánkönyvtára is volt. A természettudományok is érdekelték. 1838-ban előfizette Tarczy Lajos professzor Pápan kiadott *Természettan* c. munkáját. 1841–1842 között a Veszprémi Olvasótársaság választmányának elnöke volt. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. A Veszprémi Református Egyházmegyében tanácsbírói (ülnöki) tisztséget viselt. 1853. június 13-án 55 évesen Veszprémben hunyt el sorvadásban. Özvegye ezután László Dávid veszprémi ügyvédhez ment férjhez.²⁵

CSIRKE Károly 1842, 1847: Csirke Károly veszprémi református ügyvéd, Csirke János Veszprém városi ügyvéd és főjegyző és Mészáros Eszter fia. Veszprémben született 1816. június 22-én. Népiskolába Veszprémbe járt, a Pápai Református Kollégiumban tanult tovább, itt végezte a gimnáziumot. Szülei 1827. november 3-án, 11 évesen iratták be a gimnázium syntaxista veteranus osztályába, 1831 ősztől már az akadémiai tagozaton tanult, jogot is hallgatott. 1834/35. tanév végén távozott a városból. A joggyakorlat eltelte és az ügyvédi vizsga letétele után ügyvédi oklevelet szerzett. 1848–1849-ben Veszprém vármegye járási alszolgabírája. Jagasits (Jagasics) Erzsébetet vette feleségül. 1847-ben Veszprémben Barcza István ügyvéd szomszédságában laktak, akit azzal

²⁵ VREI Születési anyakönyvek, 1798. október 28., 1828. december 27., 1830. május 31., 1832. július 21.; halotti anyakönyv, 1853. június 13., MNL VeML IV. 1.a. 688/1839 (május 1.) közgy. sz., Gyászhir. = VMHHK 13 (1887) 6. sz. (február 6.) [2–3.], EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., HUDI 1987. 466., HUDI 2004. 153–154., HUDI 2006. 46., KÖBLÖS 2006. 222., 807., 986., 996. HUDI 2022. 242.

vádoltak, hogy vécéjét nem tartja rendben, annak tartalma a pincéjükbe folyik. 1848 júniusában a veszprémi nemzetőrség egyik alhadnagya. 1849-ben a 3. adókerület 17-es számú házának tulajdonosa volt. Ez a ház a mai Kossuth utca északi oldalának közepén, a mai főposta épületének helyén álló egyemeletes bérház volt.²⁶

CSIRKE Lajos 1847: Csirke Lajos (1814–1850) veszprémi református orvos, Csirke János polgári származású Veszprém városi ügyvéd, városi főjegyző és levéltárnok fia. Nem a győri jogakadémián tanult. Veszprémben született 1814. augusztus 19-én. Keresztszülei Kazay Gábor tótvázsonyi birtokos és felesége, Oroszy Júliánna, valamint Takó Sándor és felesége, Baditz Lídia voltak. A népiskolát szülővárosában végezte, 1824–1831 között Pápán tanult, a gimnázium után az akadémiai tagozaton filozófiát hallgatott. Orvosi oklevelet szerzett. 1843-ban vármegyei tiszteletbeli orvosnak nevezték ki. 1847-ben veszprémi járási seborvossá választották Csolnaky Ferencsel együtt, megosztott fizetéssel. 1848–1849-ben Veszprém vármegye egyik főorvosa. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. Csirke Lajos főorvos 1850. január 6-án tífuszban hunyt el 36 évesen. Állítólag a katonai kórházban kapta el a betegséget. Kocsi-Horváth Sámuel első alispán Etelka lányát vette feleségül, házasságukból született gyermekek: Helena (1841. december 14.), Aladár (1842. március 12.), Lőrinc (1845. április 6. – 1846. augusztus 3-án „lázban” elhunyt), Vilmos (1848. november 16.)²⁷

CSIZMADIA Pál 1842: Csizmazia Pál katolikus köznemes, ügyvéd. Bozsokon (Balatonbozsokon) született Csizmazia Pál privatus házasságából. Felsőbb tanulmányait 1822-ben (17 évesen) a győri jogakadémián folytatta. Előbb a filozófiai kurzust végezte el, 1826-tól jogot tanult. 1840-től mint országos hites ügyvéd vett részt a Veszprém vármegyei közgyűléseken. Hivatalt nem vállalt. 1848-ban Noszlopon lakott egy Csizmazia ügyész, talán ő az.²⁸

²⁶ VREI Születési anyakönyv, 1815. június 22., MNL VeML 2674/1847 (november 3.) közgy. sz., MNL VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848., HUDI 2004. 237., MÁRKUSNÉ VÖRÖS 2015. 78–79., JAKAB-KÁKONYI 2020. 293.

²⁷ VREI Születési anyakönyvek, 1814. augusztus 19., 1841. december 14., 1842. március 12., 1845. április 6., 1848. november 16.; halotti anyakönyvek, 1846. augusztus 3., 1850. január 6., MNL VeML IV. 1.a. 2957/1843. (október 17.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., FRANCSICS 1973. 265., HUDI 2004. 237., KÖBLŐS 2006. 243., 543., és CD melléklet.

²⁸ HUDI 2004. 159., 185., 208., JUHÁSZ 2017. 331.

CSOLNOKY Ferenc 1842, Csolnaky Ferenc 1847: Cholnoky Ferenc okleveles seborvos és bábaságtudományi mester, Veszprém vármegye járási seborvosa. Kecskeméten nem nemes iparos családba született Csolnaky Antal és Horváth Rozália gyermekeként. 1808. november 25-én keresztelték. A gimnáziumot Kecskeméten végezte, 1828-ban Pesten lett orvostanhallgató. 1831-ben gyakornokként szolgált Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a kolerajárvány leküzdésében. 1836. május 7-én Franciscus Tsolnaki néven kapott seborvosi oklevelet, melyet Veszprém vármegye 1836. december 12-i közgyűlésén hirdettek ki. 1837. szeptember 18-án Pesten nősült, az evangélikus vallású Riviczky Karolinát vette feleségül. Házasságukból négy gyermek született: László (1835–1901) ügyvéd – Cholnoky Jenő földrajtudós, Cholnoky Viktor és László írók édesapja –; Ilona (1841) – később Berky Károlyné; István járásbíró (1846) és Ferenc (1853). 1837-től dolgozott Veszprémben, 1840-ben a vármegyei börtönorvosi teendőket is ellátta. 1843–1861 között a veszprémi járás seborvosa volt. (Már az 1840-es évek elején háza volt Veszprémben, az 1850-es évek második felében a város határában fekvő kedvelt nyaralóhelyen, Sas-hegyen vásárolt szántót, rétet szőlőt és présházat.) Viszonylag szerény körülmények között éltek, gyermekeinek taníttatása nehézséget okozott. 1846-ban második gimnáziumi osztályba járó László fiának királyi ösztöndíjért folyamodott. Kérelmét azzal indokolta, hogy „csekély vagyonnal bír”. 1848 nyarán a veszprémi nemzetőrséggel tábori seborvosaként részt vett a Dráva-vonal védelmében. 1849-ben, az osztrák császári megszállás idején a városi kórházban elhelyezett, tífuszban megbetegedett császári katonákat gyógyította. Vármegyei szolgálata mellett 1850-ben a veszprémi káptalan orvosa, 1854-től a püspökség orvosa volt. 1861-ben a püspökség sebészeként Veszprém város sebészi teendőit is ellátta. 1862-ben járási orvosi hivatalából felmentették, ezután a veszprémi városi kórház orvosaként működött. 1866-ban és 1872-ben az újabb kolerajárvány idején a szegényeket gyógyította, ezért „Veszprém város halás közönsége” 1882-ben díszes sírhelyet emeltetett neki. Veszprémben hunyt el 1876. szeptember 18-án görcsös hurutban. A veszprémi Alsóvárosi temetőben nyugszik.²⁹

CSUKLI István 1842: katolikus tanító; ha egy személyről van szó, akkor Csukli István 1830-ban Dávodon, a kalocsai érsekség területén volt segédtanító, 1856-ban Szakacson (Tolna vm.) édesapja, Csukli István helyébe lépett tanító-

²⁹ MNL VeML IV.1.b. 1892/1846 (szeptember 5.) kisgy. sz. (Cholnoky Ferenc folyamodása László fia részére királyi ösztöndíjért.) KÉPES NAPTÁR 1861. 275., HUDI 1987. 38–42., HUDI 1993. 134–151., RYBÁR 2021. 48–54.

ként, aki 52 évi tanítás után vonult nyugdíjba.³⁰ Veszprémi vagy Veszprém környéki Csukli adatot egyelőre nem ismerünk az 1840-es évekből. Csukli nevű személy az 1857. évi összeírásban nem fordul elő. A Veszprémi Polgári Társasörnek sem volt a tagja.³¹

DEVECSERY István 1842, 1847: Devecsery István veszprémi református lakos, hites mérnök. 1817. április 14-én Devecsery István szabómester és Nyitrai Zsófia házasságából született Veszprémben. 1829-től a Pápai Református Kollégiumban tanult, 1832-ben írta alá a törvényeket, az 1834/35. tanévben jogot is hallgatott. Az Institutum Geometricum mérnökképző intézetben tanult, 1839-ben szerzett mérnöki oklevelet. 1847-ben Veszprém vármegye becsületbeli mérnöke. 1848–1849-ben a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja. Részt vett a szabadságharcban. 1848. november 22-én honvéd mérnökhadnagyra nevezték ki Kosztolányi Mór dandárához a fel-dunai hadseregbe. December elején áthelyezték az 1. utászászlóaljhoz, majd december 16-ával ugyanitt főhadnaggyá léptették elő. Zászlóalja a fel-dunai hadtest téli visszavonulása során a lövegek és a társzekerek számára járhatóvá tette a Kárpátok szűk hegyi útjait. A nyári hadjárat második felében, Görgői seregének Komáromtól Miskolcig tartó menete idején igyekeztek utakadályokkal lassítani üldözö orosz csapatok mozgását. A világosi fegyverletételi jegyzéken, mint a zászlóalj századosa, egyik századának parancsnoka szerepelt. Flott (Flett) Emíliaval kötött házasságából 1844. december 8-án született Jenő, 1850. december 28-án Árpád fia; az első 8 éves, az utóbbi negyedéves korában elhunyt. 1853. január 13-án született fiúkat Ákosnak keresztelték. Ekkor Veszprémben a 99. számú házban laktak. Komasági viszonyban volt többek között Csirke Károlylyal, Csirke Lajossal, Fromm Jánossal, hamvai Kovács Dáviddal, Kupricz Imrével, Kupricz Sándorral, vizeki Tallián Józseffel, szentkirályszabadgyai Rosos Istvánnal. Az 1850-es évektől uradalmi mérnökként dolgozott, számos tagosítási térképet készített 1853–1873 között Baranya – és kisebb mértékben – Tolna megyében. 1863–1864-ben pártoló tagja a Pécsi Dalárdának, 1867-ben a Baranya megyei Honvédegylet tagjai között találjuk, ekkor is mérnökként kereste nyereségét.³² [Szóba jöhet még „öreg”, azaz id. Devecseri István református városi

³⁰ GLÓSZ 1987. 35., ZORN 1983. 133.

³¹ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. ÉVKÖNYV 1868.

³² VREI Születési anyakönyvek, 1844. december 8., 1850. december 28., 1853. január 13.; halotti anyakönyvek, 1851. március 27. (Árpád halála), 1851. október 19. (Jenő halála, oka: „nehéz nyavalya”). MNL MOL Mikrofilmtár A2731. d. – MNL VeML IV. 1.a. 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., FODOR 1955. 163., HUDI 2004. 237., KÖBLÖS 2006. 832., 1009., BONA 2009. 296.

tanácsnok, 1839–1840-ben városbíró, 1840 őszén a tisztújításon első helyen jelölte bírónak az uradalom. 1841-ben Öreg Devecseri István és ifj. Devecseri István is 10–10 ezüskrajcárral támogatta a pápai óvoda felállítását. 1848. június 23-án 50 évesen sorvadásban hunyt el Devecseri István felesége, Vörös Zsófia. 1849-ben öreg Devecseri István örököseinek a harmadik polétában lévő 134. házát három család lakta árendában. A Veszprémi Polgári Társaskörnek 1868-ban nem volt a tagja.]³³

DIPOLD Antal 1847: Dipold (Tibold) Antal (1812–1868) polgári származású cs. kir. tiszt, honvéd ezredes. Tibold Antal és Raiczam Terézia katolikus plebejus szülők házasságából Borsosgyőrön született, 1812. október 2-án keresztelték, Veiszt György és felesége, Titz Anna voltak a keresztszülei. 1829-től hadfi az 5. tüzérezrednél, 1840-ben hadnagy, 1846-ban főhadnagy a Karl Kress von Kressenstein báró nevét viselő 7. könnyűlovas ezredben. (E minőségében lett a veszprémi kaszinó tagja.) A 6. honvédszászlóalj megalakulásakor százados, majd ugyanott őrnagy, zászlóaljparancsnok. 1849 januárjától alezredes, dandárnok a bácskai hadtestben, majd az I. hadtestben. 1849 júliusától ezredes, hadosztályparancsnok. Dandárja — a 6. honvédszászlóalj is — az I. hadtest utóvédjét képezte. 18 évi várfogságra ítélték, 1856. július 15-én kapott kegyelmet. Geszten a Tisza család fogadta be, itt hunyt el 1868. február 15-én. Sírhelye Geszten a református sírkertben található.³⁴

EDVY Károly 1847: Nemes Edvy (Edvi) Károly katolikus köznemes, nyugalmazott cs. kir. főhadnagy, veszprémi lakos. Már 1837-ben nyugállományban volt. 1849–1850-ben Nemes Pongrátz Sámuel csizmadia házában lakott albérletben Veisz Adolf izraelitával és Heller Lajos izraelita tanító héttagú családjával. Neve az 1857. évi összeírásban már nem fordul elő.³⁵ A katolikus Edvy István honvédtüzér főhadnagy testvére lehet, aki 1828. április 4-én Pápán született nemes Edvy József és Varga Irma házasságából. Edvy Károly édesapja — Róza húga állítása szerint — 1847-ben hunyt el Pápán. Az örökség ügyében Róza húga még az 1850-es években is pereskedett vele. Róza Kunszentmiklóson élt,

³³ VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 516/1840. sz.; MNL VeML V. 102.b. 90/1841. dec. 30. sz., NÉVKÖNYV 1868.

³⁴ Pápa város katolikus születési anyakönyve, 1812. október 2. MNL MOL Mikrofilmtár A3672 d. (a szakirodalomban elterjedt születési adat téves), SCHEMATISMUS 1841. 313–314., H. SZABÓ 1994. 220., 259., SZÉKELYNÉ KÖRÖSI 1998. 101. https://intezet.nori.gov.hu/nemzeti-sirkert/dipold_antal/ (Letöltés: 2024.05.12.)

³⁵ MNL VeML IV.1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz., VeML V. 102.h. Összeírások 1849–1850., XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., FEKETE 2020. 116.

férje, a csurgói származású dr. Balogh József 1833 óta a kiskun kerület orvosa volt, 1853-ban állami szolgálatban állt. Edvy Károly közeli rokona lehetett nemes Edvy Mihály veszprémi gazda, akit Ferenc nevű fiával együtt írtak össze 1827-ben.³⁶

FARKAS Imre 1847: nemes Farkas Imre 1838–1848 között (és később) herceg Batthyány Fülöp római katolikus vallású enyingi tisztartója. 1838-ban még ispán, később uradalmi tisztartóvá lépett elő. 1846. január 20-án, 32 évesen Veszprémben nősült: a 20 éves hajadont, Halman Franciskát vette feleségül. Házassági tanúik: Kocsi Horváth Sámuel vármegyei alispán, Kun József ügyvéd. 1848-ban tisztartóként részt vett a volt jobbágyok panaszainak kivizsgálásában, védte herceg Batthyány Fülöp uradalmi jogait. 1861-ben is herceg Batthyány Fülöp enyingi uradalmának tisztartója volt. — A veszprémi 1857. évi ház- és birtokösszeírásban ilyen nevű személy nem fordul elő, vagyis Veszprémben nem volt ingatlana. 1860-ban enyingi lakosként a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja 100 osztrák értékű forint befizetésével. 1863-ban az egyesület választmányi tagja volt. Magánkönyvtára is volt, amit bizonyít, hogy 1838-ban Mórocza Dániel táblabíró gyűjtőívén előfizette Tarczy Lajos professzor Pápán kiadott *Természettan* c. munkáját; 1847-ben előfizetett Fényes Elek országleíró statisztikai munkájára, 1860-ban pedig Rómer Flóris *A Bakony* c. természetrajzi-régészeti monográfiájára. (1847-ben Fényes művét az „uradalom tiszti irodája” is előfizette, megtehetette volna, hogy magának külön nem vásárolja meg a kötetet.)³⁷

FARKAS János 1847: Farkas János veszprémi uradalmi tiszt. 1837-ben még rátóti uradalmi ispán, később veszprémi lakos, uradalmi számtartó. 1848-ban 5 forintot adományozott a magyar honvédsereg felszerelésére. 1856-ban is veszprémi számtartó volt. 1857-ben neve nem fordul elő a városi összeírásban

³⁶ MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. sz. i. (ny. főhadnagyként említik); Edvi Edvy Róza: Óvás. = Budapesti Hirlap 1853 (290. sz. (december 10.) 1626. – Balogh József orvosdoktorról: SZINYNYEI 1891. I. 472., Edvy Józsefről: H. SZABÓ 1994. 237., Edvy Mihályról: BAUER 2021. 150.

³⁷ MNL VeML IV. 101.a. 472/1848. (május 20.) jkv. sz. (Az uradalom három rendbeli panaszát terjeszti elő), 632/1848. (június 7.) jkv. sz.: Jelentése az 1848. június 5-i enyingi vásáron előfordult erőszakos és jogtalan eseményekről. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., FÉNYES 1847. 519., TARCZY 1838. 370., RÓMER 1860. 210., KÉPES NAPTÁR 1861. 275., KÖRÖSY 1863. 20., 29.

(ami azt jelenti, hogy szolgálati lakásban lakott). 1868-ban tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.³⁸

FERENCZY Alajos 1847: Ferenczy Alajos (1811–1866) katolikus orvostudor, veszprémi lakos. Francz Ádám (1772–1827) veszprémi gyógyszerész és Riman Erzsébet fia, Aloysius Francz néven 1811. június 10-én keresztelte Beke Kristóf káplán. 1848-ban 4 forintot adományozott a magyar honvédsereg felfegyverzésére. A Tripammer vaskereskedő családba nősült, Tripammer Rózát vette feleségül. 1866. november 3-án, 55 éves korában szívtágulásban hunyt el Veszprémben. Az 1845-ben létesült Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja. Az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár segédválasztmányának tagja. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskörnek nem tagja.³⁹

FERENCZY (Francz, Franz) György 1847: Ferenczy György (1806–1870), Francz Ádám (1772–1827) veszprémi gyógyszerész és városi polgár fia, édesapja 1827. december 21-én történt halála után, 1827–1870 között Fekete Sas patika tulajdonosa. (A patika a mai Rákóczi utca 8. sz. alatt működött.) 1860-ban polgármesternek választották. 1861-ben Kammerperger Antallal együtt a veszprémi gyógyszerészek közt tartották nyilván. A járási seborvosok tőle szereztek be a szegények számára ingyenes gyógyszereket, amelyeknek árát a vármegye házi pénztára térítette meg számára. Emellett a megyei börtön beteg rabjainak is a Fekete Sasból szereztek be a gyógyszereket. Magánkönyvtára is volt. 1838-ban Franz György néven, Zsoldos Ignác megyei főjegyző gyűjtőívén előfizette Tarczy Lajos professzor Pápan kiadott Természettan c. munkáját. Teréz lányával együtt a Veszprémi Olvasótársaság tagja volt. A Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja (1845), 1846. január 1-i megnyitásától tíz évig igazgatója. A Vastagh György által készített portréja a bank igazgatósági irodáját díszítette.⁴⁰

FERENCZY János 1847: Feltehetőleg azonos nemes Ferentzy János szentgáli református birtokossal, akinek felesége Wurm Mária volt. Eszter lányukat

³⁸ MNL VeML IV.1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (rátóti uradalmi ispán), VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 15., HUDI 1994. 18., KATONA 2008. 184.

³⁹ Veszprémi római katolikus születési anyakönyv, 1811. június 10. MNL OL Mikrofilmtár A3728 d., Veszprémi római katolikus halotti anyakönyvek, 310/1866. sz. MNL OL Mikrofilmtár A3733 d., ÉVKÖNYV 1868. 15., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., HUDI 1994. 17.

⁴⁰ MNL VeML IV. 1.b. 2061/1845 (szeptember 6.) közgy. sz., TARCZY 1838. 370., KÉPES NAP-TÁR 1861. 275., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7. FRANCICS 1973. 417., KISS 1989. 261., LICHTNECKERT 1984. 323., HUDI 1987. 466., HUDI 2004. 215., MOLNÁR 2019. 179–180., 233., 239.

1830. március 21-én a megözvegyült Wizner (Wiesner) János vagyonos veszprémi vendégfogadós vette feleségül. Ferenczy János 1848–1849-ben a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja. 1848 júniusában a veszprémi nemzetőrség egyik alhadnagya. Az 1845-ben megalakult és 1846. január 1-én megnyílt Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja. Az 1857. évi városi összeírásban nem fordul elő.⁴¹

FISCHER Károly 1847: Fischer Károly evangélikus vallású cs. kir. nyug. kapitány, veszprémi, 118. házsám alatti lakos. 1853. augusztus 6-án, 56 évesen hunyt el. 1857-ben a városi összeírásban özvegy Fischer Károlyné a 118. számú telken álló 854. számú házban lakott. Özvegy Tallián Pálné sz. szentgyörgyi Horváth Magdolna jó barátságban volt vele, amit az is bizonyít, hogy 1872-ben kelt végrendeletében „Fischer kapitánynőre” 100 osztrák értékű forintot hagyott.⁴²

FODOR János 1847: Fodor János katolikus köznemes, uradalmi tiszt, nemes Fodor János veszprémi lakos fia. Magasabb iskoláit a győri jogakadémián végezte, ahova 1807-be (15 évesen) iratták be. Itt tanult filozófiát 1807–1809 között. 1857-ben veszprémi nyugalmazott uradalmi tiszt, a 634. számú telken épült 576. számú házban lakott. Rokona lehetett nemes Fodor Andrásnak, a zirci apátság tósokberendi tisztartójának, akinek Veszprémben háza, Derecskén birtoka, Ábrahámhegyen szőleje volt. A család birtokában volt 1831-ben 15 magyar és „deák” (latin) könyv is, melyeket a nyilvános árverésen Pál András nemesvámosi és Pap Ignác veszprémi lakos vett meg. Az 1857. évi összeírásban Fodor János néven két veszprémi szabómester neve is olvasható, de ők már az 1842-ben alakult Polgári Kaszinó felé orientálódhattak, ha olvasni szerettek, így igazán nem jöhetnek szóba.⁴³

FODOR László 1842: Fodor László mezőszentgyörgyi református birtokos köznemes, vármegyei tisztségviselő. A népiskolát szülőfalujában végezte, Pápán tanult tovább. Szülei 1829. november 2-án, 11 évesen iratták be a református gimnázium syntaxista veteranus osztályába. 1833-ban írta alá az iskolai

⁴¹ Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 4/1830. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731d., MNL VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., EMLÉKKÖNYV 1896. 3., HUDI 2004. 200., 212.

⁴² A veszprémi evangélikus halotti anyakönyv, 21/1853. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731. d., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., VÉGHÉLY 1886. IV. melléklet, XXXI.

⁴³ MNL VeML IV. 1.b. 2689/1847 (november 3.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., JUHÁSZ 2017. 213.

törvényeket. A joggyakorlat, majd ügyvédi vizsga letétele után ügyvédi oklevelet szerzett és Veszprém vármegye szolgálatába állt. 1848-ban járásbeli esküdt, majd július 3-tól a veszprémi alközép járás (lepsényi kerület) szolgabírája. 1849. június 5-én a főispán megerősítette hivatalában. A szabadságharc bukását követően, az 1849 őszén kinevezett új tisztikarnak nem volt a tagja. Hivatali megbízásából eredően részt vett a polgári békés átalakulás biztosításában, a járásbeli nemzetőrség megszervezésében, a honvédek kiállításában. 1849 után a közéletől visszavonult.⁴⁴

FORINTOS János 1842: nemes Forintos János pápai katolikus ügyvéd, nemes Forintos György fia. A Forintos család Zala megyében volt birtokos. 1834-ben említik először a nemesi összeírások Pápán: ekkor ügyvéd és városi (belsővárosi) jegyző, 1837–1838-ban is belsővárosi jegyző, 1840-ben már uradalmi ügyviselő (ügyész), 1846-ban, az utolsó nemesi összeírásban is Pápán lakott. 1847-ben vármegyei táblabíróként említik a források. 1848. június 17-én az országgyűlési követválasztási összeírásban nem szerepel. 1840-ben részt vett a vármegyei közgyűlésen. 1847–1848-ban nemes Balogh Ignác árvái javainak zárgondnoka volt. 1857-ben nem volt háza vagy birtoka Veszprémben. 1834-től, szabályszerű megalakulásától a Pápai Kaszinó jegyzője, 1838-ban a kaszinó választmányi tagja, 1841-ben az egyesület aligazgatója volt. A pápai születésű Voyta Adolf (1834–1923) építész keresztapja, a Pápán feleséget választó dr. Kovács Pál (1808–1886) győri orvos, író, lapszerkesztő komája volt. A Pápai Lapok 1874–1885 között nem említik, elhunyt vagy elköltözött. Könyvszerető ember volt. 1831-ben előfizetett a *Közhasznu esmeretek tára* c. lexikonra, 1847-ben pedig Fényes Elek statisztikus országleírására.⁴⁵

FOSZEK András 1842: Foszek (Fouszek) András veszprémi lakos, adózó, feltehetőleg katolikus vallású. 1838-ban a Sommer Péter hivatásos székesegyházi zenész, karmester vezette magyar formaruhás fúvós zenekar tagja. 1857-ben özvegye a 841. sz. telken épült 52. számú házban lakott.⁴⁶

⁴⁴ LICHTNECKERT 2000. 183., HUDI 2004. 210–211., 214., 233., 237–238., KÖBLÖS 2006. 551., 852.

⁴⁵ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., *Közhasznu esmeretek tára*, Első kötet, Pest, 1831. (előfizetők névsora); PL 1874–1885., FÉNYES 1847. 518., BOCSOR 1885. 1., HUDI 1995. 171., HUDI 2001. 27., 58.; 74.; HUDI 2004. 158–159., HUDI 2011. 155., HUDI 2012. 7., 52., BAUER 2021. 188., 203., 218., 233., 247.

⁴⁶ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., M. TÓTH 2016. 32. (A Toszek csalánév-változat feltehetőleg hibás olvasat eredménye.)

FRANCZ Károly 1842: Francz/Franz (később Ferenczy) Károly veszprémi lakos, az 1845-ben megalakult és 1846. január 1-én megnyílt Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja. Ferenczy Károly veszprémi bábosmester 1857-ben a 95. telken lévő 905. helyrajzi számú házban lakott Feltehetőleg azonos azzal a Ferenczy Károllyal, aki Ferentzy (Frantz) György halála (1870) után, 1870–1899 között a Feketes Sas patika tulajdonosa lett. Ferenczy Károly 1897-ben is a kaszinó tagja volt. 1893-ban a városi közgyűlés a millenniumi ünnepélyt előkészítő bizottság tagjává választotta.⁴⁷

FRANCICS Jakab 1842: Francsics (Frantsits) Jakab mérnök, pápai lakos. Polgári származású, mert neve nem olvasható a nemesi összeírásokban. Az Institutum Geometricum mérnökképző intézetben tanult, 1846-ban szerzett mérnöki oklevelet Frantsits Jakab néven. Mérnökhallgató korában Fülöp József Veszprém vármegyei mérnök mellett töltötte a gyakornoki időt, ennek kézzel fogható jele Kiskidegkút puszta (a mai Hidegkút község, akkor a tótvázsonyi határ része) 1844-ben készített kéziratos térképe, melyet a MNL Veszprém Megyei Levéltárban őriznek. 1848-ban Pápán mérnök, a nemzetőrségi összeírás szerint 28, a követválasztási joggal rendelkezők összeírása szerint 26 éves. A május 28-án összeírt nemzetőrség tagja. 1848. január 2-án a Pápai Casino (az úri kaszinó) felvette tagjai sorába. 1857-ben nem fordul elő a veszprémi birtokosok és háztulajdonosok között. 1860-ban a pápai református egyházkerületi főtanoda pénztárának 250 váltóforinttal tartozik, keresetet indítanak ellene. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskörnek nem volt tagja.⁴⁸

FRIDERICHI N. 1847: Friderici Herman cs. kir. kapitány, katolikus, 1847-ben a főispáni adminisztrátor Veszprém vármegye táblabírájává nevezte ki. Később őrnagyként szolgált. 1852. augusztus 11-én hunyt el. 1836-ban vette feleségül gr. Festetich Matildot (1810–1859). 1845 tavaszán ezrede, a báró Kress

⁴⁷ MNL VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. Veszprémváros s a millenium. = VFH 12 (1893) 34. sz. (augusztus 12.) [3.], A veszprémi kaszinó. = VFH 17 (1897) 2. sz. (január 9.) [3.], EMLÉKKÖNYV 1896. 5., KISS 1989. 261.

⁴⁸ VeML XV. 11a. T 259 (Kishidegkút puszta térképe), Uo. XV. 14. A veszprémi háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868., FODOR 1955. 164., H. SZABÓ 1994. 95., HUDI 2001. 155., HUDI 2004. 155., HUDI 2008. 82. (kaszinótag lesz), BAUER 2021. 171., 188., 203., 218., 233., 247.

könnyűlovas ezred a Jász-Kun Kerületben állomásozott, tisztársaival együtt május 20-án részt vett a kerület redempciójának 100. éves örömnepén.⁴⁹

FROM János 1847: From (Fromm) János (1795–1887) evangélikus vallású ügyvéd, Palotán (Várpalotán) született, apja From János polgár (civis) volt. Felsőbb tanulmányait a győri jogakadémián végezte, ahova 1817-ben, 21 évesen iratták be. 1817–1818-ban itt végezte a jog második évfolyamát. Az ügyvédi diploma megszerzése után From János a palotai és a nagyvázsonyi Zichy uradalom ügyviselője lett. 1848. június 17-én sikertelenül pályázott a pénzügyminisztériumhoz országos hitelintézeti ügynöki állásra. 1848. augusztus 8-án a Veszprémi Polgári Törvényszék tagjává nevezték ki. Jó barátságban volt Kocsi-Horváth Sámuel első alispánnal és Stojanovits Jánossal, akik feleségükkel együtt 1845. augusztus 10-én született Ilona lányuknak keresztszülei voltak. Felesége, a várpalotai születésű Horváth Rozina 1866. április 10-én 57 évesen hunyt el tüdősorvadásban. Ekkor a veszprémi 89. sz. házban laktak. Fromm a Veszprémi Olvasótársaságnak is tagja volt. Fia gazdasági szakíróként ismert.⁵⁰

FÜLÖP József 1847: Fülöp József katolikus mérnök, 1840-ben Veszprém vármegye második mérnöke. Az Institutum Geometricum mérnökképző intézetben tanult, 1825-ben szerzett mérnöki oklevelet. Balatonfüreden (Zala vm.) az édesapja által épített Fülöp-házhoz (eredetileg postaházhoz) tartozó kertet is bírta. Écsy László fürdőfelügyelő szerint a tihanyi apátsági uradalom 1828-tól adta a használatába. Neve nem fordul elő az 1857. évi veszprémi ház- és birtokösszeírásban. 1861-ben a Veszprémben lakó 5 mérnök egyike volt. Magánkönyvtára is volt, hiszen 1847-ben előfizetett Fényes Elek országleírására. 1860-ban 5 osztrák értékű forintot fizetett az MTA székházára, 5 forintot az Akadémia tőkealapjába. 1863-ban a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület tagja lett, a közgyűlés pénztárnoknak választotta meg. 1863-ban a Szabadi utcában lakott. 1874 novemberében Veszprém vármegye megyebizottságának, 1881-ben a Veszprémi Takarékpénztár választmányi tagjának választották. 1882-ben 2 hold 839 négyszögöl szántót adományozott az Alsóvárosi temető rendezésére. 1884. március 13-án, 84 éves korában hunyt el Veszprémben, gyermeke nem

⁴⁹ MNL VeML IV. 1.a. 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., Uo. 101.b. 1145/1848 (június 17.) sz. i. (álláspályázata), ÖRÖM-ÜNNEP 1845. 91–92., Magyar nemzeti zsebkönyv I. Bp., 1888. 107. (Friderici halála); FAZEKAS 1998. 371., JUHÁSZ 2017. 284.

⁵⁰ A veszprémi evangélikus halotti anyakönyv, 2/1866. sz. MNL MOL Mikrofilm-tár A2731. d., A veszprémi evangélikus születési anyakönyv, 7/1845. sz. Uo. A2731 d., HUDI 1987. 467., HUDI 2004. 215., 217.

volt. Végrendeletében kisebb összeget hagyott a város szegényeinek segélyezésére, a városi kórházra, a ferences rendre. Rokonsága: a Fodor, a Kun, a Noszlopy és a Szalatkay család gyászolta.⁵¹

FÜLÖP Sándor 1847: 1837-ben és később veszprémi katolikus postamester. 1845-ben a veszprémi állatvásár áthelyezését kérte, mivel a sertés piac a vármegye 1838. évi határozata értelmében a Balogh-tóra vezető, Postaház melletti utca közelében volt. 1848-ban a magyar honvédség felszerelésére 5 forintot adományozott. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. 1853-ban postamesterként adományokat gyűjtött Ferdinánd Miksa főherceg felhívására építendő bécsi katolikus emléktemplomra, s maga is 2 forintot adott e célra. 1857-ben is veszprémi postamester, a Vásártéren, a 463. sz. telken épült 1175. számú házban lakott. Nem nősült meg. Agglegényként hunyt el Veszprémben 1858. február 28-án, 74 éves korában, gutaütésben (apoplexis). 1858. március 2-án Oszterhueber Ferenc kanonok, c. nagyprépost temette.⁵²

GAÁL Lajos 1847: Gaál (Gál) Lajos (1818–1891) ügyvéd, Gaál Lajos szentgáli református lelkész (1792–1866) fia, Gaál Péter (1823–1903) ügyvéd, Hunkár Antal országgyűlési követ titkárának a bátyja. Szentantalfán született 1818. június 25-én „estve” hét órakor Gaál Lajos prédikátor és nemes Somody Zsuzsanna szülőktől. Kőműves János monoszlói prédikátor keresztelte. Himlő ellen Horváth György, Zala vármegyei seborvos (chirurgus) oltotta be. Tótvázsonyban élő szülei Imre öccsével együtt 1829. április 27-én iratták be a pápai kollégiumba; a 9 éves Imre a declinista, a 11 éves Lajos a grammatista osztályba került. 1834-ben írta alá a törvényeket, ekkor került be a deákok közé. Ezután a pozsonyi jogakadémián tanult, majd 1838-ban – 21 évesen – visszatért Pápára, ekkor újra aláírta a törvényeket. Az ügyvédi diploma megszerzése után

⁵¹ MNL VeML 2710/1840. (október 12.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., Veszprém megye bizottmányának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. = PL 1 (1874) 28. sz. (november 17.) 258., A veszprémi takarékpénztár... = PL 8 (1881) 12. sz. (március 13.) 47., Veszprémváros közléte 1882-ben. = VHF 2 (1882) 52. sz. (december 30.) [2.], Gyászhir. = VFH 4 (1884) 11. sz. (március 15.), FÉNYES 1847. 518., KÉPES NAPTÁR 1861. 275., KÖRÖSY 1863. 26., 28., FODOR 1955. 164., KATONA 2008. 133., HUDI 2022. 235.

⁵² MNL MOL Mikrofilmtár A 3733. d. Veszprémi római katolikus halotti anyakönyv, 60/1858. sz., Uo. VemL IV. 1.b. 1066/1837. (június 15.) közgy. sz. irat., Uo. 2812/1845 (november 3.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. – XI. Jegyzéke azon önkényes adományokra... = Budapesti Hirlap 1853 (284. sz. (december 3.) 1590. Hivatalos függelék.

vármegyei szolgálatba lépett. 1843-ban Veszprém vármegye második alügyésze lett, 1847-ben újraválasztották. 1848–1849-ben is másodalügyész. A tótvázsonyi Oroszy Esztert vette feleségül. 1857-ben Sándor nevű fiúk négy hetesen, Izabella lányuk három évesen hunyt el. Élete végén a Virág u. 97–98. számú házban laktak. 1891. június 26-án 73 évesen Veszprémben hunyt el aggkori elgyengülésben és „szívhűdésben”. Házasságukból több gyermek született: István (1852. július 1.), Etelka (1855. november 24. – 3 naponan meghalt), Sándor (1857. január 14., február 14-én elhunyt), egy kereszteleetlen fiú (1858. április 6., születés után rövidesen elhunyt), Kornélia (1862. április 20.). Izabella 1857. március 1-én három évesen hunyt el. 1860-ban a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja lett 100 osztrák értékű forinttal. Ugyanebben az évben 5 osztrák értékű forintot fizetett az MTA székházára, másik 5 forintot az Akadémia tőkealapjába. 1874-ben Veszprém vármegye törvényhatósági bizottságának tagjává választották. 1885-ben a legtöbb állami egyenesadót fizetők között találjuk, ezen a listán a megyebizottmány póttagja volt.⁵³

GALAMB Péter 1842: Galamb Péter veszprémi magyar szabó mester. 1849-ben Zsófi nevű szolgálója önként jelentkezett a honvéd hadseregbe. 1849-ben nem említik a veszprémi népszerűírásban. 1850-ben az 1. polétában (adókerületben) lévő 75. házban lakott. 1857-ben nem szerepelt a veszprémi ház- és ingatlanbirtokosok között.⁵⁴

GERMANECZ Gábor 1842: Gramanecz (Germanetz, Grmanecz) Gábor (1814–1858) Veszprém vármegye aladószedője. Veszprémi okleveles ügyvéd, bozsoki (balatonbozsoki) katolikus birtokos, a 130 holdas kisbozsoki pusztá bérelője. A család Nyitra vármegyei armális nemes családból származik, amely eredetileg Csitáron szerzett birtokot. A Gramanecz alias Csitári névhasználat a

⁵³ Szentantalfai református születési anyakönyv, 1818. június 25. MNL MOL Mikrofilmtár A1648. d., VREI Születési anyakönyvek, 1852. július 1., 1855. november 24., 1857. január 14., 1858. április 6., 1862. április 20., halotti anyakönyvek, 1855. december 27., 1857. február 14. (Sándor halála), 1857. március 1. (Izabella halála), 1858. április 6., 1891. június 26., MNL VeML 2957/1843. (október 17.) közgy. sz. 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., 2710/1840. (október 12.) közgy. sz., VRE Halotti anyakönyvek, 1855. december 27., 1858. április 6., 29/1891. sz., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., Veszprém megye bizottmányának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. = PL 1 (1874) 28. sz. (november 17.) 258., Veszprém megye legtöbb államadót fizető bizottsági tagjainak véglegesen megállapított névsora az 1885-ik évre. = PL 11 (1884) 51. sz. (december 21.) 213–214., KÖRÖSY 1863. 20., HUDI 2004. 171., 181., 209., KÖBLÖS 2006. 548., 853., 869.

⁵⁴ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. HUDI 2001a. 237.

korábbi birtokra utal. (A Csitáry előnév használatát 1940-ben engedélyezte a belügyminiszter Csitári G. Emil székesfehérvári polgármesternek, hősi unokájának.) Grmanecz István, Grmanecz Gábor nagyapja a feleségével, Vigyázó Magdolnával 1765 körül telepedett le Bozsokon. Leszármazottjai mindnyájan képzett emberek voltak. Unokája, Grmanecz Gábor a gimnázium elvégzése után jogot tanult. 1837. március 10-én Pesten szerzett ügyvédi oklevelet, amelyet Veszprém vármegye 1837. június 19-i közgyűlésén hirdettek ki. Fiatalon vármegyei szolgálatba lépett. 1834-től vármegyei aljegyző, 1837-ben Veszprém vármegye becsületbeli alügyésze, 1840-től aladószedője. 1848. június 26-án nemzetőrségi őrmesterként panaszt tesz Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmányának a nemzetőrségi szolgálatot tenni vonakodók ellen. Az 1848. június 28-i enyingi országgyűlési választókerület választmányának jegyzője volt. 1848. szeptember 5-én eddig viselt vármegyei hivatalairól bizonyáglevelet kért és kapott, nyilván az volt a szándéka, hogy elköltözik. 1848. szeptember 6-án az országos Nemzetőrségi Tanács elrendelte, hogy Grmanecz Gábor volt nemzetőr-főhadnagy hatalmaskodási ügyét a vármegyei büntetőtörvényszékre tegyék át. Az ügy végkimeneteléről nincs tudomásunk. – 1841-ben vette feleségül Lasits Annát, egy jómódú székesfehérvári polgár lányát, akivel bozsoki birtokukon éltek. 1841–1842-ben Veszprém vármegye aladószedőjeként nem rendes, hanem ún. „olvasó tagja” tagja volt a Fehér Megyei Olvasó Társaságnak. Grmanecz Gábor dzsentrí életmódot folytatott, mulatozott és kártyázott, emiatt adósságokba keveredett. Özvegye gyermekeivel Székesfehérvárra költözött, fiai (Kálmán, Dezső, Zoltán, Emil) pályája itt teljesedett ki. Leszármazottai fontos szerepet játszottak Székesfehérvár és Fejér vármegye társadalmi, politikai, kulturális életében. – Fia, Kálmán Bozsokon született 1842. június 18-án, gyógyszerész oklevelet szerzett, de újságíró, a Székesfehérvár c. lap segédszerkesztője lett. Csitári Kálmán néven írt, 1874-ben megalapította Székesfehérvár és Vidéke hírlapot, a vidék legelső és legelterjedtebb hírlapját. A Veszprémi Független Hírlap is az ő nyomdájában készült. 1882. június 27-én Hévízen, a fürdőn hunyt el, Székesfehérvárott temették el.⁵⁵

⁵⁵ MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 15.) közgy. sz. irat. MNL VeML IV. 1.a. 2001/1837. (szeptember 28.) közgy. sz., Uo. IV.101.a. 1201/1848 (június 26.) jkv. sz., Uo. 101.b. 2010/1848. (szeptember 5.) sz. (szolgálati bizonyítványa), Uo. 101.b. 2025/1848 (szeptember 11.) sz. (büntetőügye), Csitári Gramanetz Kálmán. = VFH 2 (1882) 26. sz. (július 1.) 2., BAÁN 1942., TAKÁTS-VÁRNAI 1980. 15., 19., 25., FRIGYIK 1989., LICHTNECKERT 2000. 182., CSITÁRY G. 2013.

GERTNER Mihály 1842, 1847: veszprémi római katolikus adózó polgár, gazdag asztalos. 1849-ben az első poléta 49. sorszámú, 8000 pengőforintot érő házában lakott feleségével, egy gyermekével, egy segédjével és két inasával, egy nőcselédjével, mindnyájan katolikusok voltak. 1857-ben neve nem található a veszprémi ház- és földtulajdonosok között.⁵⁶

GLAZER Leopold 1847: Glaser Lipót / Leopold katolikus vendéglős; 1824-től Balatonfüreden a fürdőtelepen lévő Nagyvendéglőt, 1836-tól az Arács határához tartozó Esterházy-féle vendéglőt és szállodát bérelte. Az összeírások szerint Veszprémben nem volt háza vagy birtoka. 1849-ben vagy azután. 1856. július 27-én 75 évesen hunyt el a fürdőtelepen. 1852. május 14-én elhunyt feleségével együtt az arácsi ótetetőben nyugszik.⁵⁷

GÖNDÖCZ Antal 1847: Nemes Göndöcs (Göndöcz) Antal veszprémi lakos, katolikus kereskedő, városi tanácsos volt. 1857-ben is kereskedő, a 469. telken épült 1184. számú házban lakott. 1865. január 24-én Francsics Károly borbélymester végrendeletének felkért tanúja. 1866. március 3-án, 60 évesen tüdővészben hunyt el. (Nevét halálakor Gondocs változatban anyakönyvezték.)⁵⁸

GYÖRÖCSKEY György 1847: Joannovits (Györöcskey) György (1815–1876), görög nem egyesült (ortodox) vallású veszprémi lakos, nemes, ügyvéd. [Édesapja, Joanovits /Jovanovits György veszprémi kereskedő 1825-ben kapott nemességet (címereslevelet), 1845-ben nevét Györöcskey-re változtatta. 1837. november 30-án hunyt el Veszprémben. Az alsóvárosi temető 595. parcellájában nyugszik. Sírköve nincs meg. Felesége, Ekaterina 1841-ben halt meg, melléje temették. Hét gyermekük született.] 1842. szeptember 11-én, 28 éves nőtlen volt, amikor feleségül vette Rohonczy Mária 24 éves katolikus hajadont (aki 1885-ben hunyt el). Házassági tanúi Kun József és Huszár Pongrác voltak. Házasságukból született 1855-ben a katolikusnak keresztelt György fiuk, aki 1909-ben halt meg. Györöcskey Györgyöt 1845 januárjában a főispán Veszprém vármegye levéltárának lajstromozójává nevezte ki. Az 1847. évi nyári tisztújító

⁵⁶ MNL VeML V. 102.h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása., Uo. XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

⁵⁷ MNL VeML V. 102.h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása. Uo. V. 142. Veszprém 1850. évi adóösszeírása., Uo. XV. 14. Veszprémi háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke. Paloznaki római katolikus halotti anyakönyv, 10/1856. sz., KATONA 2008. 42., 129., 145. (Écsy feljegyzése Glaserné 1852. május 14-i haláláról), 129., HUDI 2022. 227.

⁵⁸ MNL VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., A veszprémi római katolikus halotti anyakönyvek, 74/1866. sz. MNL OL Mikrofilmtár A3733 d., FRANCSICS 1973. 446., FEKETE 2020. 118.

közgyűlésén megerősítették hivatalában, egyúttal a főispáni adminisztrátor Veszprém vármegyei táblabírónak nevezte ki. 1848–1849-ben is vármegyei lajstromozó. 1848-ban 5 forintot adományozott a magyar honvédsereg felfegyverzésére. 1848. december 13-án Hunkár Antal főispán a sajtóvétségeket elbíráló veszprémi törvényszék tagjává nevezte ki. 1849-ben az első polétában (adókerületben) lévő 61. számú házban lakott, nevét Györötskeynek írták, megyei tisztviselőnek nevezték. 1845-ben feleségével együtt a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja; az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. Síremlékük a veszprémi Alsóvárosi temetőben található.⁵⁹

HAFNER Mihály 1842, 1847: Hafner Mihály veszprémi lakos, római katolikus kereskedő. 1849-ben az első adókerületben (polétában) a 75. számú házban lakott feleségével, egy gyermekével egy segédjével, két inasával és egy női cselédjével. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskörnek nem volt a tagja.⁶⁰

HALÁSZ Sámuel 1847: dabasi Halász Sámuel református szilasbalhási közbirtokos, Veszprém vármegye táblabírája. Nem a győri vagy pozsonyi jogakadémián tanult. 1814-től 1862-ig a Mezőföldi Református Egyházmegye segédgondnoka volt. Betegsége és öregsége miatt 1856-tól haláláig veje, dabasi Halász Lázár helyettesítette. 1862. júniusában hunyt el, június 26-án temették. (Az egyházközség anyakönyveinek II. világháború alatti elpusztulása miatt halálának pontos dátumát nem ismerjük.) 1831-ben a járvány megfékezésére felállított Veszprém vármegyei kolerabizottság tagja. 1834-ben a balhási nemes közbirtokosok egyike. Felkészültségét jelzi, hogy 1839-ben az országgyűlési követi utasítást kidolgozó vármegyei deputáció tagja volt. Gondviselőként segítette az abai (Fejér vm.) születésű árván maradt református Zámbó János és Zámbó István pápai tanulmányait az 1830–1840-es években. A szilasbalhási gyülekezet részére számos alapítványt tett. A Dunántúli Református Egyházkerület megbízásából haláláig a Kenessey-Szondy Alapítvány „szegények gyámolítására rendelt ágának” kezelője volt. Nemcsak magánkönyvtárát gyarapí-

⁵⁹ MNL MOL 3732 d. Veszprémi római katolikus házassági anyakönyv, 1842. szeptember 11., MNL VeML IV.1.b. 4/1845 (január 13.) közgy. sz. (lajstromozói kinevezése), Uo. VeML IV. 101.a. 1606/1837 (július 19.) közgy. sz., EMLÉKKÖNYV 1896. 7., KEMPELEN IV. 1912. 413., HUDI 1994. 17., HUDI 2004. 172., 185., 199., 207., 211., 214–215., 218., 231., 240., HUDI 2006. 47.

⁶⁰ VeML V. 102.h. Összeírások. Veszprém városi népösszeírás, 1849. ÉVKÖNYV 1868. 15., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7.

totta, hanem az olvasóközönség szervezéséből is kivette részét. 1838-ban Tarczy Lajos professzor Pápán kiadott *Természettan* c. művéhez Szilasbalháson előfizetőket gyűjtött: itt összesen 32 példányban rendelték meg; saját maga címén 6 példányt, Gyula fiának egy példányt. 1847-ben veszprémi táblabíróként előfizetőket gyűjtött Fényes Elek országleíró munkájára, melyet maga és Gyula fia számára is megrendelt egy-egy példányban. Szűts Ágnessel kötött házasságából 1832. július 9-én született Gyula fia pápai diákként 1848 júniusában önkéntesen beállt a Pesten alakuló 2. honvédszászlóaljba és végig küzdötte a szabadságharcot. A volt honvédszászadost 1852-ben büntetésből besorozták a császári 19. gyalogezredbe, amelyben alhadnagyi rendfokozatot ért el, de 1857-ben kilépett a hadseregből.⁶¹

HALMAN Antal 1847: Halman (Hallmann, Hálmán) Antal veszprémi püspöki uradalom prefektusa. Zámolyon (Győrzámolyon) született, ahol apja, Halman Ferenc katolikus vallású, adózó státuszú falusi kocsmáros (caupo) volt. Felsőbb tanulmányait Győrben végezte. 1837-ben 17 évesen iratták be a jogakadémiába, ahol 1837–1839 között a filozófiai, 1839–1841 között jogi kurzust végezte el. 1847-ben a főispáni adminisztrátor Veszprém vármegye táblabírájának nevezte ki. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1847-ben Halász Sámuel veszprémi táblabíró gyűjtőívén püspöki jószágfelügyelőként előfizetett Fényes Elek országleíró munkájára.⁶²

HARDY Ferenc 1847: Hardy (Hardi) Ferenc veszprémi lakos, református ügyvéd. Nemes Hardy Ferenc közbirtokos és Rák Mária házasságából Balatonszőlősen született 1821. július végén, 28-án keresztelte Gondol Dániel református lelkész, aki több gazdával együtt a keresztapaságot is vállalta. 8 éves korától a deklinista osztályba kerülve a pápai református gimnáziumban tanult. 1837-ben (17 évesen) írta alá a törvényeket, ekkor vették be a deákok közé. A gimnázium befejezése után itt végezte akadémiai tanulmányait, jogot is tanult. A joggyakorlat és ügyvédi vizsga letétele után ügyvédi oklevelet szerzett. 1848-ban Veszprém vármegye becsületbeli alügyésze, 1848. július 3-tól a devecseri járás esküdtje, 1848–1849-ben a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány

⁶¹ MNL VeML IV. 1.a. 688/1839 (május 1.) közgy. sz., Gyászhirek. = PEIL 5 (1862) 30. sz. (július 27.) 977–978., FÉNYES 1847. 519., NÉVTÁR 1851. 20–21., SZIKSZAI 1862. 144., DÁVID 1984. 295., KÖBLÖS 2006. 842., 878., BONA 2009. 297–298., HUDI 2004. 153–154., JUHÁSZ 2017. 626.

⁶² MNL VeML IV. 1.a. 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., FÉNYES 1847. 519., HUDI 2006. 48., NOVÁK 2007. 545., JUHÁSZ 2017. 468.

tagja. Szépen induló pályáját a pestisjárvány törte derékba. 1849. január 29-én, 29 évesen a feketehimlő áldozata lett.⁶³

HAVLICSEK Ferenc 1847: Havlicsek Ferenc (1797–1876) zenész, katolikus zeneszerző, 1824-ben a veszprémi fegyveres polgárság zenakarának vadászkiáltója. A székesegyházi zenekar 1831–1843 között a templomi szertartások keretében 12 művét előadta, ezek kottája nem maradt fenn. Több Rossini-művet is átdolgozott. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.⁶⁴

HEIZLER Károly 1847: Haiszler Károly (Veszprém, 1803. október 14. – Veszprém, 1860. július 8.) orvos, Haiszler (Heizler) György (1761–1841) neves veszprémi orvos és Hollán Johanna fia. 1833-ban Bécsben szerzett orvosi diplomát. 1837–1841 között a városi kórház főigazgatója, 1840-től Veszprém vármegye tiszteletbeli orvosa. Kiváló gyakorló orvos volt, több epeműtétet végzett. 1841–1844 között a Veszprémi Olvasótársaság tagja volt.⁶⁵

HERDLICZKA Károly 1847: Herdliczka Károly az osztrák császárság 1847. évi katonai schematismusában, az 1849. és 1850. évi Veszprémrém városi összeírásban nem található. 1857-ben nem szerepel a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskörnek nem volt tagja.⁶⁶

HERING Ignác 1847: Héring (Hering, Heringh) Ignác római katolikus ügyvéd. Pápan született Hering József és Toppelhoffer Barbara házasságából, 1798. január 27-én keresztelték. Keresztszülei Makay Antal egri kanonok és özvegy Horvátné sz. Tersánszki Júlianna voltak. Ügyvédi oklevelet szerzett. 1837-ben a palotai Zichy-uradalom, majd a lovasberényi (Fejér vm.) uradalom ügyvédje. 1843-ban Veszprém vármegyei táblabírónak nevezték ki. 1846-ban Heringh Ignác [uradalmi] ügyész Fehérváron (Székesfehérváron) lakott, a pápai felső járásban, Vanyola község melletti Szalmavár pusztán volt birtoka. Háza Fehérváron a Megyeház téren állt. Ekkor két fiúgyermekét írták össze: Ignác 15, Móric 11 éves volt. 1847–1848-ban több alkalommal részt vett a Veszprém

⁶³ MNL MOL Mikrofilmtár A1576 d., balatonszőlősi református keresztelési anyakönyv, 1821. 23. p., MNL VeML IV.101.a. 1978/1848 (szeptember 4.) jkv. sz., VREI Halotti anyakönyv, 1849. január 29. (a temetés dátuma), HUDI 2004. 185.

⁶⁴ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., M. TÓTH 95.

⁶⁵ VRPI Veszprémi katolikus születési anyakönyv, 1803. október 1., M. TÓTH 1998. 77–78., HUDI 2022. 393–394.

⁶⁶ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 16.

vármegyei nemesi közgyűléseken, 1848. május 1-én a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja lett, de nem járt el annak üléseire. 1848 tavaszán is a lovasberényi (Fejér vm.) uradalom ügyésze volt, részt vett a Fejér vármegyei üléseken, de az állandó bizottság által felállított különféle szakbizottságokba nem választották be. 1849. július–október hónapokban Fejér vármegyei cs. kir. polgári biztossá nevezték ki, kiszolgálta az osztrák császári megszálló alakulatokat. Része volt abban, hogy a székesfehérvári felkelőket bíróság elé állították és 1849. július 14-én Pesten kivégezték. 1849. október 20-án, 52 éves korában tüdőszélhűdésben hunyt el, a fehérvári székesegyház kriptájába temették. Utóda királyi biztosi székben Horváth Mihály ügyvéd lett. – 1841–1842-ben a Fejér Megyei Olvasótársaság tagja, 1842–1846 között a székesfehérvári nemesi kaszinó tagja, egyúttal választmányának is tagja volt. 1831-ben előfizetett a *Közhasznu esmeretek tára* c. lexikon első kötetére.⁶⁷

HOFMAN István 1842, 1847: Hofman (Hofmann) István polgári származású katolikus uradalmi tiszt. 1837-ben Lepsényben volt uradalmi tisztartó. 1848 tavaszától a lepsényi nemzetőrség kapitánya, a kapitányság Lepsény és Mezőszentgyörgy nemzetőreiből állt. 1847. november 18-án, 48 évesen újra nősült Székesfehérváron: Fekete Katalin 37 éves özvegyasszonyt vette feleségül. Házassági tanúi: tekintetes Csap József, tekintetes Koller János. Talán Hofman (Hoffmann) József veszprémi órásmester rokona lehetett, aki a 8. polétában (adókerületben) a 896. házszámú házban lakott családjával. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskörnek nem tagja. Feltehetően ő az a Hoffmann István, aki 1831-ben (lakóhely megjelölése nélkül) 2 példányban előfizette a *Közhasznu esmeretek tára* c. korszerű lexikon első kötetét.⁶⁸

⁶⁷ MNL MOL Mikrofilmtár A3672 d. Pápa város római katolikus születési anyakönyve, 1797. január 27., Uo. Ao572 d. Székesfehérvári belvárosi római katolikus halotti anyakönyv, 1849. október 20. – MNL VeML IV. 1.a. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (palotai uradalmi ügyvéd), Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., MNL VeML IV.1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. irat. Uo. IV. 1.a. 2947/1843. (október 17.) közgy. sz., *Közhasznu esmeretek tára*. Első kötet, Pest, 1831. (előfizetők névsora), ILA–KOVACSICS 1964. 358., FARKAS 2000. 143., MURÁNYI 1993. 92., 99., ERDŐS 1998. 227–228., 251., 264–265., 270., 272., 279–2801., 287–288., HUDI 2004. 172., 184–185., 199., HUDI 2006. 48.

⁶⁸ MNL MOL Mikrofilmtár A3641 d., Lepsényi római katolikus házassági anyakönyv, 1/1847. sz., MNL VeML IV. 101.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (lepsényi tisztartó), Uo. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848., Uo. V.102.h. Összeírások. Veszprém város 1849. évi népszéírása., Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., *Korszerű esmeretek tára*. Első kötet. Pest, 1831. (előfizetők névsora), ÉVKÖNYV 1868. 16.

HOLLÓSY János 1847: Hollósy János (1) 1848 végén arra hivatkozva, hogy mintegy 30 évig vármegyei útibiztos és vármegyei írnok, fiát, aki Szege-
den tanult a főiskolán, honvédtisztként alkalmazták az újoncknál.⁶⁹ 1846/47.
tanévben szilasbalhási Hollósy János fia (???) a pápai református gimnázium
III. osztályos tanulója volt. Szilasbalháson lakott, a Külsősomogyi Református
Egyházmegye tanácsbírája volt. 1864-ben csődeljárás alatt állt, a pápai főiskolai
pénztárnak 2600 ezüstforinttal tartozott. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társas-
körnek nem tagja.⁷⁰

HORVÁTH Mihály 1842: Horváth Mihály veszprémi lakos, iparos, adózó.
1857-ben két ilyen nevű személy élt Veszprémben: Horváth Mihály szabómes-
ter a 19. sz. telken épült 22. számú házban; Horváth Mihály fazekas a 1763. sz.
telken épült 1072. sz. házban lakott. Közülük leginkább a belváros szívében lakó
első szabómester jöhet szóba. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskörnek nem
volt ilyen nevű tagja. 1874 novemberben Veszprém vármegye törvényhatósági
bizottsága tagjának választották.⁷¹

HUNKÁR Sándor 1847: Hunkár Mihály Hunkár Antal (1783–1862) or-
szággyűlési követ, 1848–1849. évi főispán és kormánybiztos unokaöccse, szol-
gagyőri (Veszprém vm.) katolikus birtokos. 1847-ben a főispáni adminisztrá-
tor Veszprém vármegyei táblabírónak nevezi ki. 1860-ban szolgagyőri birtokos-
ként a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja 100 osztrák ér-
tékkü forinttal. 1863-ban az egyesület választmányának tagja, 1866-ban az egye-
sület állattenyésztési szakosztályának elnöke. 1874 novemberében Veszprém
vármegye törvényhatósági bizottsága közgyűlésének tágjává választották.⁷²

JÁDY Károly 1842: Jádi (Jády) Károly veszprémi református seborvos.
Jádi Ádám és Ekk Erzsébet házasságából született, 1819. szeptember 11-én ke-
resztelték. 1842. december 20-án, 23 évesen „gégeszáradásban” hunyt el. Szabó
Esztert vette feleségül, akitől 1841. november 16-án ikreik születtek: Emília és

⁶⁹ MNL VeML IV.101.b. 3022/1848 (december 30.) sz.

⁷⁰ DREL I.1.a. 191/1864. (szeptember 19–21.) losonci közgy. jkv. sz., DOBOS 1862. 35., ÉV-
KÖNYV 1868. 16., DOMINKOVITS 1991. 7., 15.

⁷¹ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Veszprém megye bizottmá-
nyának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. = PL 1 (1874) 28.
sz. (november 17.) 258., ÉVKÖNYV 1868. 16.

⁷² A megyei gazdasági egyesület. = Veszprém 1 (1866) 20. sz. (november 18.) 153–156., Veszprém
megye bizottmányának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. =
PL 1 (1874) 28. sz. (november 17.) 258., MNL VeML IV. 1.a. 1066/1847. (július 12.) közgy. sz., KÖ-
RÖSY 1863. 20., 29., HUDI 2006. 48.

Karolina. Komasági viszonyban volt Kocsi-Horváth Sámuel alispánnal, Zsoldos János ügyvéddel, Vásonyi István könyvkötővel, Joannovits György kereskedővel és Pongrácz János seborvossal. Emília lányuk 1843. május 31-én, másfél évesen kelevényben elhunyt. Özvegye, Szabó Eszter 1846. március 10-én Valentin József sebészgyakornokhoz ment férjhez.⁷³

JÁRDÁNHÁZI Dienes 1847: Járdánházy Dénes csetényi református lelkész volt. Hasonló nevű fia Pápán tanult, az 1843/44. tanévben 16 évesen írta alá a törvényeket. Apjával ellentétben világi pályát választott: mérnöknek tanult. 1860-ban szentgyörgyvölgyi (Zala vm.) mérnökként támogatta a szerencsétlenül járt nemesoroszi gyülekezet lelkészét és tanítóját. 1857-ben Járdánházi Dénes nem szerepel a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok között. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskörnek nem volt ilyen nevű tagja.⁷⁴

JOANNOVICS György 1842, 1847; Joannovics (Győröcskey) György veszprémi nemes ügyvéd. 1825. március 8-án kapott nemesi címereslevelet. Nevét 1845. október 2-án királyi engedéllyel győröcskei Győröcskey Györgyre változtatta. 1848-ban 5 forintot adományozott a magyar honvédsereg fölszerelésére. 1857-ben Győröcskey György birtokos a 785. számú telken épült 61. sz. egyemeletes házban lakott. 1881-ben a 105 tagból álló veszprémi Nemzeti Kaszinó aljegyzője volt. A család néhány irata, fényképe a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum gyűjteményében található.⁷⁵

KAMMERSPERGER Antal 1847: Kammersperger (Kammersberger) Antal veszprémi katolikus gyógyszerész. 1848. május 1-től a Veszprém Vármegei Állandó Bizottság tagja, néhány hónapig részt vett a gyűléseken. 1857-ben nem szerepel a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1861-ben Ferenczy Györggyel együtt a veszprémi gyógyszerészek közt tartották nyilván. – A Veszprémi Olvasótársaság (1841–1844) tagja, 1841–1842 között

⁷³ VREI Születési anyakönyv, 1819. szeptember 11., 1841. november 16.; Veszprémi református halotti anyakönyv, 1842. december 20., 1843. január 14. (Ekkor „elszáradásban” halt meg egy év két hónapos Emília lányuk.). Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 2/1846. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731 d.

⁷⁴ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., VREI Születési anyakönyvek, 1819. szeptember 11., 1841. november 16., halotti anyakönyvek, 1842. december 20., os: A szerencsétlen nemes-oroszi... = Dunántúli Protestáns Lap 3 (1860) 52. sz. (december 30.) 1706., ÉVKÖNYV 1868. 16.

⁷⁵ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. irat. Veszprémváros 1881-ben. = VFH 1 (1881) 14. sz. (december 31.) [1–2.], KEMPELEN IV. 1912. 413., HUDÍ 1994. 17., TÓTH G. – SCHLEICHER 2003. 74.

pénztárosa volt. 1845 nyarán 1 forinttal támogatta Reguly Antal oroszországi néprajzi-nyelvészeti kutatóútját. Ugyanebben az évben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. 1858-ban a Szent István Társulat tagja. 1860-ban 20 osztrák értékű forintot adott az MTA székházára. 1861-ben a Veszprémi Takarékpénztár másodelnöke volt. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskörnek nem volt a tagja.⁷⁶

KASSICS Béla 1847; Kassics Béla veszprémi lakos, katolikus. Nem a győri és pozsonyi jogakadémián nem tanult. 1847-ben Marich István Dávid főispáni adminisztrátor Veszprém vármegyei becsületbeli jegyzőnek nevezte ki. 1848-ban 5 forintot ajándékozott a honvédség felszerelésére. 1848-ban vármegyei aljegyző, 1849-ben Fiáth Ferenc cs. kir. biztos titkára, az 1850-es években a megyefőnök titkára. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában (véltetőleg a vármegyei lakos). 1864–1867 között a Magyar Királyi Helytartótanács alkalmazottja titkári beosztásban, 1868–1870 között a belügyminisztériumban miniszteri titkár, 1871–1873 között a miniszterelnökség munkatársa. 1882-ben nyug. miniszteri titkár, feleségével, Kun Antóniával a budai várban, a Fortuna utca 13. sz. alatt laktak. Kölcsönügyeik és tartozásuk arra utalnak, hogy társadalmi státuszuk fenntartása miatt anyagi nehézségek között éltek. Kassics 70 évesen, 1892. decemberében Budapesten hunyt el, özvegye ezt követően állami ellátásban részesült. Kassics 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja volt.⁷⁷

KASZÁS Zsigmond 1842: nemzeti és vitézlő Kaszás Zsigmond a Veszprém vármegyei katonaság (a pandúrok) hadnagya, veszprémi lakos, református nemes. Nemes Kaszás Zsigmond Beretzki Júliannát vette feleségül, házasságukból több gyermek született: Ida (1839. január 11.), Dienes / Dénes (1840. július 7.), Zsigmond (1842. szeptember 2.). Második feleségétől, Trsztzenszki

⁷⁶ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., Adakozások. = Budapesti Híradó 1845 (231. sz. (augusztus 12.) 101., NÉVKÖNYV 1858. 152., KÉPES NAPTÁR 1861. 275., ÉVKÖNYV 1868. 16., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., HUDI 1987. 465–466., HUDI 2004. 200., 209–210., 216.

⁷⁷ MNL VeML IV. 1.a. 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., KFL Körlevelek, 1864–1866.; SzPL I. 1.d. Püspöki körlevelek, 1867., BFL VII. 200.a. Ökröss Bálint közjegyző iratai, 1199/1882. sz. Kassics Béla és felesége engedményi nyilatkozata a Kölbl József ékszerésztől felvett kölcsönből hátralévő 300 o. é. forint adósság törlesztéséről. Budapest, 1882. szeptember 16. – Pesther Lloyd-Kalender für das Jahr 1865. Pest, 1864. 11., Halálozások. = Vasárnapi Ujság 39 (1892) 51. sz. (december 18.) 875., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., FRANCICS 1973. 422., SZÉKELY 1980. 44., 91., HUDI 1984. 472., HUDI 1987. 17.

Alojziától született Móric (1844. szeptember 10.) 1841-ben házassági tanú egy evangélikus esküvőn. Kaszás Zsigmond pandúr főhadnagy 1849-ben a második polétába (adókerületben) lévő 85. számú házban lakott feleségével, három gyermekével és két cselédjével. 1857-ben a háztulajdonosok és birtokosok összeírásában neve nem olvasható.⁷⁸

KENESSEY Antal 1847: Kenessey Antal (1803–1879) Veszprém vármegyei református tisztségviselő, járási szolgabíró, szilasbalhási (Veszprém vm.) református birtokos köznemes. Küngösön született, édesapja Kenessey Antal Veszprém vármegye assessora (törvényszéki ülnöke) volt, de korán (1821 előtt) elhunyt, ezért Kenessey Imre lett a gondviselője. 1817. november 10-én a Pápai Református Kollégiumban kezdte gimnáziumi tanulmányait az orator veteranus osztályban. Felsőbb iskoláit a győri jogakadémián végezte, ahova 1821-ben (20 évesen) iratták be a jogi kurzusra. 1831-ben a főispán Veszprém vármegye táblabírájának nevezte ki. 1737-ben járási alszolgabíró, 1843-ban vármegyei főadószedő volt. Felkészültségét jelzi, hogy 1839-ben az országgyűlési követi utasítást kidolgozó vármegyei deputáció tagjának nevezték ki. 1858-ban a veszprémi büntetőtörvényszék, 1859-ben az úrbéri törvényszék elnöke. Ekkor Csapó Annával (1812–1876) kötött házasságából Balháson született 22 éves Anna lányuk Bognár Géza nőtlen enyingi születésű evangélikus vallású törvényszéki segédhez ment férjhez. Két fia, Móric (1837–1918) és Miklós (1850–1925) is Veszprém vármegyei tisztségviselő lett. Neve nem olvasható a háztulajdonosok és birtokosok 1857. évi veszprémi összeírásban. 1860-ban 5 osztrák forint 25 krajcárt adott az MTA székházára, ugyanannyit az Akadémia tőkealapjába.⁷⁹

KENESSEY György 1842: Kenessey György Veszprém vármegyei tisztségviselő, járási esküdt, szilasbalhási birtokos köznemes. Szilasbalháson született 1803 körül. A Pápai Református Kollégiumban tanult. 1819-ben pápai tanuló korában köszöntő verset írt Mándi Márton István pápai református kollégiumi

⁷⁸ VREI Születési anyakönyv, 1839. januárt 11., 1840. július 7., 1842. szeptember 2. – Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 5/1841. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731 d.; VeML V. 14. Veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírása, 1857., Uo. V. 102.h. Összeírások. Veszprém város 1849. évi népösszeírása.

⁷⁹ MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (szilasbalhási birtokos), MNL VeML IV.1.a. 688/1839 (május 1.) közgy. sz., MNL VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Veszprémi evangélikus házassági anyakönyvek, 2/1858. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731 d., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., KALENDÁRIOM 1859., HUDI 2004. 153–154., HUDI 2006. 49., MATKOVICH 2015. 94., 97., JUHÁSZ 2017. 323.

professzor felesége, Zsoldos Katalin névnapjára. 1822. november 3-án írta alá a kollégium törvényeket, ezzel a deákok (felsőbb tanulók) közé került. 1825-ben (22 évesen) iratták be a pozsonyi jogakadémiára. 1857-ben ilyen nevű személy nem szerepel a veszprémi 1857. évi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.⁸⁰

KERÉK János 1842: Kerék János (1815–1903) kiliti származású veszprémi lakos, református tanító. Kilitin (Somogy vm.) született 1815. november 8-án Kerék Dávid fölműves és Hőke Sára házasságából. Apját korán elvesztette, anyja segítségével tanulhatott tovább. Az elemi népiskolát Kilitin végezte, 1828. október 31-én iratták be a pápai református kollégiumba, a gimnázium grammatista osztályába. 1837-ben, 21 évesen, Nagykőrösről visszatérve írta alá a törvényeket, ekkor került a felsőbb tagozaton tanuló deákok közé. 1840. nyárutó (augusztus) 27-én, a VI. osztály elvégzése után Veszprémbe rendelték ki tanítónak. A református eklézsia története szerint 1840–1842 (valójában 1840–1843) között tanított a veszprémi református népiskolában. Utóda 1843-tól Kajos Dániel lett.⁸¹ Az ilyenkor szokásos 3 év elteltével nem kívánta Pápán folytatni Pápán a tanulmányait. 1848–1849-ben honvédtiszt, a feldunai hadtest hadnagya, majd főhadnagya. 1852-ben büntetésből besorozták a császári hadseregbe. 1877-ben Monoron volt ügyvéd, itt halt meg 1902. augusztus 27-én.⁸²

KERKAPOLYI József 1847: Kerkapolyi (Kerkápoly) József veszprémi lakos, református birtokos köznemes. Udvariban (Balatonudvariban) született. Középiskolai éveit Pápán töltötte, 1790-ben a református gimnázium syntaxista osztályába járt. Nyugalmazott cs. kir. kapitány volt. 1849-ben Kerkapolyi (!) József néven került az összeírásban: az első poléta (adókerület) 105. számú (6000 pengőforintot érő) házában lakott feleségével, két gyermekével és egy cselédjével. 1857-ben a városi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában már Kerkápoly József árvái vannak feltüntetve. A pozsonyi jogakadémián nem tanult. A főispán 1840-ben Veszprém vármegyei táblabírónak nevezte ki. 1857. január 28-án, 83 éves korában hunyt el ideglázban, Veszprémbe temették. Utolsó

⁸⁰ DREKK o.394.d. 7–8. „Kenessey György Tisztelet-tétele”. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., NOVÁK 2007. 317.

⁸¹ Mivel a tanítókat Gergely nap táján cserélték, Kerék János 1843. márciusig taníthatott Veszprémbe. Az egyházközség-történet szerzője Kerek János néven említette. Vö. THURY 1893. 87.

⁸² VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., KÖBLÖS 2006. 862., 1047., KÖBLÖS–KRÁNITZ 2018. II. 546., 862., 1047.

éveiben a 103. számú házban lakott. Az anyakönyvi bejegyzés szerint ny. huszárfőhadnagy volt, 30 évig élt házasságban.⁸³

KÉSMÁRKY József 1847: Késmárky József berhidai katolikus birtokos köznemes, Veszprém vármegyei tisztségviselő, a vármegye másod-, majd első aljegyzője. A pesti egyetemen jogot tanult, a joggyakorlat leteltével szerzett ügyvédi oklevelet. 1848-ban a sajtóvétségeket elbíráló vármegyei esküdtszék tagja, a berhidai nemzetőrség választott kapitánya. 1848. augusztus 8-án a Veszprémi Büntető Törvényszék tagjává nevezték ki. A bíróság ebben a formában a szabadságharc bukásáig működött. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi városi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1869-ben a veszprémi országgyűlési választókerületben egyik követjelölt volt. 1870-ben a veszprémi városvezetés dohánygyár felállításához kérte a támogatását. (Tervük nem valósult meg.) Özvegy vizeki Tallián Pálné sz. szentgyörgyi Horváth Magdolna keresztfia volt, 1872-ben kelt végrendeletében 3000 osztrák forintot hagyott a „törvényszéki elnök úrnak”. 1869–1872 között a veszprémi választókerület országgyűlési képviselője volt kormánypárti programmal. 1882. április 22-én 59 évesen szívszélhűdésben hunyt el Berhidán. Nekrológiájában megemlégték, hogy erkölcsileg megbotlott, mert törvényszéki elnökként 5000 forintról nem tudott elszámolni, ezért elbocsátották és „berhidai birtokán vonta meg magát”. Eötvös Károllyal barátságban volt, aki igazi társasági embernek, de rossz gazdának tartotta, aki nem tudott a modern korhoz alkalmazkodni. 1860-ban a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja, 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskör tagja volt. Emellett tagja és elnöke volt a Veszprémi Polgári és Honvéd Lovászegyletnek, tagja a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesületnek (1860), a Veszprémi Vármegyei Törvényhatósági Bizottmánynak. A piarista gimnázium bizottsága szintén elnökének választotta. 1882. április 22-én Berhidán hunyt el 59 évesen, agglegényként, mint volt veszprémi királyi törvényszéki elnök. A megyegyűlésben 1882 decemberében Kolozsváry József Veszprém vármegyei főjegyzőt választották a helyére.⁸⁴

⁸³ VREI Halotti anyakönyv, 1857. január 28., VeML V. 102.h. Veszprém 1849. évi összeírása., Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., Uo. V. 142.f. 1850. évi összeírás. (Ebben nyugalmazott tisz), HUDI 2006. 49., KÖBLŐS 2006. 181–182., BONA 2009. 341.

⁸⁴ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Peremartoni római katolikus halotti anyakönyv, 1882. április 22., MNL MOL Mikrofilmtár A3733 d., Megyebizottsági tagokul... = VMHHL 3 (1877) 46. sz. (november 18.) [3.], A helybeli gymnasiumi bizottság... = Uo. 3 (1878) 49. sz. (december 9.) [3.], Halálozás. = VHF 2 (1882) 17. sz. (április 29.) [3.], Eötvös Károly: Egy a sok közül. = Uo. 19. sz. (május 13.) [1–2.], Gyászhir. = VMHHL 8 (1882) 18. sz. (április 23.)

KÉSMÁRKY Sándor 1847: Késmárky Sándor berhidai katolikus köznevelés birtokos. 1827. július 1-én született Berhidán Késmárky Gábor vármegyei esküdt (assessor) és Ányos Mária házasságából. Veszprémben, majd a győri jogakadémián tanult. Győrben 1842-ben iratkozott be a filozófiai kurzusra. 1842–1844 között bölcsészetet hallgatott. Jogot sem itt, sem a pozsonyi akadémián nem tanult. 1857-ben nem szerepelt a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1861-ben Veszprém vármegye járási szolgabírája volt. 1885-ben néhai Késmárky Sándor veszprémi földbirtokos lányát, Késmárky Erzsébetet kisóczi és szentandrászi Kálmán Gusztáv, az Országos Magyar Királyi Statistikai Hivatal munkatársa Gusztáv vette feleségül.⁸⁵

KHÜNER Adolf 1842: Kühner Adolf veszprémi evangélikus kesztyűsmester, felesége Ellenberger Amália. Anna lányukat 1832. november 27-én Schmidt István paksi tanító vette feleségül. 1849–1850-ben nincs az összeírásokban, neve 1857-ben sem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.⁸⁶

KIELBERGER Károly 1842: Kielberger Károly veszprémi evangélikus vasáros, néhai Kielberger János fűszerkereskedő és nemes Heischhacker Judit fia. 1836 tavaszán nősült: április 3-án Bognár (Bogner) Keresztély Bazin szabad királyi városi mézárasmester, városi tanácsos, és Taubinger Zsuzsanna hajadon lányát, Erzsébetet vette feleségül. Schvarinor Imre bazini evangélikus prédikátor adta össze őket. 1856-ban a veszprémi 100. házsámú házban laktak. 1857-ben is kereskedőként írták össze, 100. számú lakóháza a 752. sz. telken állt. 1841-ben kisebb összeggel támogatta a pápai óvoda felállítását. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. 1860-ban 2 osztrák értékű forintot adományozott az MTA javára. 1868-ban Kielperger Károly néven a Veszprémi Polgári Társaskörnek választmányi tagja volt. 1879-ben már utóda, Kielberger Karolina

[2.], Megyebizottsági tag. [Koloszvály József megválasztása.] = VMHHK 8 (1882) 54. sz. (december 31.) [2.], KŐRÖSY 1863. 20. ÉVKÖNYV 1868. 16., VÉGHÉLY 1886. IV. melléklet, XXXI., FRANCICS 1973. 459., HUNGLER 1988. 240., RÓMER 1999. 44., LICHTNECKERT 2000. 181., 183., HUDI 2004. 217.

⁸⁵ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., Kisóczi és szentandrászi Kálmán Gusztáv. = EV 33 (1910) 30. sz. (április 17.) 1., JUHÁSZ 2017. 518.

⁸⁶ Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 7/1832. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731 d., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Uo. V.102.h. 1849. évi összeírás. Uo. 142.f. 1850. évi összeírás.

férjezett Bogner Vilmosné vezette a céget, aki elhanyagolta a tanoncok oktatását.⁸⁷

KLUMPLER György 1847: Klumpler György ny. katolikus katonatiszt. Veszprémben született Klumpler György és Richl Anna házasságából, 1792. február 18-án keresztelték. 1809-ben közkatonaként részt vett a napóleoni háborúban, vitézségéért hadnagyi rangra emelték, hadnagyként nyugdíjazták. (Halotti anyakönyvi bejegyzésében főhadnagyként említették.) Törzshelye évtizedeken át a Rotfischer vendéglőben volt, halálakor Rotfischer Antal vendéglős méltatta. Temetésén a 7. honvéd huszárezred tisztikara is megjelent. Jó kapcsolatot ápolt Devics József veszprémi kanonokkal, akinél gyakran vendégeskedett. Neve sem az 1849., sem az 1850. évi összeírásban nem fordul elő, ahogy nem található a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok 1857. évi összeírásában sem. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társasörnek nem volt a tagja. 1880. április 8-án 89 éves korában veszprémi 58. sz. házában hunyt el végelgyengülésben. Kisovics József kanonok, plébános temette.⁸⁸

KOCSI-HORVÁTH Sámuel 1847: Kocsi (Kotsi) Horváth Sámuel református köznemes, vármegyei tisztségviselő, országgyűlési követ, veszprémi lakos. Kotsi Horváth Sámuel (1743–1808) református lelkész, 1799–1805 között veszprémi esperes és Kertvélyessy Mária 1773-ban kötött házasságából Fehérvárcsurgón született 1778-ban. 1794-ben a pápai református kollégiumban tanult, a gimnáziumi osztályokat és a bölcsészetet Pápán végezte. 1797/98-ban a pozsonyi jogakadémia másodéves hallgatója volt. 1799. június 8-án jurátus lett a pesti Királyi Táblán Szilassy József ítélőmester oldalán. 1801. szeptember 23-án tett ügyvédi esküt. 1809-ben a Napóleon ellen mozgósított Veszprém megyei

⁸⁷ Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 5/1836. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731, V. 102.b. 90/1847. (december 30.) sz. irat. A pápai felállítandó óvoda támogatása. A veszprémi evangélikus születési anyakönyv 3/1856. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731 d., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3190. sz. (szeptember 29.), [5.] Ötödik melléklet., A közigazgatási bizottság ülése. = VMHHK 6 (1879) 46. sz. (november 16.) [2.], ÉVKÖNYV 1868. 16., 19., BATTONYAI 1887. 592., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7.

⁸⁸ Veszprémi római katolikus születési anyakönyv, 1792. február 18., halotti anyakönyv 92/1880. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A3728d., illetve A3734 d., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Hetvenegy év nyugalomban. = Veszprém Megyei Hivatalos Heti Közlöny 6 (1880) 15. sz. (április 11.) [2.], Elhaltak. Uo. Melléklet, [3.], ÉVKÖNYV 1868. 16. Érdekes, hogy Rotfischer Antal azt állította, hogy sem írni, sem olvasni nem tudott, alkalmatlan volt a tiszti feladat ellátására, ezért nyugdíjazták. Eszerint ő volt a Veszprémi Nemzeti Kaszinó egyetlen analfabéta tagja.

felkelő nemesség lovas ezredének századosaként harcolt. Azonos lehet Horváth Sámuel református hallgatóval, aki 1797-ben a pozsonyi jogakadémián tanult. Megyei hivatali pályája 1810-ben kezdődött: május 7-én aljegyzőnek választották, 1815. október 16-án megerősítették hivatalában. 1820–1831 között járási főszolgabíró, 1831-től másodalispán, 1837–1847 között Veszprém vármegye alispánja volt. Az 1847. július 12-i tisztújításon lemondott, ekkor a katolikus szentkirályszabadgyai Rosos Istvánt választották a helyére. 1848. május 1-től a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja, őszig részt vett az ülésein. 1849. január–április között a cs. királyi vármegyei tisztiszek alelnöke. 1849. május 26-án részt vett az újjáalakított állandó bizottmány ülésén, amelyen Hunkár Antal főispán ismertette a Függetlenségi Nyilatkozatot.⁸⁹ Jó szónoki képességének, puritán életmódjának, humánus bánásmódjának köszönhetően, hogy 1830-ban főszolgabíróként, 1832-ben és 1839-ben első alispánként országgyűlési követé választották. Követként a kormánynak kedvező mérsékelt konzervatív irányt követte, bizonyos kérdésekben (pl. újoncozás, magyar nyelv) azonban az ellenzék álláspontjára szavazott. 1839-ben az országgyűlési követi utasítást kidolgozó deputáció elnöke volt. Szolgálataiért 1847-ben királyi tanácsosi címet kapott. 1856. augusztus 23-án 85 évesen szélütésben hunyt el Veszprémben. Negyvenöt évig élt házasságban, tizenöt évig özvegyen. Gyermekek nem születtek. Halála előtt a veszprémi 88. számú házban lakott. Az 1857. évi veszprémi összeírás szerint a 88. sz. ház egyemeles volt, a 730. sz. telken feküdt. – 1838-ban Tarczy Lajos professzor Pápán kiadott *Természettan* c. művére Veszprémben 11 előfizetőt gyűjtött, a tizenegyedik saját maga volt. 1844-ben Reguly Antal etnográfus, nyelvész kutatóútját 5 ezüstforinttal támogatta. 1848-ban 20 forintot adományozott a magyar honvédsereg felfegyverzésére.⁹⁰

KOLLER György 1842, 1847: Koller György veszprémi lakos, katolikus nemes kereskedő. 1849-ben a 3. poléta (adókerület) 55. házsámú, 10000 pengőforint értékű házban Koller Györgyné vasáros 5 gyermekével és egy cselédjével, mindnyájan katolikusok voltak. 1850-ben a 231. házsám alatt lakott Koller Györgyné nemes özvegy, vasáros. Egyik fia György, szintén kereskedő, ő lehetett kaszinótag. Ifj. Koller György 1852. február 23-án nősült, ekkor vette

⁸⁹ FEKETE 2020. 11.

⁹⁰ MNL VeML IV.1.a. 688/1840 (május 1.) közgy. sz. (követutasítást kidolgozó deputáció elnöke), MNL VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., TARCZY 1838. 369., HUDI 1983. 233., HUDI 1994. 17., HUDI 2004. 153–154., NOVÁK 2007. 144., PÁLMÁNY 2011. I. 996., KÖBLÖS–KRÁNITZ 2018 II/1. 695.

feleségül a református Miklós Esztert. A helyi plébános adta össze őket, de a református anyakönyvbe is feljegyezték a frigyet. 1857-ben Koller Györgyné neve már nem olvasható az összeírásban. Egy másik Koller Györgyről is tudunk, aki veszprémi katolikus nemtelen (ignobilis) lakos volt és 1804. január 8-án vette feleségül a szintén katolikus Trippamer Rozáliát. Életkorukat nem jegyezték be az anyakönyvbe. 1857-ben Koller György neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban tagja volt a Veszprémi Polgári Társaskörnek.⁹¹

KOLLER Sándor 1842: Koller Sándor veszprémi lakos. Ha nemes, akkor Koller Györgyné vasáros és nemes Koller István rokona. Ha adózó, akkor Koller Lajos veszprémi tímármester rokona lehet. Koller Lajos 1836-ban tanú Kielberger Károly vasáros és Bognár Erzsébet házasságkötésekor. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában, csak Koller Lajos tímáré. 1868-ban nem tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.⁹²

KOLOSVÁRY József 1847: Kolossváry József veszprémi lakos, katolikus nemes, ügyvéd, a veszprémi káptalan uradalmi ügyésze. Peresznyén született nemes Kolosvári József és Armbrusztér Rozália gyermekeként, 1817. október 8-án keresztelték. 1836–1838 között a veszprémi papi szemináriumban tanult, 1839-ben iratkozott be a győri királyi akadémiára, ahol 1839–1840-ben a második jogi évfolyamot végezte el. A joggyakorlat és vizsgák letétele után ügyvédi diplomát szerzett. 1839-ben, amikor az akadémiára beiratkozott, 19 évesnek írták, valójában 22 éves volt. Ekkor már édesapja külsővati (Veszprém vm.) birtokos volt. 1843. november 9-én 25 éves veszprémi nőtlen lakosként nősült, Ádám Eleonóra 20 éves hajadont vette feleségül. Házassági tanúik: Kun József, Kun Sándor és Szűts István voltak. 1850. április 9-én 32 éves özvegyemberként nősült újra Szolgaegyházán, ahol a 30 éves Nedeczky Mária hajadont vette feleségül. 1848-ban a sajtóvétségeket elbíráló veszprémi törvényszék bírója, a veszprémi nemzetőrség egyik főhadnagya. 1848. augusztus 8-án a Veszprémi Büntető Törvényszék tagjává nevezték ki. A bíróság ebben a formában a

⁹¹ VRPI Veszprémi katolikus születési anyakönyvek, 1804. január 8., VeML XV. 14. MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. irat. Koller Györgyné szerepel veszprémi kereskedőként. MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (Koller Györgyné szerepel veszprémi kereskedőként.) VREI Református házassági anyakönyvek, 1852. február 23. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Uo. 102.h. 1849. évi összeírás. Uo. 142.f. 1850. évi összeírás; ÉVKÖNYV 1868. 16.

⁹² VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 5/1836. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731 d., ÉVKÖNYV 1868. 16.

szabadságharc bukásáig működött. 1849-ben az 11. polétában (adókerületben) található 75. számú házban lakott, két férfi és két női cselédet tartott, nála lakott Kolosváry Nina, aki rokona lehetett. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1850-ben a veszprémi káptalan uradalmi ügyésze, e minőségében kezdeményezte 1856-ban az alsóörsi tagosítási eljárást. 1861-ben herceg Batthyány Fülöp enyingi uradalmának egyik ügyvédje volt. 1862-ben a Sióberki Társulat ügyvédjeként részt vett a Balaton- és Sió-szabályozási tárgyalásokon. 1841-ben a Pápán kisedővó intézetet felállítani akaró Veszprém vármegyei választmány jegyzője. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első segédválasztmányának is tagja. 1847-ben Vaszary György veszprémi uradalmi tiszt gyűjtőívén előfizetett Fényes Elek országleírására. 1858-ban veszprémi hitves ügyvédként tagja a Szent István Társulatnak. 1860-ban 5 osztrák értékű forintot fizetett az MTA székházára, másik 5 forintot az Akadémia tőkealapjába. Ugyanebben az évben pártoló tagként 4 forinttal támogatta a Kisfaludy Társaságot. 1863-ban veszprémi birtokosként a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja lett 100 osztrák értékű forint befizetésével. A közgyűlés ebben az évben választmányi taggá választotta.⁹³

KOPÁCSY György 1842, 1847: Kopácsy György katolikus ügyvéd, veszprémi nemes birtokos, Veszprém vármegye választott aljegyzője (honorarius vicensarius). Veszprémben született 1815. április 20-án nemes Kopácsy Mihály és Dimon Katalin házasságából. 19 évesen, 1834–1835 Egerben a bölcsészet második évfolyamát, 1835–1836-ban jog első évfolyamát Győrben, második évfolyamát 1836–1837-ben végezte. Ekkoriban már özvegy édesanyja nevelte, nagybátyja, Kopácsy József (1775–1847) veszprémi püspök, későbbi esztergomi érsek volt a gondviselője, egyben támogatója. 1840-ben ügyvédi oklevelet szerzett, ezzel megkezdődhetett vármegyei karrierje: 1840-ben másodalispánnak, 1843-ban tisztii alügyésznek választották. 1847-ben Marich Dávid főispáni

⁹³ Veszprémi római katolikus anyakönyv, 1843. november 9., MNL MOL Mikrofilm A3732 d., Uo. 1850. április 9. Uo. A3732 d., MNL VeML IV. 101.a. 1848. (december 13.) jkv. sz., MNL VeML V. 102.b. 90/1847 (december 30.) sz. irat, MNL VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., ARANY János: Első jegyzéke a Kisfaludy-társaság évenkénti pártolóinak. = PeN 11 (1860) 3212. sz. (október 24.) [2.], FÉNYES 1847. 518., NÉVKÖNYV 1858. 152., KÉPES NAPTÁR 1861. 275., KÖRÖSY 1863. 21., 29., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., LICHTNECKERT 1996. 440., 455., HUDI 2004. 217., VIRÁG 2005. 278., 284., 302., 516., KATONA 2008. 94., JUHÁSZ 2017. 587.

adminisztrátor táblabírónak nevezte ki. 1844. január 23-án házasodott: a Nagy Mária kajári (balatonfőkajári) 21 éves hajadont vette feleségül, az esketés Lep-sényben történt, Ruszek József veszprémi kanonok adta össze őket. Tanúik: nagyságos Kopácsy József és Jagasics Sándor voltak. Első feleségét elveszthette, mert később a református Lovassy Borbálát vette feleségül, akinek méhbeteg-sége támadt, 1875-ben Budapestre vitték gyógyítás végett, ott hunyt el 44 éve-sen, 1875. október 12-én. Veszprémben temették el. Felesége halála után már nem házasodott meg, özvegyemberként élt. Kopácsy anyagilag is szépen gya-rapodott. 1841-ben a veszprémi püspökség az uradalom számára évi 100 ezüst forintért⁹⁴ bérbe vette tőle a korábban neki adományozott Komakút téri, Nagy-vázsonyra vezető út melletti nagy ház egy részét: a raktárhelyiségeket, istállót, fészert, pincét és padlást, valamint a hajdúlakást. Később is a jómódú birtoko-sok közé tartozott: 1857-ben két háza is volt Veszprémben. A 476. sorszámú a Palotai utcában az 1192. sz. telken, a másik — a püspök által adományozott 561. sorszámú — a Nagyvázsonyi utcában, a 640. sz. telken épült. Az épületben gőz-és kádfürdőt rendezett be, melyet 1859. április 9-én nyitott meg a nagyközönség számára. A gőzfürdő 1864-ig működött. Kopácsy György ügyvéd 1885-ben 934 forint 86 krajcár állami egyenesadóval a legtöbb állami egyenesadót fizetők közé tartozott, a megyebizottmány tagja volt. 1887-ben virilis jogon lett városi képviselőtestületi tag; az állami egyenesadó kétszeres beszámításával a virilis személyek között a 6. leggazdagabb volt a városban. 1889. július 18-án Vesz-prémben, az utolsó kenet felvétele után, 89 évesen „aggkórban” hunyt el Sétá-teren lévő házában. Rangjához illően Pribék István felszentelt püspök, nagy-prépost temette. 1891. február 9-én a Kopácsy György nemessége a király által Trippamer Árpádra ruháztatott, aki ettől kezdve a kopácsi Kopácsy Árpád ne-mesi nevet használta. — Rokona, Kopácsy József veszprémi püspök is rendsze-resen előfizetett a korszak legjelentősebb tudományos folyóiratára, a Tudomá-nyos Gyűjteményre, sőt 1836-ban és 1837-ben 10–10 példányban rendelte meg, így az uradalmi tisztek és Kopácsy György is hozzájuthatott igényes olvasni-valóhoz. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja volt.⁹⁵

⁹⁴ A bérleti bevétel jelentős összeg volt. Viszonyításul: 1845-ben a Helytartótanács az elemi népiskolák fenntartóinak azt ajánlotta, hogy a népiskolai tanítók évi készpénzfizetése legalább 100 ezüstforint legyen. Ezt igen sok helyen nem tudták, vagy nem akarták kifizetni.

⁹⁵ MNL MOL Mikrofilmtár A3641 d. Lepsényi római katolikus házassági anyakönyv, 2/1844. sz., VREI Veszprémi református halotti anyakönyv, 1875. október 12. VFL II.1.a.02. Püspöki pre-fektusi jegyzőkönyv, 80/1841. sz. MNL VeML IV. 1.a. 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., 1606/1847.

KOSZTICS Demeter 1847: Kosztics Demeter 1815-ben az Újvidéken lakó szerbek egyike, aki társaival együtt jelentős alapítványt tett a karlóciai gimnázium számára. Feltehetőleg azonos nevű fia kerülhetett kereskedősegédként Veszprémbe a Stojanovits vagy Joannovits (Győröcskey) kereskedő családhoz. Nem telepedett le véglegesen, mert neve nem fordul elő sem az 1849. évi, sem az 1857. évi városi összeírásban.⁹⁶

KOVÁCS Gábor 1847: Kovács (Kováts) Gábor katolikus vallású uradalmi prefektus, Veszprém vármegye táblabírája. Kovács Gábor nyug. kamarai jószágfelügyelő, Borda Anna férje, veszprémi lakos, aki 1864. november 12-én hunyt el. Kovács Gábor birtokos 1857-ben a 732. telken fekvő 112. számú Babocsai téri egyemeletes házban lakott. 1840-ben mint veszprémi táblabíró és praefectus [jószágkormányzó] az országos gyűjtés során 2 forintot adományozott Hunyadi Mátyás szobrának elkészítésére. 1860-ban Kammerperger Antal veszprémi gyűjtőivén 2 osztrák értékű forintot adományozott az MTA székházára, ugyanannyit az Akadémia tőkealapjába. – Egy másik Kovács Gábor 1840-ben Mustos János mostohatestvére, öccse volt, 1872-ben kelt végrendeletében özvegy vizeki Tallián Pálné sz. szentgyörgyi Horváth Magdolna 2000 osztrák értékű forintot hagyott rá. 1885-ben vámosi lakosként 552 forint 63 krajcár állami egyenes adó fizetett, ezzel tagja volt a megyebizottmánynak.⁹⁷

KOVÁCS István 1842: Kovács István veszprémi lakos, katolikus adózó. 1841-ben kisebb összeggel támogatta a Pápán felállítandó óvodát. 1849-ben katolikus fazekas, katolikus asztaloslegyény szerepel az összeírásban, mindkettő családos. Az 1857. évi összeírásban e név kétszer fordul elő: Kovács István fazekas az 1768. sz. telken épült 1081. számú házban; özvegy Kovács Istvánné a

(július 12.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Veszprémi római katolikus halotti anyakönyv, 173/1889. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A4734 d., Tudományos Gyűjtemény 1835. XII. 166., 1836. XII. 165., 1837. XII. 151., Veszprém megye legtöbb államadót fizető bizottsági tagjainak véglegesen megállapított névsora az 1885-ik évre. = PL 11 (1884) 51. sz. (december 21.) 213–214., Veszprémváros képviselőtestülete jan. 10-től kezdve. = VFH 1887 (3. sz. (január 10.) [1–2.], EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., HUDI 2006. 49., MÁRKUSNÉ VÖRÖS 2015. 116., 237., JUHÁSZ 2017. 454., MOLNÁR 2019. 13.

⁹⁶ MNL MOL A57 Libri regii, 64. kötet, 118–128., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

⁹⁷ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A veszprémi római katolikus halotti anyakönyvek, 299/1864. sz. MNL Mikrofilmtár A3733 d, A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., Veszprém megye legtöbb államadót fizető bizottsági tagjainak véglegesen megállapított névsora az 1885-ik évre. = PL 11 (1884) 51. sz. (december 21.) 213–214., VÉGHÉLY 1886. IV. melléklet, XXXI., HUNYADI 1840. 26.

337. telken álló 758. sz. házban lakott. 1868-ban Kovács István nevű tagja nem volt a Veszprémi Polgári Társaskörnek.⁹⁸

KOVÁCS Lajos 1842, 1847: hamvai Kovács (Kováts) Lajos református ügyvéd, szentkirályszabadjai birtokos, néhai hamvai Kovács Dávid Veszprém vármegye volt házi főadóvevőjének öccse. Bizonyára nehéz anyagi helyzetbe került, mert bátyjának javait a számadásvizsgálatkor tapasztalt tetemes (közel 18500 váltóforintos) hiány miatt 1844-ben zár alá vették, a javak kezelésével Véghely Imre zártartót, későbbi alispánt bízták meg. A református Kocsi-Horváth Etelkát vette feleségül, aki 1875. január 19-én, 56 évesen hunyt el „sorvadásban”. Ekkor a veszprémi 566. számú házban laktak. Kovács Lajos neve nem fordul elő sem az 1849., sem 1850. városi összeírásban. 1857-ben sem szerepel a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok között. 1868-ban nem tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek. Olvasnivalóval bátyja is elláthatta, akinek szentkirályszabadjai házában a halála után a cselédszobában álló, veresre festett almáriumban „több haszontalan könyve” volt.⁹⁹

KOVÁCS Rupert 1847: Kovács Rupert veszprémi lakos, a kir. sóhivatal mázsamestere. 1847 márciusában is Veszprémben dolgozik „ellenőrködő kir. mázsamester” beosztásban, ekkor áthelyezték az eszéki sóhivatalba az elhunyt Strammer János helyére. Az 1850-es években közigazgatási pályára lépett. 1859–1860-ban Csongrád megyében a szegedi közigazgatási járási szolgabírói hivatalnál volt adószedő.¹⁰⁰

KOVÁCSOCZY László 1842: Kovácsoczy (Kovátsoczy) László veszprémi lakos, sóhivatali dolgozó, katolikus köznemes. Nemes Kovácsoczy Mihály és Folt Mária katolikus szülők házasságából született. Édesapja 1801-ben hg. Grassalkovich Antal gödöllői uradalmának ispánja, 1815-ben számvevője volt. Öccse, Kovácsoczy István (1818–1888) művelt egri kanonokként ismert, több munkája megjelent nyomtatásban. Királyi sóhivatalnokként több helyen szolgált.

⁹⁸ V. 102.b. 90/1847. (december 30.) sz. irat. A Pápán felállítandó óvoda támogatása. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. ÉVKÖNYV 1868. 16.

⁹⁹ VREI Halotti anyakönyv, 1875. január 19., MNL VeML IV. 1.b. 973/1845 (május 5.) közgy. sz., 280/1847 (február 3.) közgy. sz. (1834. évi házi főadóvevői számadására tett észrevételek), Uo. V. 101.b. 270/1848 (május 5.) sz. (hamvai Kovács Dávid volt megyei főpénztárnoknál talált irományok összeírása), Uo. 2325/1848 (október 20.) sz. (Véghely Imre 1844–1847 közötti zártartói számadása.) Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Uo. 102.h. Összeírások, 1849–1850., ÉVKÖNYV 1868. 16.

¹⁰⁰ Magyarország és Erdély. = Budapesti Hiradó 1847. 568. sz. (április 1.) 215., Pesti Hirlap 1847. 857. sz. (április 2.) 215., Kalendárium 1859., 1860.

Az 1840-es években (1842–1846 között biztosan) a veszprémi sóhivatalban volt mázsáló beosztásban. 1848-ban már a pécsi sóhivatal munkatársa. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. Később sem került vissza Veszprémbe, mert 1857-ben nem szerepel a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában, 1868-ban sem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaságnak. Nyugalmozott magyar kir. pénzügyi hivatalnokként Egerben élt, itt hunyt el 1878. december 9-én, 71 évesen vízkórban. Egerben közkedvelt volt a „kedves, művelt öregúr”, akit a főszékesegyház sírboltjába temettek.¹⁰¹

KRASCSENICH Béla 1842, Krascsenics Béla 1847: töbörétei Krascsenics (Krascsenits) Béla (1811–1898) katolikus földbirtokos, a veszprémi káptalan tiszttartója. Őse, a Pozsony megyei Ethey másként Krascsevics János I. Lipóttól 1681. november 29-én kapott armalissal nemesedett. Krascsenics Béla Krascsenics Sándor földbirtokos és Karácsony Julianna házasságából született. Csupaki szőlőbirtokán 1840 körül kúriát építtet, amely ma az Eőry család tulajdonában van. (Krascsenics Béla lányát ugyanis Eőry Vilmos vette feleségül.) 1840–1849 között a veszprémi káptalan csopaki ispánja volt. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1861–1867 között a veszprémi káptalan alsóörsi uradalmi birtokának egyik bérlője. 1864 nyarán, amikor a Kőkoporsó dülőben szőlőt akart ültetni, római kori épület falmaradványait találta meg. Az 1871/72. tanévben a győri bencés főgimnázium gyűjteményének adományozott egy római fibulát „Csobakról” (helyesen: Csupakról). 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaságnak. Az 1888-ban alakult negyven tagú csopaki olvasókör az elnökének választotta. Ebben az évben az egyesület hat lapra fizetett elő. Csupakon hunyt el 1898. augusztus 2-án, a csopaki köztemető családi sírboltjában helyezték örök nyugalomra.¹⁰²

¹⁰¹ MNL MOL Mikrofilmtár A5317 d. Gödöllői római katolikus születési anyakönyv, 1769–1836. (Ebben László keresztelését nem találtuk.) – MNL VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., Gyászír. = Eger 17 (1878) 50. sz. (december 12.) 397., 399., NÉVTÁR 1846. 403., ÉVKÖNYV 1868. 16., EMLÉKKÖNYV 1896. 7., SZINNYEI VI. 1899. 1411–1413., NAGY 1999. 130., GAÁLNÉ BARCS 2006. 63.

¹⁰² VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Olvasó kört alakítottak Csupakon. = VMHHK 14 (1888) 47. sz. (november 18.) 3. – Töbörétei Krascsenics család. [Ethey Gyula felvidéki helytörténész szócikke.] https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6b%C3%B6r%C3%A9tei_Krascsenics_csal%C3%A1d [Letöltés: 2023. június 4.] OSZK Gyászjelentések gyűjteménye. Krascsenits Béla gyászjelentése. Csupak, 1898. augusztus 2., ÉVKÖNYV 1858. 16., ÉVKÖNYV 1872. 23., KUZSINSZKY 1920. 172., LICHTNECKERT 1996. 480–481.

KUN Geiza 1847: Kun Géza (1814–1878) gyepesi (bakonygyepesi, Veszprém vm.) katolikus birtokos köznemes. Kun László Veszprém vármegye főszolgabírája és Fülöp Anna házasságából született Vámoson (Nemesvámoson), 1814. február 10-én, Veszprémben keresztelték (a születés dátumát nem jegyezték fel); keresztszülei Nedeczky Károly nagyprépost és Ehrlinger Magdolna voltak. A keresztelést Nedeczky végezte. Pécssett tanult, a bölcsészetet hagyta ott a katonai karrier kedvéért. 1831–1841 között hadfi az 52. császári gyalogezredben, amely főként Itáliában tartózkodott. 1841-től szülei birtokán élt és édesapjához hasonlóan a vármegye szolgálatába lépett. Először vármegyei járási esküdtnak választották. 1843 őszén Saáry László devecseri alsó járási szolgabíró mellé esküdtnak választották, 1847 őszén mindkettőjüket újraválasztották. Közben, 1846. szeptember 22-én Veszprémben távolabbi rokonát, a 20 éves Fülöp Terézia hajadont vette feleségül. Házassági tanúik: Kun József, SzalacsKay János és Pápai Lajos voltak. 1848-ban a devecseri járás szolgabírája volt. Szeptemberben az 1. (dunántúli) önkéntes nemzetőr-zászlóaljba jelentkezett, később az ebből alakult 70. honvéd zászlóalj parancsnoka, honvéd alezredes. Részt vett a schwechati ütközetben, a komáromi erőd védelmében, a csallóközi hadműveletekben, a győri, és 1849. júliusi ácsi ütközetben. Alakulata Komárom őrsegével együtt tette le a fegyvert. 1849 után gyepesi birtokán gazdálkodott, itt hunyt el 1878 október 22-én. 1861-ben az alkotmányosan megválasztott megyei tisztikar tagja, ugyanis a devecseri járás főszolgabírájává választották. 1874 novemberében a Veszprém vármegyei törvényhatósági bizottság közgyűlésének tagjává választották. Az 1875. július 7-re kitűzött országgyűlési képviselőválasztás alkalmával a somlónásárhelyi választókerület helyettes elnöke, 1867-ben a Veszprém Megyei Honvédegylet alelnöke volt. 1863-ban gyepesi birtokosoként belépett a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesületbe, melynek közgyűlése választmányi taggá választotta.¹⁰³

KUN József 1847: gyepesi Kun József (1789–1866) bakonygyepesi birtokos, katolikus köznemes, ügyvéd. Kun László Veszprém megyei alispán, gyepesi (bakonygyepesi) és Betse pusztai birtokos és Horváth Zsuzsanna fiaként Pápán született 1789. március 15-én. (Születésekor még Pápa volt a vármegye központja.) A gimnáziumot Veszprémben végezte, bölcsészetet és jogot győri jog-

¹⁰³ MNL MOL Mikrofilmtár Veszprém katolikus keresztelési anyakönyve, 1814. február 10. A3728 d., MNL VeML IV. 1.a. 2957/1843. (október 17.) közgy. sz., Veszprém megye bizottmányának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. = PL 1 (1874) 28. sz. (november 17.) 258., KÖRÖSY 1863. 26., 29., BEZERÉDY 1878., HUDI 2004. 213., HUDI 2012. 67.

akadémián tanult. 1803–1805 között filozófiát, 1805-től jogot tanult. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1866. március 29-én, 77 évesen, mint törvényszéki ülnök „öregségi elgyengülésben” Veszprémben hunyt el, 31-én ugyanitt temették. Felesége, Frajder Julianna gyászolta. A veszprémi 1125. sz. házban laktak.¹⁰⁴

KUN Sándor 1847: Kun Sándor (Gyepes, 1817. augusztus 24. – Gyepes, 1906. szeptember 3.) bakonygyepesi birtokos, katolikus vármegyei tisztségviselő, Kun József öccse, szintén liberális gondolkozású katolikus köznemes. Kun László veszprémi főszolgabíró, majd alispán és Fülöp Anna 1808-ban kötött házasságából Gyepes született 1817. augusztus 24-én. 1829–1834 között a székesfehérvári cisztercita, a veszprémi és tatai piarista gimnáziumban, 1836–1838 között a győri jogakadémián tanul, 1841-ben Pesten tette le az ügyvédi vizsgát. Felesége a katolikus Fülöp Teréz volt. 1843–1847 között Veszprém vármegye másodaljegyzője, 1847-ben első aljegyzővé választották, 1848-ban is e tisztséget töltötte be. 1848-ban városi nemzeti kapitányává választotta. Az adakozásból is kivette részét. 20 forintot adományozott a magyar honvédsereg fölfegyverzésére. 1848 július-augusztusban a megyei nemzeti zászlóaljjal részt vett a baranyai Dráva-vonal védelmében. 1848. augusztus 8-án a Veszprémi Polgári Törvényszék tagjává nevezték ki. 1849. június 11-én a somlóvásárhelyi kerület országgyűlési képviselőjévé választották. A Ház 1849. július 21-én, utolsó előtti szegedi ülésén igazolta. Ezután kalandos úton Veszprémbe, majd Komáromba ment, ahol Klapka György 1849. szeptember 28-án, a kapituláció utáni napon honvéd hadnaggyá léptette elő, így amnesztiával szabadult. A szabadságharc bukása után nem viselt közhivatalt. Az abszolutizmus bukása után, 1859. december 29-én Veszprém vármegye másod-, 1861. április 2-án első alispánjává választották. 1872–1893 között a pesti Királyi Ítéltábla bírója volt. Gyepesen hunyt el 1906. szeptember 3-án. Az 1840-es negyvenes években több fővárosi lapba — így az *Életképek*be — írt megyei tudósítást, 1848-ban a *Közöny* c. kormánylap hivatalos megyei tudósítója volt. Magánkönyvtárát is tudatosan építette; nemcsak az országos kiadványokat, hanem a helyieket is gyűjtötte. 1847-ben pl. előfizette Pap Ignác Veszprémben kiadott *Ékesszólástan*

¹⁰⁴ A pápai római katolikus születési anyakönyvek, 1789. március 15. MNL MOL Mikrofilm-tár A3671 d., A veszprémi római katolikus halotti anyakönyvek, 102/1866. sz. MNL Mikrofilm-tár A3733 d., JUHÁSZ 2017. 181.

c. tankönyvét. 1860-ban a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja, 1863-ban gyepesi lakosként az egyesület alelnöki tisztségét viselte.¹⁰⁵

KUPRICZ Imre 1842, 1847: endródi Kupricz Imre (1812–1886) veszprémi ügyvéd, országgyűlési képviselő. Római katolikus szentkirályszabadjai kuriális nemesi családból származott. Kupricz Mihály Veszprém vármegyei számvevő és Tarnóczy Regina házasságából 1812. november 5-én Veszprémben született. 1826–1830 között a székesfehérvári cisztercita gimnáziumban tanult, a két humán osztályt a veszprémi piarista gimnáziumban 1830–1832 között végezte. 1832–1837 között a győri jogakadémián folytatta tanulmányait, 1838-ban Pesten szerzett ügyvédi oklevelet. 1841–183 között Veszprém vármegye becsületbeli alügyészenek, 1843-ban Veszprém vármegye levéltári lajstromozójának nevezték ki. Közben, 1843. április 24-én tiszti ügyviselői kinevezést kapott. 1845 januárjában a volt lajstromozót a főispán veszprémi járási szolgabírónak nevezte ki, helyére Győröcskey György került. 1845–1847 között volt járási szolgabíró, mialatt az 1845-ben elhunyt Rosos Antal járási szolgabíró állását is betöltötte a következő tisztújításig. 1844-ben már nős volt Ferenczy Teréziával. 1847-ben a veszprémi közepső járás szolgabírójává választották (vagyis megerősítették hivatalában). Munkáját 1847-ben kiadott munkaviszony-igazolás („bizonyosságlevél”) szerint „példás szorgalom”, „buzgó igyekezet”, „kitűnő igazságszeretet” jellemezte az. 1848. június 21-én a veszprémi választókerület országgyűlési követévé választották. Aktívan részt vett a július 2-án Pesten megnyitott országgyűlés munkájában. Július 22-én megszavazta a szabadságukért küzdő olaszoknak szánt segélyt, augusztus 10-én az oktatási törvényt. A képviselőház szeptember 24-én a Bécsbe küldött 100 tagú delegációjának tagjának választotta. December 24-én és 27-én igennel szavazott az úrbéri kárpótlás ügyében. Azon kevesek közé tartozott, akik az ellenség közeledtének hírére a népképviselői országgyűlést Debrecenbe követték és mindvégig kitartottak a szabadságharc ügye mellett. 1849 nyarán népfelkelési kormánybiztos Veszprém megyében. A szabadságharc bukása után a katonai törvényszék 1850. július 20-án halálra ítélte, de az uralkodó 208 „kevésbé terhelt” társával együtt felmentette. Az 1850-es években visszavonultan élt. 1861-ben ismét országgyűlési képviselővé választották határozati párti programmal. Halála előtt Gutorfölde (Zala vm.) községben élt, a zalaegerszegi ügyvédi kamara tagja volt. Gutorföldén hunyt el az 1886. augusztus 22-e előtti napokban.

¹⁰⁵ Gyászhir. = VFH 4 (1884) 11. sz. (március 15.) [2.] (Fülöp József Veszprém vármegyei mérnök halála.), PAP 1847. (Előfizetők névsora, V.), KÖRÖSY 1863. 20., 28., HUDI 1987. 468., HUDI 1994. 17., 19., PÁLMÁNY 2002. 494–495., HUDI 2004. 217.

(Haláláról az országos sajtóból értesültek.) 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja volt. 1868-ban Deák Ferencsel együtt tiszteletbeli tagja volt a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹⁰⁶

KUPRICZ Sándor 1842: Kupricz Sándor (1820–1875) veszprémi lakos, katolikus ügyvéd, Kupricz Imre öccse. Szentkirályszabadján, Kupricz Mihály vármegyei számvevő és Tarnóczy Regina házasságából született, 1820. április 3-án Veszprémben keresztelték. Külley János veszprémi kanonok és [szentgyörgyi] Horváth Magdolna úrasszony tartották keresztvíz alá. 1834-ben (15 évesen) iratkozott be a győri jogakadémiára. 1834–1836 között bölcsészetet, 1836–1838 között jogot tanult. Ekkor már 1844-ben már nős volt Ferenczy Teréziával. Komásági viszonyban állt Devecsery István mérnökkel. 1846. május 12-én Veszprémben újra nősült, a 23 éves Kovács Szerafin hajadont vette feleségül. Házassági tanúik: tekintetes Kovács Gábor, Kun József ügyvéd. 1859-ben a veszprémi megyei törvényszék tanácsosa volt. 1848-ban 45 forintot adományozott a magyar honvédsereg fölfegyverzésére. 1860-ban 5 osztrák értékű forintot adott az MTA székházára, ugyanannyit az Akadémia tőkealapjába. Családjával gyakran járt nyaranta a balatonfüredi fürdőre, emellett sokat tartózkodott alsóörsi szőlejekben is. Nagy szerepe volt az alsóörsi fürdőtelep létrehozásában, ugyanis az első fürdőházat ő építette 1866 előtt. Özvegy Tallián Pálné legkedvesebb keresztfia lehetett, mert 1872-ben kelt végrendeletében igen jelentős összeget, 5000 osztrák értékű forintot hagyott rá. Az indoklásból azt is megtudjuk, hogy Kupricz Sándort edesapja, néhai Kupricz Mihály vármegyei számvevő nagy érdemeket szerzett nála azzal, „boldogult férjemmel egybekelésemnek ő volt az egyik előmozdítója”. A házasság-közvetítő 1857-ben már nem élt, veszprémi 756. sz. telken épült 102. sz. háza 1857-ben örökösei nevéen volt, ebben lakott özvegye is. Kupricz Sándor 1860-ban a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja volt. 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskör választmányi tagja volt. 1877-ben hunyt el, fia Kupricz — 1916-tól Endrődi — Sándor (Veszprém, 1850. január 16. – Budapest, 1920. november 7.) országosan ismert költővé vált. Első felesége, Écsy Antónia (1880–1889), Écsy László (1807–1895) balatonfüredi für-

¹⁰⁶ MNL VeML IV.1.b. 4/1845 (január 13.) közgy. sz. (szolgabírói kinevezése), 2931/1847 (november 3.) közgy. sz. (munkaviszony-igazolása), ÉVKÖNYV 1868. 19., MNL VeML IV. 1.a. 2947/1843. (október 17.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7. VÁZSONYI VARGA 1998. 73., HUDI 2001a. 171., PÁLMÁNY 2002. 498–499. (Ezt utóbbi életrajzi szócikket magam írtam, most kiegészítettem).

dőigazgató lánya volt. Veszprémben szülőháza helyén, a Szabadság tér 15. sz. alatt álló épületen 1996 óta emléktábla hirdeti emlékét.¹⁰⁷

LASZLY György 1842: Laszly György Veszprém vármegyei tisztségviselő, szilasbalhási református lakos és birtokos. Édesapja Laszly György 1843 előtt meghalt, birtokát fia örökölte. Id. Laszly György Pápán tanult, ezért végrendeletileg 1000 váltóforintos alapítványt tett a pápai református kollégium javára, amely tőke évi kamatainak 5/6 részét, 50 forintot tanév végén egy-egy természetben tantárgyban kitűnő pápai diák kaphatta. Nem a pozsonyi és a győri jogakadémián tanult. Pápai tanulmányainak sincs nyoma. 1847-ben már a mezőföldi járás esküdtje Fodor László járási szolgabíró mellett. 1848. május 1-től a Veszprém Vármegye Állandó Bizottmányának tagja, 1848–1849-ben is járási esküdt. A szabadságharc bukása után birtokán gazdálkodik. Nincs benne sem az 1848., sem az 1850. évi összeírásban. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában, vagyis Veszprémben nem volt ingatlana. Továbbra is Szilasbalháson lakott, 1866-ban községi esküdt volt.¹⁰⁸

LÁSZLÓ Dávid 1842, 1847: László Dávid veszprémi lakos, evangélikus nemes ügyvéd. Mencshelyen született 1813. december 27-én László Sámuel mencshelyi evangélikus lelkész és Duchon Zsuzsanna házasságából. 1829-ben már a pápai református kollégium tanulója, 1832-től itt végezte a jogot. Ügyvédként Veszprémben alapított családot. Köznemesként 1840–1848 között rendszeresen megjelent a Veszprém vármegye közgyűlésein. 1848. május 1-jén jelen volt a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány alakuló ülésén. A bizottmánynak ülésein nem vett részt, vármegyei tisztséget sem vállalt. 1849-ben és 1850-ben Bezerédy Miklós veszprémi majorjában volt kulcsár, ott élt feleségével, három gyermekével és egy nőcselédjével. 1850-ben mindnyájukat katolikusként írták össze. 1857-ben nevét nem találjuk a veszprémi háztulajdonosok és

¹⁰⁷ MNL MOL Mikrofilmtár Veszprémi római katolikus születési anyakönyvek, 1820. április 3. A3729 d., Veszprémi római katolikus házassági anyakönyv, 1846. május 12., VREI Születési anyakönyv, 1844. december 8. (Devecsery István Jenő fiának keresztelése.) VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., KALENDÁRIOM 1859., ÉVKÖNYV 1863. 20., ÉVKÖNYV 1868. 16., 19., VÉGHÉLY 1886. IV. melléklet, XXXI., LICHTNECKERT 1996. 422., 506., 414., 515., HUDI 1994. 17., PÁLMÁNY 2002. 498., JUHÁSZ 2017. 448. – Endrődi Sándor költő életrajza: VARGA 2014. 268–269.

¹⁰⁸ DREL I.a. 29/1843 (június 27–30., augusztus 16–17. közgy. sz. Néhai Laszly György alapítványának kezelése. – MNL VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., V. 10h. Veszprém város 1849. évi összeírása., Uo. V. 142. Veszprém 1850. évi összeírása. A gazdasági egyesület... = Veszprém 1 (1866) 10. sz. (szeptember 2.) 80., HUDI 2004. 211., 237., KÖBLÖS 2006. 819.

birtokosok összeírásában. A tótvázsonyi származású református Kazay Borbálát, Cseresnyés István volt főszolgabíró özvegyét vette feleségül. Gyermeük nem született, a református Cseresnyés Nándort nevelték fel, aki László Dávid halálakor veszprémi járásbíróként dolgozott és családos volt. Vermes Árpáddal együtt három kiskorú gyermeket nevelt: Istvánt, Józsefet és Lászlót. Hoszszas betegeskedés után 1877. május 11-én 65 évesen tüdősorvadásban hunyt el. Özvegye és mostohafia családja gyászolta. (Özvegye 1887. február 3-án, 80 évesen hunyt el Veszprémben, az Alsóvárosi családi sírboltba temették.) 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskör választmányi tagja volt. Köztisztviselőként állt, még halála előtt is jótékonykodott. A török sebesültek részére februárban 1 forintot adományozott.¹⁰⁹

LUDVIG Ferenc 1842: Ludvig Ferenc katolikus székesegyházi zenész, Udvardy Francisca férje. 1857-ben a veszprémi 816. számú telken épült házban lakott. 1866. december 24-én kolerában hunyt el 64 évesen, 26-án temették el.¹¹⁰

LUKÁCSA József 1842: veszprémi lakos, református magyar szabó mester¹¹¹, 1825-ben már házassági tanúként szerepel. 1837. június 5-én özvegyemberként feleségül vette nemes Soós András és Bajnóczi Terézia hajadon lányát, Teréziát. A két kérő: tekintetes nemes Kocsi-Horváth Sámuel vármegyei másodalispán és tekintetes nemes Kopátsi József főszolgabíró. A kiadó tekintetes nemes Cseresnyés István járási főszolgabíró. Házasságukból 1853 körül született Emília lányuk, akit 20 évesen a 47 éves neves református színész, színigazgató, Szuper Károly vett feleségül, aki társulatával akkor Veszprémben játszott. A direktor a Korona szállóban lakott. A házasságkötéskor a násznagya Pongrácz Dániel ügyvéd, a kiadó Kis Dániel volt. Lukácsa 1848-ban a honvédsereg felszélésére 40 krajcárt adományozott. 1857-ben Veszprémben, a 741. sz. telken

¹⁰⁹ MNL MOL Mikrofilmtár A2655 d.; mentshelyi evangélikus keresztelési anyakönyv, 25/1813. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Gyászhirek. = VMHHK 1 (1877) 19. sz. (május 13.) [3.] Elhaltak... = Uo., Gyászhir. = Uo. 13 (1887) 6. sz. (február 6.) [2–3.], – ÉVKÖNYV 1868. 16., 19., HUDI 2004. 158–159., 172–173., 184–185., 199–200., KÖBLÖS 2006. 242.

¹¹⁰ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A veszprémi római katolikus halotti anyakönyvek, 390/1866. sz. MNL Mikrofilmtár A3733 d., veszprémi római katolikus halotti anyakönyv, 390/1866. sz.

¹¹¹ A magyarok számára a magyar, a német nemzetiségűek számára a német szabók készítettek ruhát.

épült 95. számú földszintes házban, 1863-ban az 523. számú házban lakott. 1868-ban nem volt a Veszprémi Polgári Társaskör tagja.¹¹²

MARICS István Dávid 1847: szolgálgyházi Marich István Dávid (1777–1866) katolikus birtokos köznemes, vármegyei tisztségviselő, konzervatív aulikus politikus. Marich István Tamás Fejér vármegyei alispán és románfalvi Fehérváry Katalin házasságából Csóron született 1777. december 30-án. 1795-ben Fejér vármegyében kezdte közzszolgálati pályáját tiszteletbeli (fizetés nélküli) aljegyzőként, később aljegyzővé, majd főszolgabíróvá, másodalispánná, 1813-ban első alispánná választották, hivatalát 1832-ig viselte. 1836-ban Liptó vármegye főispáni helyettese, 1837-től Torna, 1837-től Győr vármegye főispánja. 1845–1848 között Veszprém vármegye főispáni adminisztrátora. (V. Ferdinánd felmentette a beiktatási ünnepség kötelezettsége alól.) 1848 tavaszán lemondott. Az 1805., 1825., 1830. és 1832. országgyűlésen Fejér vármegye egyik követe volt. 1811–1832 között Székesfehérvár szabad királyi város királyi biztosi tisztségét viselte. Fontos szerepet játszott a Sárvíz lecsapolási munkálataiban. Szolgálatá elismeréseként 1811-ben cs. kir. kamarássá, 1845-ben (?) valóságos belső titkos tanácsossá nevezték ki. 1860. november 26-án a Szent István-rend középkeresztjével tüntették ki. A szabadságharc után Fejér vármegyei birtokán visszavonultan élt. 1866. április 27-én Szolgálgyházán hunyt el 89 évesen végelgyengülésben. Ott temették el április 30-án, a szertartást Pauer János székesfehérvári kanonok végezte. 1845-ben főispán-helyettesi hivatalának elfoglalásakor 2000 pengőforint nagyságú alapítvány tett a megyei szolgák (pandúrok) megjutalmazására. A Marich-alapítvány tőkét a vármegyei árvaszék kezelte. 1838–1846 között tagja volt a székesfehérvári nemesi kaszinónak.¹¹³

MÁRKUS Boldizsár 1847: Márkus Boldizsár római katolikus ny. cs. kir. őrnagy. 1845-ben a cs. kir. 9. (Frimont) huszárezred őrnagya, az ezred tőzstisztelei közül csak Földváry István ezredes és ő volt magyar. 1848-ban ny. cs. kir. tisztt, a veszprémi nemzetőrség kapitánya. Nincs benn az 1849. és 1850. évi

¹¹² VREI Házassági anyakönyv, 1837. június 5., 1863. március 29., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 16., A veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 2/1825. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731. d., HUDI 1994. 17.

¹¹³ MNL VeML 1691/1845 (augusztus 4.) közgy. sz., 2339/1847 (november 3.) közgy. sz. (A Marich-alapítvány 1845. évi számadása.), Székesfehérvári római katolikus halotti anyakönyv 14/1866. sz. MNL MOL Mikrofilmtár Ao556d., SZINNYEI VIII. 1902. 582–583., MURÁNYI 1993. 95.

városi összeírásban. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹¹⁴

MÁRKUS Lajos 1847: Márkus Lajos római katolikus ügyvéd, Márkus Ignácnak, a bécsi Magyar Udvari Kancellária tanácsosának fia. Veszprémben született, 1811. március 14-én keresztelték. Keresztapja Nedeczky Károly nagyprépost, keresztanyja Vajda Marianna asszony (Márkus József felesége) volt. Apja ekkor 1827-ben 16 évesen iratták be a pozsonyi királyi jogakadémiára, ahol 1827–1828-ban a filozófia második évfolyamát, 1828–1830 között a jogi kurzust végezte el. A joggyakorlat és az ügyvédi vizsga letétele után vármegyei pályára lépett. 1834. április 7-től Veszprém vármegye tiszteletbeli aljegyzője, 1840. október 5-től második aljegyzője, 1843. október 17-től első aljegyzője, 1847. július 1-től tiszteletbeli főjegyzője. 1848. május 1-től a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja. 1848. augusztus 29-én eddigi hivatalviseléséről bizonyítványt kért és kapott, nyilván azt tervezte, hogy máshova költözik. 1837-ben Veszprém vármegye becsületbeli aljegyzőjének nevezték ki. 1839-ben becsületbeli (tiszteletbeli) jegyzőként az országgyűlési követi utasítást kidolgozó vármegyei deputáció tagja volt. 1842. május 2-én a főispán táblabíróvá nevezte ki. A zalaegerszegi cs. kir. törvényszék elnökeként ment nyugdíjba. Nyugdíjas éveit szülőföjlén töltötte. 1857-ben nevét nem találjuk a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1865–1866-ban a veszprémi járás főszolgabírája, a cholera-járvány terjedése ellen fellépő megyei közegészségügyi bizottmány tagja. 1860-ban is Veszprémben élt, érdekelte a történelem és a természettan, ugyanis előfizetett Rómer Flóris A Bakony c. természetrajzi-régészeti monográfiájára. Veszprémben hunyt el 1877. január 14-én, 64 évesen végelgyengülésben. Az Alsóvárosi temetőben nyugszik. Már halála előtt gondnokság alá helyezték. Halála után a Veszprém megyei árvaszék kiskorú gyermekei érdekében javait elárverezte. Veszprémben található ingóságait 1877. március 1-én, 3 db Veszprémi Takarékpénztár-részvényét március 5-én adták el a legtöbbet ígérőnek. Szentkirályszabadján lévő 114 hold 1105 négyszögöl nagyságú birtokát a beltelken lévő úrilakkal együtt augusztus 20-án (400 forint/év kikiáltási áron) adták haszonbérbe egy évre.¹¹⁵

¹¹⁴ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., HUDI 2001a. 159., HERMANN 2005. 20.

¹¹⁵ MNL Mikrofilmtár A3728 d., veszprémi római katolikus keresztelési anyakönyv 1806–1849, 132. p., MNL VeML IV. 1.a. 2001/1837. (szeptember 28.) közgy. sz., 688/1839 (május 1.) közgy. sz., 2710/1840. (október 12.) közgy. sz., 2957/1843. (október 17.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.)

MÁRTON Antal 1847: nemes mándi Márton Antal veszprémi református ügyvéd, uradalmi ügyész. Pápán született 1809-ben, október 11-én keresztelték. Édesapja Márton István, a református kollégium újjászervezője és első igazgatója volt. Édesanyja Zsoldos Katalin. Keresztszülei is egyengették életútját: nemzeti Felner József és felesége, Schwáb Erzsébet; Tóth Ferenc professor és felesége, Czike Julianna; Seregély István takácsi református prédikátor és felesége, Fülöp Julianna; Oroszy Pál tótvázsonyi birtokos és felesége, Keszei Julianna. A gimnáziumot Pápán végezte, felsőfokú tanulmányait is itt kezdte. A jogi diploma megszerzése után Veszprémben telepedett le. 1837-ben tiszteletbeli ügyviselőnek nevezték ki. 1847-ben Marich István Dávid főispáni adminisztrátor Veszprém vármegyei táblabírónak nevezte ki. 1848 júniusában a veszprémi nemzetőrség egyik kapitánya. 1849-ben a belvárosban, az 1. poléta (adókerület) 3. sorszámú 14000 ezüstforintra becsült új városháza épületében lakott albérletben Végh István katolikus gombkötő, városi tanácsos népes családjával együtt (az utóbbi háztartásában az inasokkal, segédekkel, cseléddel együtt tizenhárman voltak, mindnyájan katolikusok). Meglehetősen későn szánta rá magát a családalapításra. 1852. február 14-én, 40 éves korában veszprémi járásbírói ulnökként vette feleségül az igari születésű 23 éves Kocsi Horváth Juditot, Kocsi-Horváth József és Sárközy Júlianna lányát. Ugyanezen év december 5-én megszületett első és egyetlen felnőtt kort megért gyermekük, Antónia, aki Jekelfalussy Lajos cs. kir. kamarás, honvédszázados felesége lett. (1860. március 20-án megkeresztelt Ákos nevű fiúk meghalt.) 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok között (még ekkor is albérletben laktak). Később azonban a Hosszú utcában – Reviczky Kopácsy Mária, és Bauer Károly szomszédságában házat vásároltak. 1878. október 26-án a várostól mindhárom háztulajdonos engedélyt kapott arra, hogy házuk előtt járdát kikövezhessék (ehhez a város saját kőbányájából ingyen biztosította a követ). A kikövezést azonban már nem érte meg, mert 1878. november 12-én, 70. életévében tüdővészben elhunyt. Régi szokás szerint háztól temették a református egyház szertartása szerint. Az Alsóvárosi temetőben nyugszik. – 1860-ban 5 osztrák értékű forinttal támogatta az MTA székházát, ugyanennyit fizetett az

közgy. sz., IV.101. 1861/1848. (augusztus 29.) sz. (szolgálati bizonyítványt kér), Uo XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A megyei közegészségügy. = Veszprém [hetilap] 1/1866 (15. sz. (október 7.) 113–114., E gyászjelentést vettük... = VMHHK 3 (1877) 3. sz. (január 21.) [4.], Árverési hirdetés. = Uo. 3 (1877) 3. sz. (január 21. [6.], Uo. 3 (1877) 32. sz. (augusztus 12.) [4.], RÓMER 1860. 211., HUDI 2004. 153–154., NOVÁK 2007. 330.

Akadémia tőkealapjába. Ugyanekkor a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja volt.¹¹⁶

MÁRTON József 1847: nemes Márton József református mérnök. A pesti Institutum-Geometrico-Hydrotechnicumban (magyar nevén a Mérnöki Intézetben) tanult, 1831-ben szerzett mérnöki oklevelet. 1837-ben a bakonyoszlói Esterházy uradalom mérnöke (földmérője) volt. 1841-ben Veszprémben lakott feleségével, a szintén református Zámbó Júliannával, aki 58 évesen, 1878. március 23-án tüdőhűdésben hunyt el. 1841. június 15-én született Hermina nevű lányuk, aki dabasi Halász Gyulához ment férjhez. 1843. szeptember 10-én született József fiúk 1845. szeptember 2-án vérhasban elhunyt. 1845. november 16-án született Elek fiúk 1854. szeptember 30-án elhunyt. (Ekkor a veszprémi 514. számú házban laktak.) 1841-ben a keresztszülők közé tartozott Czakker János számtartó, Galamb József ügyvéd, Halász Amália kisasszony, Kaszás Zsigmond pandúr főhadnagy, Kenes[s]ey Ferenc ügyvéd, Kocsi-Horváth Sámuel alispán, Mattekovits György ügyvéd, és Szőke Pál úr. 1853-ban Veszprémben jelent meg egyetlen ismert munkája, a *Vélemény a Sió szabályozásáról és az azzal kapcsolatban álló Balaton alább szállításáról* c. műve. 1861-ben a Veszprémben lakó 5 mérnök egyike volt. 1866-ban a Veszprém vármegyei megyei ínségügyi szabályzatot készítő bizottmány tagjává választották. Idős korában is a veszprémi társadalom köztisztelőben álló, aktív tagja volt. 1881-ben is a veszprémi képviselő-testület tagjává választották. — 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek. 1879. február 28-án tartott közgyűlésén a Veszprémi Takarékpénztár ismét választmányi tagjává választotta. 1879-ben több alkalommal adakozott a szegedi árvízkarosultak javára. A Veszprémi Nemzeti Kaszinó 1879-ben és 1880-ban is választmányi tagjává választotta. Veszprémben hunyt el 75 évesen, 1882. november 6-án. Az Alsóvárosi temetőben lévő családi sírboltba temették.¹¹⁷

¹¹⁶ VREI Születési anyakönyv, 1852. december 5., 1860. március 20.; házassági anyakönyv, 1852. február 14., MNL VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzeti őrség beosztása, 1848. MNL VeML V. 102.h. Veszprém városi összeírás, 1849. Uo. V. 142.f. Veszprém városi összeírás, 1850. MNL VeML IV. 1.a. 2001/1837. (szeptember 28.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., Városi közgyűlés. = VMHKK 4 (1878) 44. sz. (november 3.) [3.], Gyászhir. = Uo. 4 (1878) 46. sz. (november 17.) [3.], ÉVKÖNYV 1863. 20., HUDI 2006. 50.

¹¹⁷ VREI Születési anyakönyv, 1841. június 15., 1843. szeptember 10., 1845. november 16., halotti anyakönyv, 1845. szeptember 2., 1854. szeptember 30., 1878. március 23. MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (uradalmi földmérő), VREI Születési anyakönyv, 1845. november

MATERÉNYI János 1842: Materényi János a veszprémi püspökség katolikus vallású uradalmi alkalmazottja volt. (Materényi József pápai ügyvéd rokona lehet.) 1843–1845 között kislódi (Veszprém vm.) uradalmi ispán, akkor át helyezték Somogy vármegyébe, a veszprémi püspökség karádi uradalmába ispánnak. Neve 1857-ben sem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok között. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaságnak. 1843-ban kislódi ispánként előfizetett a *Sebészi almanach* c. országos kiadványra, melyet Pap Ignác sebész szerkesztett Pesten.¹¹⁸

MIKLÓS György 1847: Nemes Miklós György veszprémi lakos, református ügyvéd. Veszprémben született nemes Miklós György gombkötőmester és Raksányi Zsuzsanna házasságából, 1820. december 17-én keresztelték meg. A népiskolát Veszprémben végezte, felsőbb iskoláit 1837-től Pápán a református kollégiumban végezte. 1837. október 31-én iratták be szülei a gimnázium logikai osztályába. A gimnázium után a jogakadémiára járt. Az joggyakorlat és vizsga letétele után ügyvédi oklevelet nyert és vármegyei szolgálatba állt. 1847–1849 között Veszprém vármegye járási biztosa. Rendszeresen részt vett a megyei közgyűléseken, majd 1848. május 1-től a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány gyűlésein. 1849. május 26-án jelent volt a Függetlenségi Nyilatkozat elfogadásán és a kormánynak tett hűségnyilatkozat tárgyalásán is. Kerkápolyi (Kerkápoly) Etelkát vette feleségül, akitől 1850. december 8-án István nevű fia született. 1847-ben a Palotai utcai egyemeletes házban lakott, amelynek földszintjén 4 szoba, konyha, kamra, spejz, fészer, alattuk 2 pince; az emeleten 5 szoba, konyha volt. A házat minden bizonnyal bérházként hasznosította. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt tagja a Polgári Társaságnak.¹¹⁹

16., 1860. március 30., halotti anyakönyv, 1845. szeptember 2., 1854. szeptember 30., A veszprémi „Nemzeti Casino” közgyűlése. = VMHHK 5 (1879) 2. sz. (január 12.) [2.], A veszprémi takarékpénztár. = Uo. 5 (1879) 12. sz. (március 23.) [1.], A veszprémi jótékony nőegylet gyűjtése. = Uo. 6 (1879) 13. sz. (március 30.) [3.], A nemzeti kaszinó. = Uo. 6 (1880) 2. sz. (január 11.) [2.], Veszprémi városi képviselőtestület tagjai 1881-ben. = Uo. 7 (1881) 8. sz. (február 20.) [2.], A megyei inszégügy. = Veszprém 1 (1866) 18. sz. (október 28.) 1–2., Gyászhir. = Uo. 8 (1882) 47. sz. (november 12.) [2.], Halálozás. = Uo. [3.], KÉPES NAPTÁR 1861. 275., ÉVKÖNYV 1868. 16.

¹¹⁸ VÉL Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 327/1845. (december 10.) sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., PAP 1843. 463., ÉVKÖNYV 1868. 16.

¹¹⁹ VREI Születési anyakönyv, 1820. december 17., 1850. december 8., MNL VeML IV. 1.b. 1448/1847 (május 3.) közgy. sz., Uo. XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 185., ÉVKÖNYV 1858. 16., HUDI 2004. 185., 200., 212., 218., 233., 237., 240., KÖBLŐS 2006. 258., 262., 587., 865., FEKETE 2020. 117.

MIKLÓS József 1842: Miklós József veszprémi lakos, református nemes, gombkötőmester. 1849-ben az 1. polétában (adókerületben) lévő 61. számú házban lakott feleségével és hat gyermekével, két segédjével és egy női cseléddel. Másik háza az 5. polétában lévő 10. számú, 7000 pengőforint értékű házát özvegy Manevill Bernátné zsidó boltos árendálta, aki egy női cselédet alkalmazott. 1850-ben is két házát írták össze. A gombkötőmester 1857-ben a veszprémi az 1100. számú telken épült házban lakott. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹²⁰

MIKOVINYI Ignác 1847: Mikovinyi Ignác (1816–1880) pápai katolikus ügyvéd, főbíró, polgármester. Pápai nemes házbirtokos. Somlóvásárhelyen született Mikovinyi Ignác és Bene Terézia házasságából, 1816. január 12-én keresztelték meg. Keresztszülei: Rohonczy János és lánya, Rohonczy Mária voltak. Édesapja, Mikovinyi Ignác a királyi vallásalap somlóvásárhelyi uradalmának tisztje (provisora) volt. 1837-ben is uradalmi tiszttartóként szolgált. Az ifjú Mikovinyi Veszprémben, majd a győri jogakadémián tanult. 1831/32-ben a filozófiai kurzus első évfolyamát, 1833/34-ben a jogi kurzus első évfolyamára járt. Köznemesként részt vett a Veszprém vármegyei nemesi közgyűléseken, így pl. az 1847. évi október 18-i követválasztó gyűlésen. 1848 tavaszán tagja volt a pápai városi nemzetőrségnek. Az 1848. június 16-i önkormányzati választásokon a város történetében először választottak polgármestert Willax Antal tímármester személyében, helyettese főbíróként Mikovinyi Ignác lett. 1848-ban 10 forintot adományozott a honvédsereg felszerelésére a haza javára. 1849. november 17-én a polgármesteri tisztséget megszüntették, Willaxot főbírónak nevezték ki, Mikovinyit pedig helyettesének. 1856–1861 között a főbírói (és polgármesteri) tisztséget töltötte be. Polgármesteri időszakához kötik a városi sétatér kialakítását (ehhez az első fát polgármesterként ő ültette), az utcák világosítását, rendezését, kövezését. 1880. december 25-én 65 éves korában Pápán hunyt el, két nappal később a Kálvária temetőbe temette Néger Ágoston plébános. Felesége, Koller Anna özvegyen maradt. Az 1850–1860-as években családjával együtt számos alkalommal megfordult a füredi fürdőn, így pl. 1863-ban is. 1838-ban a Pápai Kaszinó tagja volt. 1844-ben Reguly Antal etnográfiai

¹²⁰ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 16., FEKETE 2020. 117.

nyelvészeti kutatásait támogatta kisebb összeggel. Életrajza nincs benne a megyei életrajzi lexikonokban.¹²¹

MOLNÁR Albert 1842: Molnár Albert a cseszneki járás esküdtje, 1840-ben Ányos Farkas főszolgabíró mellett, 1843-ban Ányos István főszolgabíró mellett szolgált. 1847-ben újraválasztották Hunkár Mihály cseszneki járási szolgabíró mellé.¹²²

MOZGAY Sámuel 1847: nemes Mozgay Sámuel (1795–1853) 1826-tól haláláig veszprémi evangélikus lelkész volt. 1848-ban a magyar honvédsereg felszerelésére 2 forintot adományozott. 1853. december 13-án hunyt el „elgyengülésben”, 16-án Szedenics György palotai lelkész, esperes temette el. Özvegye, Mezibrodsky Eszter 1865. szeptember 6-án Pesten hunyt el 58 évesen, hatósági engedéllyel hazahozták és szeptember 8-án férje mellé temették. Mozgay az 1845-ben létesült Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja. Az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár segédválasztmányának tagja.¹²³

MUSTOS János 1847: Nemes Mustos János (1805–1881) nemesvámosi származású római katolikus veszprémi ügyvéd, a város egyik leggazdagabb polgára. 1805. október 12-én Vámoson (Nemesvámoson) született Mustos János katolikus köznemes és református nemes Mórocza Rebeka házasságából. Az elemi népiskolát helyben végezte. 1824-ben 18 évesen iratták be a győri királyi jogakadémiára. 1824–1826 között a filozófiát, 1826–1828 között jogot hallgatott. A joggyakorlat és a vizsga letétele után ügyvédi diplomát szerzett. 1831-ben Veszprém vármegye becsületbeli ügyésze, 1847-ben a megye táblabírája volt. 1857-ben Veszprémben három háza volt. A Kereszt utcában az 1127. sz. telken állt a 241. sz. háza, az 1191. sz. telken a Palotai utában a 475. sz. háza, a Vásártéren az 1194. sz. telken a 478. sz. háza. Vagyonát tovább növelte, hogy özvegy vizeki Tallián Pálné sz. szentgyörgyi Horváth Magdolna kedvelt házi ügyvédje volt, akire 1872-ben kelt végrendeletében és azt kiegészítő 1874. évi pótvégrendeletében ráhagyta veszprémi házát és Csatár-hegyi birtokát (szőlejét és a

¹²¹ MNL MOL Mikrofilmtár A3677 d. Pápai római katolikus halotti anyakönyv, 179/1880. sz., MNL VeML IV.1.b. Veszprém 1066/1836. közgy. sz. (apja somlónásárhelyi tisztartó). Halálozás. = PL 8 (1881) 1. sz. (január 1.) [3.], HUDI 1982. 233., H. SZABÓ 1994. 98., HUDI 2001a. 27., 72., 124., 147., 206., 237., 275., KATONA 2002. 350., 355., 357–358., 360., HUDI 2004. 172–173., KATONA 2014. 61., JUHÁSZ 207. 425.

¹²² MNL VeML IV. 1.a. 2710/1840. (október 12.) közgy. sz., 2957/1843. (október 17.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz.

¹²³ A veszprémi evangélikus halotti anyakönyv, 21/1853. sz., 8/1865. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731. d., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7.; HUDI 1994. 18., FEKETE 2020. 113

hozzá tartozó épületet). Mindkettőt még életében „tettlegetes birásába” adta. Mustos János veszprémi ügyvéd 1840-ben az országos gyűjtés során 1 forintot adományozott Hunyadi Mátyás szobrának elkészítésére. 1841–1844 között a Veszprémi Olvasótársaság tagja volt. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapítója, az 1846. január 1-jén megnyílt takarékpénztár első jegyzője és titoknokja (titkára). 1848-ban 10 forintot adományozott a magyar honvédsereg felállítására. Ebben az évben a sajtóvétségeket elbíráló veszprémi törvényszék egyik bírója. 1860-ban 5 osztrák értékű forintot adományozott az MTA székházára, ugyanannyit az Akadémia tőkealapjába. 1881. március 10-én utoljára választották meg a Veszprémi Takarékpénztár választmányi tagjának. 1881. július 3-án, mint gazdag földbirtokos hunyt el Vámoson végelgyengülésben, július 5-én temették el a nemesvamosi köztemetőbe. Vastagh György festőművész által készített portréja a Veszprémi Takarékpénztár hivatali helyiségét díszítette.¹²⁴

NAGY Ferenc 1842, 1847: nemes Nagy Ferenc kajári (balatonfőkajári) gazdag földbirtokos volt. 1837-ben Balatonfőkajár egyik birtokosa, emellett Rostás pusztán nagyobb birtoka, Tikats pusztán kisebb részirtoka volt. Az 1858 szeptember 10. előtti napokban egy hat tagú bűnbanda otthonában megtámadta. Három lövéssel leterítették és kirabolták. Arany-, ezüst- és bankópénzben 7000 pengőforint értékűtől, továbbá egy ezüst szelencétől, egy ezüst gyűszűtől, három lőfegyvertől és egy vadásztáskától szabadították meg. A rablókat elfogták, a Veszprém megyei törvényszék kihallgatta őket. A tanúvallomások és a körülmények figyelembevételével szeptember 24-én a veszprémi törvényszék mindegyiket kötél általi halálra ítélte és még aznap délben felakasztatta. — 1853-ban 10 forintot adott a Ferdinánd Miksa főherceg kezdeményezésére Bécsben építendő katolikus emléktemplomra. E néven a megyeszékhelyen csak szegény lakosok éltek ekkoriban. 1849-ben Nagy Ferenc néven egy napszámost és egy ismeretlen foglalkozását írtak össze. Az utóbbi a 7. polétában lévő 118.

¹²⁴ Veszprémi római katolikus házassági anyakönyv, 1805. október 12. (A vegyes házasságokból születettek feljegyzései között.) MNL MOL Mikrofilmtár A3660 d. MNL VeML IV.1.b. 1145/1831. (május 16.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., MNL VeML IV. 101.a. 2847/1848., Véghegy (december 13.) jkv. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Nemesvamosi római katolikus halotti anyakönyv, 12/1881. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A3734 d., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., A veszprémi takarékpénztár... = PL 8 (1881) 12. sz. (március 13.) 47., Halálozások. = VMHHK 7 (1881) 29. sz. (július 10.) [2.] HUNYADI 1840. 26., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., HUDI 1987. 468., HUDI 1994. 18., VÉGHELY 1886. IV. melléklet, XXIX–XXXIII., HUDI 2006. 50., JUHÁSZ 2017. 355., MOLNÁR 2019. 179., HORVÁTH 2021. 63., 74.

sorszámú házban lakott feleségével és 3 gyermekével, mindnyájan római katolikusok voltak. 1850-ben egy „szamaras” Nagy Ferenc van az adóösszeírásban. Az 1857. évi összeírásban e néven csak egy napszámot említenek.¹²⁵

NÉMETH István 1842: Németh István fakereskedőről lehet szó, aki 1850-ben a 456. számú házban, Gulner Elek fakereskedő közelében lakott. 1857-ben 458. sz. házban lakott. Rajta kívül egy napszámos, egy csapó (1964. sz. telek, 1163. sz. ház) és egy kulcsár (55. sz. telek, 932. sz. ház) fordul elő ezen a néven az összeírásban.¹²⁶

PAP Ferenc 1847: Pap Ferenc (1804–1871) ügyvéd, tótvázsonyi birtokos köznemes. Noszlopon született 1804. január 1-én. 1835. május 14-én vette feleségül siskei Oroszy Jozefát, a könyvgyűjtési szenvedélyéről ismert Oroszy Pál (1763–1833) táblabíró lányát. 1837-ben a főispán Veszprém vármegyei táblabírónak nevezte ki. 1848-ban a tótvázsonyi nemzetőrségi kapitányság beosztott hadi ügyvédje (ügyésze) volt. 1864-ben, a tagosítás végrehajtásakor három volt jobbágyának úrbéri járandóságának (29 hold) kimérése után 411 hold 26 négyeszőgöl földbirtoka maradt. Lányukat, Emiliát (1840–1922) kenesei Kenessey Móric (1837–1918) ügyvéd, királyi közjegyző vette feleségül. Mindketten a tótvázsonyi református egyházközség fő támaszai voltak. Pap Ferencet emellett a Veszprémi Református Egyházmegye segédgondnokának is megválasztották. A Pap család rendszeresen látogatta a balatonfüredi fürdőt. Mindketten a tótvázsonyi református temetőben nyugszanak. Pap Ferenc 1871. február 9-én Tótvázsonyban, tüdőszélhűdésben hunyt el, Pap Gábor esperes (későbbi püspök), Cseh Gábor vámosi és Ács Károly tótvázsonyi lelkész temette. Felesége 1889. február 22-én veszprémi Komakút téri házában hunyt el 78 éves korában. – 1853-ban Ferdinánd Miksa főherceg felhívására 4 forintot adott a Bécsben építendő katolikus emléktemplomra. 1863-ban a gazdasági iskolák segélyezésére 100 osztrák értékű forintot adományozott a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület számára.¹²⁷

¹²⁵ MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (Rostás p. birtokos), Uo. V. 102. Veszprém 1849. évi népösszeírása. Uo. V.142.f. Veszprém 1850. évi adóösszeírása. Uo. XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., XI. Jegyzéke azon önkénytes adományokra... = Budapesti Hírlap 1853 (284. sz. (december 3.) 1590. Hivatalos függelék. – (Nagy Ferencz gyilkosainak elítélésé.) = VU 5 (1858) 40. sz. (október 3.) 478. – Halálozások. = VMHHK 7 (1881) 29. sz. (július 10.) [2.] HUDI 2023. 173.

¹²⁶ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857

¹²⁷ MNL VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848. – VREI Halotti anyakönyv, 1889. február 22., XI. Jegyzéke azon önkénytes adomá-

PAP Gábor 1842: Pap Gábor veszprémi református ügyvéd, 1831-től vármegyei másodalügyész, 1834-től első alügyész. A veszprémi református egyházközség megbízásából 1846-ban újra köttette az 1614-től vezetett anyakönyvet, melynek a végéhez egyháztörténeti jegyzeteket csatolt. 1848 tavaszán, nyár elején a rátóti (gyulaafirátóti) nemzetőség kapitánya, századának tisztii állományához tartozott Cseresnyés Ferdinánd főhadnagy, Fülöp János és Kántás István hadnagy. Körzetébe tartoztak a kádártai és Jutas pusztai nemzetőrök is. 1846-ban a 1857-ben a háztulajdonosok és birtokosok között e néven csak egy személy fordul elő (foglalkozás nélkül) az összeírásban: 957. sz. telken épül 177. sz. ház tulajdonosa és lakója. Az 1874 novemberében tartott vármegyei közgyűlésen a Veszprém vármegyei törvényhatósági bizottság tagjának választották.¹²⁸

PAP János 1847: Pap Nepomuki János (1807–1893) ügyvéd, középiskolai birtokos, konzervatív aulikus politikus. Pápán született Papp András táblabíró és Polányi Katalin házasságából, 1807. november 10-én keresztelték. 1822-ben fejezte be a győri bencés gimnázium hatodik (II. humán) osztályát. 1822–1826 között a győri királyi akadémia bölcsészeti és jogi kurzusát végezte el. (Ekkor nevét Pappnak írták, de ő később a Pap alakot használta.) 1828 tavaszán jurátus lett, kiváló eredménnyel tette le a záróvizsgákat. 1829. június 25-én tett ügyvédi esküt. Az ügyvédi diploma megszerzése után vármegyei szolgálatba lépett. 1834-ben a pápai járás szolgabírájává, 1837-ben főszolgabírájává választották. 1843-ban megyei főügyésznek, 1847-ben főjegyzőjének választották. 1848. júniusában a somlónásárhelyi kerületben országgyűlési követnek választották, ezért hivataláról leköszönt, de Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmányi tagságát megtartotta. 1849 elején nem követte az országgyűlést Debrecenbe, amiért a képviselőház 1849. március 1-jén mandátumáról lemondottnak tekintette. 1849. október 3-án Dőry Gábor, a székesfehérvári cs. kir. kerület főbiztosa Veszprém vármegye cs. kir. kormánybiztosává nevezte ki. 1850. augusztus 1-től ismét megyefőnök lett, tevékenyen részt vett a neoabszolutizmus rendszerének kiépítésében. 1853-ban már ismét „magánzó”, a politikától visszavonult. 1865 végén Somlónásárhelyen újraválasztották, de a választás ellen pana-

nyokra... = Budapesti Hirlap 1853 (284. sz. (december 3.) 1590. Hivatalos függelék. – KÖRÖSY 1863. 21., HUDI 2006. 50., HUDI 2022. 355–356., HUDI 2023. 118.

¹²⁸ MNL IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz. i. (nemzetőség beosztása), Veszprém megye bizottmányának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. = PL 1 (1874) 28. sz. (november 17.) 258., THURY 1893. 7–8., HUDI 2004. 215.

szokat nyújtottak be melyeket kivizsgáltak és ezután képviselőtársai 1866. január 23-án megsemmisítették mandátumát. Ekkoriban a somlóvásárhelyi közalapítványi uradalom tisztje volt. Később Pápára költözött és haláláig ügyvédként dolgozott. Pápán hunyt el, hamvait a középiskolai családi kriptában helyezték el. 1857-ben megyei főjegyző néven fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában, ami csak utalás korábbi hivatalára. Ekkor a 821. sz. telken épült 40. sz. házban lakott. 1885-ben pápai lakosként középiskolai birtoka után 3151 forint 32 krajcár állami egyenesadóval a legtöbb állami egyenesadót fizetők felső egynegyedébe tartozott, virilisként a megyebizottmány tagja volt. Pápa város képviselő-testületének is tagja volt. Szaktudásának köszönhetően az 1870-es évek végén a pápai református jogakadémia államvizsga-bizottságának is tagja volt. Mélyen vallásos emberként a pápai római katolikus hitközség is elnökének választotta, e tisztséget több évig viselte. Végrendeletében a pápai szegényekre 200 forintot hagyott. 1840-ben az országos gyűjtés során két veszprémi Pap János is adakozott a felállítandó Hunyadi Mátyás szoborra: Pap János városi jegyző és Pap János főszolgabíró is 1–1 forintot adott e célra. Pap János főszolgabíró 1838-ban Pápán előfizetett Tarczy Lajos professzor Természettan c. művére.¹²⁹

PAPP Dénes 1847: Papp (Pap) Dénes (1826–1869) veszprémi, majd győri református ügyvéd, történész. Veszprémben született 1826. április 9-én nemes nemzeti Papp János ügyvéd, több nemes família ügyvédje és Treuer Terézia házasságából. A szülők a Csirke, az Eőri Márkus, vizeki Tallián, Szentgyörgyi Horváth családokkal voltak komaságban. A szabadságharc alatt Kossuth Lajos mellett teljesített futárszolgálatot az Országos Honvédelmi Bizottmány szolgálatában. 1857-ben családját nem említik a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1860-ban szemerei (győrszemerei) lakosként a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja lett 100 osztrák értékű forinttal. Ugyanebben az évben 20 osztrák értékű forintot fizetett az MTA tőkealapjába. Cikkei a Győri Közlönyben (1868), és a Századokban (1868) jelentek meg. Néhány napi szenvedés után Győrött hunyt el 1869. október 25-én, 42 évesen agyszélhűtésben. Győrszemerén temette el a református lelkész. Felesége, a

¹²⁹ MNL VeML IV. 1.a. 2957/1843. (október 17.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., Uo. 1211/1848 (június 27.) sz. irat (megyei főjegyzői hivataláról lemond), VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., Veszprém megye legtöbb államadót fizető bizottsági tagjainak véglegesen megállapított névsora az 1885-ik évre. = PL 11 (1884) 51. sz. (december 21.) 213–214., Pap János. = PL 20 (1893) 49. sz. (december 3.) 220., TARCZY 1838. 366., HUNYADI 1840. 26., ÉRTESÍTŐ 1879. 20., ÉRTESÍTŐ 1880. 24–25., PÁLMÁNY 2002. 648–650., JUHÁSZ 2017. 336.

katolikus Zsigray Emma grófnő gyászolta. Még Veszprémben éltek, amikor 1852. február 28-án megszületett Tamás fiúk. Ekkor a veszprémi 40. számú házban laktak. Győrben a belvárosi 141. számú házban laktak. Önálló munkái: 1. *A peres ügyeken kívüli jogügyletekbeni bírósági eljárás* gyakorlati kézikönyve. Mitlacher V. után ford. Veszprém., 1860.; 2. *A pesti magyar nemzetgyűlés 1848-ban*. Pest, 1866. Két kötet. (2. kiadás. Bp., 1881.); 3. *Okmánytár Magyarország függetlenségi harcának történetéhez 1848–49-ben*. U. ott, 1869.; 4. *A parlament Debreczenben 1849-ben*. Uo., 1870. Két kötet.¹³⁰

PINTÉR István 1842: Pintér István veszprémi lakos, katolikus adózó. 1834. január 7-én 26 évesen nősült, a 20 éves nemes Szalay Zsuzsannát vette feleségül. 1849-ben a 12. polétában (adókerületben) fekvő 20. sorszámú házban özvegye élt két gyermekével, mindhárman római katolikusok voltak. Az özvegy neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok 1857. évi összeírásában.¹³¹

PONGRÁCZ Dániel 1847: Pongrácz (Pongrátz) Dániel veszprémi lakos, református esküdt. Nemes Pongrátz Dániel csizmadiamester és Jákói Erzsébet házasságából Veszprémben született, 1827. január 22-én keresztelte meg Ángyán János prédikátor. körül született. Az elemi iskolát Veszprémben végezte. 1837 ősztől (10 évesen) került Pápára, a református gimnáziumban tanult, a grammatista osztályba iratták be szülei. A kollégiumi törvényeket 1843/44-es tanévben írta alá. 1849-ben a harmadik polétában lévő 114. számú házban lakott Pongrátz Dániel családos csizmadiamester, nála lakott Pongrátz Dániel esküdt, aki a fia volt. Pongrácz Dániel esküdt Pongrácz János vármegyei seborvos és Pongrátz Sámuel rokona volt. Az 1844-ben elhunyt Pongrácz János seborvosnak 118 könyvből álló kis könyvtára volt. Korai halálával 9 árvájának felnevelése özvegyének komoly gondot okozott a családnak. Pongrácz Dániel 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskör tagja és jegyzője volt. A városi tanácsülés

¹³⁰ VREI Születési anyakönyv, 1826. április 9., 1852. február 28., – Győri református halotti anyakönyv, 32/1869. sz., MNL VeML IV. 1.b. 1620/1846 (augusztus 3.) közgy. sz., MNL VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., (Halálozások.) = VU 16 (1869) 45. sz. (november 7.) 622. [Papp Dénes néven], A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., KÖRÖSY 1863. 20., SZINNYEI X. 1905. 273. (csak a halálozási dátumát és művei bibliográfiai adatait közli), GRÁBICS–HORVÁTH–KUCSKA 2003. 251.

¹³¹ MNL MOL Mikrofilmtár A3674 d. Veszprémi római katolikus házassági anyakönyv, 1834. január 7. A3732 d., VeML V. 102. h. Veszprémi összeírások, 1849., V. 102.f. Veszprémi összeírás, 1850., XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 14.

tagjaként az 1894. április 14-én tartott ülésen ő javasolta, hogy az 1848-as forradalom tiszteletére a Városház terét Szabadság térre, a Palotai utcát Kossuth utcára nevezzék át.¹³²

PONGRÁ CZ Sámuel 1842: Nemes Pongrácz Sámuel veszprémi református csizmadiamester; nemes Pongrácz János és Csok [Csók] Katalin házasságából született. 1837. január 14-én fiatal özvegyemberként újra nősült, Jáki Sámuel Zsuzsanna nevű hajadon lányát vette feleségül. Kérője testvére, Pongrácz János református seborvos volt. 1857-ben Pongrácz Sámuel a 702. sz. telken épült 512. sz. házban lakott. 1868-ban választmányi póttagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹³³

PRÉPOST Pál 1842: veszprémi vendéglős, 1840-ben a püspökség kávéházát szerette volna bérbe venni, de a nyilvános árverésen alul maradt. Az 1849. és 1850. évi összeírásban nem szerepel. 1857-ben nevét nem találjuk a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹³⁴

PUCSALKÓ József 1847: sóhivatali tisztviselő; 1838-ig Újvidéken, 1838-tól Zsuppanyán, 1840–1846 között a pécsi sóhivatal mázsálója. 1847-ben már Veszprémben dolgozhatott. Később máshova helyezték, 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹³⁵

RAMASSETTER Károly 1847: Ramasetter (Ramazetter) Károly (Ramassetter) (Sümeg, 1822. április 27. – Budapest, 1899 után) nyomdász, könyvkereskedő. Már 1846-ban a veszprémi nyomdában dolgozott. 1847-től veszprémi nyomdatulajdonos (ekkor vásárolta meg a Szammer-féle nyomdát), melyet 1870-ig üzemeltetett (ekkor cégtársa, Knauer Andor vette meg tőle a nyomdát). Ramasetter veszprémi és Veszprém megyei magánszemélyek, intézmények,

¹³² VREI Születési anyakönyv, 1827. január 22., halotti anyakönyv 1844. április 18. (nemes Pongrácz János sebész 54 évesen paticsban hunyt el), PLOSZ 1844. 372., ÉVKÖNYV 1868. 14., HUNGLER 1988. 278.

¹³³ ÉVKÖNYV 1868. 17., Veszprémi Református házassági anyakönyv, 1837. január 14. MNL MOL Mikrofilmtár A1567 d., VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

¹³⁴ VFL II. 1.a.o2. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 203/1840 (május 20.) sz., MNL VeML 102.h. Veszprém város összeírása, 1849., Uo. V.142.f. Veszprém város összeírása 1850., ÉVKÖNYV 1868. 17., VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

¹³⁵ VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. – Magyarország és Erdély. = Jelenkor 7 (1838) 39. sz. (május 16.) 153. Magyarország. = NU 35 (1840) 72. sz. (szeptember 5.) 285., ÉVKÖNYV 1868. 17., SONKOLY 2002. 383.

tanintézetek, hivatalok, egyesületek számára egyaránt nyomtatott. A vármegye nyomtatványait (körlevelek, összeírások, rendeletek stb.) is ő készítette. 1848-ban 2 forintot adományozott a magyar honvédsereg felfegyverzésére. Veszprém megyében az elsők között állított fel gyorssajtót. A nyomda mellett könyvkötő műhelyt, könyvkereskedést is üzemeltetett. A város első, *Veszprém* c. hetilapját ő jelentette meg 1865-ben. 1867-ben kölcsönkönyvtárat nyitott. 1869-ben már Pécssett élt, a Lyceum Nyomdát bérelte. Egykori inasa, legénye szerint „nagyúri tempókra hajló” ember volt. Pécsi cégét 1891-ben szüntette meg. Budapestre költözött, a fővárosi kereskedők szegényházában halt meg. Az 1899. évi lakcím- és lakásjegyzékben olvasható a neve utoljára. A korabeli budapesti és vidéki sajtó nem számolt be haláláról. 1863-ban veszprémi lakosként a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja lett 100 osztrák értékű forint befizetésével. Életrajza nem található a Veszprém megyei lexikonokban.¹³⁶

RÉDEY József 1842: Rédey József katolikus uradalmi tiszt. 1845-ig a veszprémi püspöki uradalom csicsói (balatoncsicsói) ispánja, 1845 végén Materényi János helyére Kislődre helyezték ispánnak. 1832. február 6-án 32 éves csicsói (Zala vm.) ispán, ekkor vette feleségül Kratki (Krátki) Jozefa veszprémi 18 éves hajadont. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok között. 1868-ban nem tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹³⁷

ROBOZ József 1847: Roboz József veszprémi református ügyvéd. Veszprém-ben született nemes Roboz József és Cseresznyés Klára református szülöktől, 1822. május 6-án keresztelték. Keresztszülei között volt többek közt Csirke János fiskális és felesége, Mészáros Eszter; Vásonyi István könyvkötő és felesége, Környei Sára. Alsóbb iskoláit Veszprém-ben végezte. 1838-tól a pápai református gimnáziumban tanult, majd jogot végzett, ügyvédi diplomát szerzett. 1847-ben Veszprém vármegye tiszteletbeli ügyvédje volt, részt vett a közgyűléseken. 1847. október 18-án Veszprém-ben részt vett az utolsó rendi országgyűlési követválasztási közgyűlésén. 1848. május 1-én a Veszprém Vármegyei Állandó

¹³⁶ MNL VeML IV. 1.b. 1566/1846 (augusztus 3.) közgy. sz., Az egykori Ramazetter nyomda utolsó inasa jubilál. = PN 34 (1925) 4. sz. (június 14.) 4. [Fischer Ágoston 50 éve szabadult fel a Pécsi Lyceum Nyomdában, ahol inas volt.], ÉVKÖNYV 1863. 21., HUDI 1994. 17., HUDI 2022. 235., LAKÁSJEGYZÉK 1899. 1307., BÁNDI 1989. 30–34., VARGA 1998., 2009. 680–681. (Szócikk a Ramazetter nyomdáról.), VARGA 2014.

¹³⁷ Veszprémi katolikus házassági anyakönyv, 1832. február 6. MNL MOL Mikrofilmtár A3732 d., VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 327/1845. (december 10.) sz. Ra VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

Bizottmány tagja lett, egyúttal kinevezték tiszteletbeli esküdtnek. 1848. július 3-án cseszneki járási esküdtnek választották. 1857-ben már özvegy Roboz Józsefné szerepel a veszprémi összeírásban: az 1185. számú telken épült 470. számú lakásban lakott. Egy Roboz József 1884. február 24-én hunyt el Vörösberényben mint községi jegyző, egykori palotai járási szolgabíró. Halála után (április 29-én) árverezték veszprémi ingatlanait, melyeket feleségével, Szemenyei Terézzel együtt birtokolt. 1838-ban előfizetett Tarczy Lajos professzor Pápán kiadott *Természettan* c. munkájára. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskör.¹³⁸

ROHONCZY István 1847: Rohonczy (Rohontzy) István római katolikus vármegyei tisztségviselő, Veszprém vármegye levéltárosa a reformkorban és 1848–1849-ben. 1817-ben 17 évesen iratkozott be a pozsonyi királyi jogakadémiára. Gyámja Rohonczy János (1775–1842) királyi tanácsos, Veszprém vármegye későbbi (1825–1827. évi) országgyűlési követe volt. 1817–1819-ben a filozófiai, 1819–1821 között a jogi kurzust végezte el Győrben. 1827-ben a betegeskedő Ballassa Ignác levéltárost ideiglenesen helyettesítette, halála után utódja lett. 1831-től minden megyei tisztújításon megerősítették hivatalában. 1839. július 24-én, 31 évesen nősült, a 30 éves Ábrahám Mária hajadont vette feleségül. Házassági tanúik Lippai Sándor és Súlyomvári Ferenc voltak. 1857-ben Székesfehérváron élt, mint törvényszéki tanácsos, Veszprémben a Palotai utcában lévő 1185. sz. telken épült 470. sz. egyemeletes háznak a tulajdonosa volt. 1831-ben a járvány megfékezésére felállított Veszprém vármegyei kolerabizottság tagjának nevezték ki. 1844-ben Reguly Antal etnográfus, nyelvész-etnográfus oroszországi kutatóútját 1844-ben 1 ezüstforinttal támogatta¹³⁹

ROSOS Antal 1842: Rosos Antal (1) Veszprém vármegye járási szolgabírája és szentkirályszabadjai birtokos. Nem a győri és a pozsonyi jogakadémián tanult. 1831-ben a veszprémi főszolgabíró mellett esküdt, 1837-től már a palotai

¹³⁸ VREI Születési anyakönyv, 1822. május 6., VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Halálozás. = VFH 4 (1884) 8. sz. (február 24.) [3.], Árverési hirdetmény. Uo. [3.], TARCZY 1838. 367., ÉVKÖNYV 1868. 17., KÖBLÖS 2006. 248., 868., 876., HUDI 2001a. 100., HUDI 2004. 173., 184., 214.

¹³⁹ MNL MOL Mikrofilmtár A3641 d. Veszprémi római katolikus házassági anyakönyvek, 1839. július 24., MNL VeML 1/1827. (november 12.), 1145/1831. (május 16.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz. – Hunkár Antal főispán-kormánybiztos az 1849. június 5-i tisztújításon is megerősíti levéltárnoki állásában. VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., SZINNYEI XI. 1906. 1080–1081. (Rohonczy János királyi tanácsosról), HUDI 1983. 233., HUDI 2004. 237., NOVÁK 2007. 249.

járás szolgabírája egészen 1843-ig, ekkor nem választották újra. Veszprémben lakott, 1844-ben hunyt el. Hagyatékából tudjuk, hogy szeretett hegedülni, olvasni. Sokat tartózkodott almádi szőlejében. A jogi szakkönyveken kívül gyakran vásárolt kalendáriumokat, amelyek hasznos gyakorlati tudnivalókat (pl. naptárakat, vásárok jegyzékét) éppúgy tartalmaztak, mint korszerű ismeretterjesztő írásokat. Az 1841-ben alakult Veszprémi Olvasótársaságnak is tagja volt.¹⁴⁰

ROSOS Imre 1847: Rosos Imre szentkirálysabadjai katolikus birtokos köznemes, ügyvéd. Apja Rosos Mihály ny. cs. kir katonatiszt. Az elemi iskolát szülőfalujában végezte. 1838-ban (15 évesen) a győri királyi jogakadémiára iratták be. 1838–1840 között a filozófiai, 1840–1842 között a jogi kurzust végezte el. A joggyakorlat és az ügyvédi vizsga letétele után ügyvédi oklevelet szerzett. 1847–1848-ban uradalmi ügyvéd, részt vett a vármegyei nemesi közgyűléseken. 1845. augusztus 4-én jelen volt azon a közgyűlésen, amelyen Deák Ferencet táblabíróvá nevezték ki. 1848-ban nyáron honvédként részt vett a baranyai Dráva-vonal védelmében. Szolgálatáról többször beszámolt a győri *Hazánk* c. hírlapban. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁴¹

ROSOS István 1847: szentkirálysabadjai Rosos István (1810–1888) katolikus köznemes, szentkirálysabadjai birtokos. Veszprémi kúriájuk 1813–1817 között épült a Búzapiac tér 10. sz. alatt, ma is áll. 1831-től Veszprém megye tiszteletbeli jegyzője, 1832-től másodaljegyzője, 1843-tól főjegyzője, 1847–1849 között első alispánja volt. 1849. október 22-én Késmárky Józsefet nevezték ki a helyére. 1860–1861-ben ismét alispánna választották, ezt követően haláláig a Peremarton melletti Sári pusztai birtokán gazdálkodott. 1861 után is tagja volt különféle bizottságoknak és küldöttségeknek. 1874 novemberében például a Veszprém vármegyei törvényhatósági bizottság közgyűlése a megyei bíráló választmány tagjává választotta. a megyei közgyűlés Nekrológja szerint „A közügyekért nemcsak munkálkodni, de áldozni is tudott.” 1837-ben a főispán vármegyei táblabírónak nevezte ki. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1885-ben 2644 forint 68 krajcár állami egyenesadóval Peremarton községben egyedülként a Veszprém megyei virilisták közé tartozott. 1888. június 2-án, 78 évesen hunyt el a Papkeszi

¹⁴⁰ MNL VeML IV.1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (járási esküdt, veszprémi lakos), Uo. IV. 1.b. 72/1845 (január 13.) közgy. sz., HUDI 1987. 468.

¹⁴¹ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., SZINNYEI 1906. XI. 1195., HUDI 2004. 173., 185., HUDI 2004. 172–173., 184–185.

községhez tartozó Sári pusztai kastélyában, két nap múlva ugyanott a családi sírboltba temették. Izabella nevű lánya és férje, békási Békássy Károly gyászolta elhunytát.¹⁴²

ROTHFISCHER József 1842, 1847: Rotfischer József veszprémi katolikus lakos, adózó. 1855-ben Veszprém város aljegyzője volt, a főjegyzői tisztséget ekkor Pap János látta el.¹⁴³ Rotfischer Antal veszprémi nőtlen ifjú 1805. január 13-án 28 évesen vette feleségül Eisenpart [Eisenbarth] Terézia 20 éves hajadont; az ő házasságukból született Veszprémben József, akit 1822. március 12-én kereszteltek meg. 1857-ben a veszprémi 47. sz. telken épült 926. sz. egyemeletes házat Szakács Sándorral közösen birtokolta. Ezen Hosszú utca 926. sz. házat, mely fele részben néhai Rotfischer Józsefé, fele részben Szakács Sándoré volt, a megyei törvényszék 1860. július 6-án 7650 osztrák értékű forint becsáron nyilvános árverésre bocsátotta. 1861-ben Veszprém város írnoka volt. – Az 1845-ben létesült Veszprémi Takarékpénztár alapító, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár segédválasztmányának tagja volt.¹⁴⁴

RUSZEK József 1847: Ruszek József (1779–1851) apátkanonok, teológiai doktor; keszthelyi plébánosként a helikoni ünnepségek egyik szervezője és résztvevője, a Mondolat támogatója, az *Egyházi Értekezések és Tudósítások* c. veszprémi teológiai folyóirat munkatársa, a *Társalgó* c. veszprémi folyóirat (1847) szerkesztője, filozófiatörténet-író. Kisfaludy Sándor barátjaként és mérsékelt nyelvújítóként fontos szerepet töltött be a magyar nyelvújítási mozgalomban, amelyben Kazinczy és a vele szemben álló dunántúli nyelvújítók között közvetítő szerepet töltött be. 1834-től lett veszprémi kanonok, 1849-től szeminárium-igazgató és olvasókanonok. Veszprém vármegye 1834-ben táblabírói címmel tüntette ki. 1845–1846-ban a felekezeti anyakönyvek másodpéldányainak vezetését vizsgáló Veszprém vármegyei deputáció elnöke volt. Szerette az egyházzenét és a világi zenét, gyakran látta vendégül a székesegyházi muzsiku-

¹⁴² VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Veszprém megye bizottmányának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. = PL 1 (1874) 28. sz. (november 17.) 258., Veszprém megye legtöbb államadót fizető bizottsági tagjainak véglegesen megállapított névsora az 1885-ik évre. = PL 11 (1884) 51. sz. (december 21.) 213–214., Rosos István (1810–1888). = VMHHK 14 (1888) 23. sz. (június 3.) 2., ILA–KOVACSICS 1964. 313., HUDI 2001a. 66., MÁRKUSNÉ VÖRÖS 2015. 262.

¹⁴³ VRPI Veszprémi katolikus házassági anyakönyvek, 1805. január 13., HUDI 2022. 367.

¹⁴⁴ MNL MOL Mikrofilmtár A3728 d., veszprémi római katolikus születési anyakönyv, 76/1822. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Hivatalos hirdetések kivonata. = PeN 11 (1860) 3109. sz. (június 22.) [1.], KÉPES NAPTÁR 1861. 275., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7.

sokat. 1847. március 21-én például Urhegyi Alajos karnagyot és a vezető zenészeket: Behm Józsefet, Havlicsek Ferencet, Ludwig Ferencet, Schmied Györgyöt, Sommer Pétert és Theindl Izidort hívta meg házimuzsikálásra. Ruszek 1841–1844 között a Veszprémi Olvasótársaságnak is tagja volt. Az egyesületi könyvtár egy részét megvásárolta és a kaszinónak ajándékozta. Komoly magánkönyvtára volt, melyet folyamatosan – idős korában is – gyarapított. 1838-ban előfizette Tarczy Lajos professzor Pápán kiadott *Természettan* c. munkáját. 1847-ben Boda László uradalmi ügyviselő gyűjtőívén Fényes Elek országleíró munkájára is előfizetett.¹⁴⁵

RUTHNER János 1842: Ruttner János (1798–1861) Veszprém, veszprémi gazdag katolikus vaskereskedő. 1798. január 21-én született. Moson megyéből települt át Veszprémbe. Lorich Annát (? , 1800. január 5. – Veszprém, 1878. január 4.) vette feleségül. Egyemeletes házuk a Hosszú (1925-től máig Jókai Mór) utca 8. szám alatt, az egykori vármegyei/megyei börtön alatt található, 2023-ban felújították. A ház földszintjén üzletet és raktárt rendeztek be, emeleti részén lakószobák voltak. Üzletében vas- és fémárut, olajokat, meszelőt, létrát, kerti szerszámokat is árult, a fürredi fürdőtelep is tőle vásárolt. Üzletét veszélyeztette, hogy az 1847 tavaszán megindult várbeli börtönépítés során kitermelt föld és a robbantással eltávolított sziklatörmelék egy része a telkére zuhant és a kocsiszínt megrongálta, a házában is kárt tett. A további károkozás elkerülése érdekében felajánlotta, hogy a vármegye becsáron vásárolja meg ingatlanát, de erre nem került sor. Az építkezés a szabadságharc alatt egyébként is leállt. Ruttner János 1848–1849-ben a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja volt, az üléseken rendszeresen részt vett. A városi önkormányzatban deputátusi, pénztárnoki, kórházi gondnoki tisztséget töltött be. Külső tanácsi tagságáról 1845-ben mondott le. 1857-ben Veszprémben három háza volt: a 69. sz. telken épült 943. sz. ház, a 99. telken épült 908. sz. ház, ezek mellett mellett a csatári szőlőhegyen a 5005. sz. telken 16. sz. ház volt a tulajdonában. 1861. január 2-án hunyt el Veszprémben. – 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár egyik alapítója, az 1846. január megnyílt takarékpénztár „segédigazgatója” [aligazgatója]. 1847. évi kórházi gondnoki számadását a belügyminiszter 1848. május 1-én -ban

¹⁴⁵ MNL VeML IV.1.a. 1810/1845 (augusztus 4.) közgy. sz., 2604/1846 (november 3.) közgy. sz., TARCZY 1838. 369., FÉNYES 1847. 519., HUDI 1987. 468., PFEIFFER 1987. 185–186. (részletes életrajza), M. TÓTH 1998. 26., HUDI 2006. 51. – Itt jegyezzük meg, hogy Fényes Elek országleíró munkájára 1847-ben Halász György városi főbíró is gyűjtött előfizetőket: az ő gyűjtőívén Veszprém városa, Kisovich József, a papnevelő intézet aligazgatója is igényt tartott egy-egy példányra. Vö. FÉNYES 1847. 519.

hagyta jóvá. 1841-ben 1 ezüstforinttal támogatta a pápai óvoda felállítását. Arcképét Vastagh György festette meg, amely a Veszprémi Takarékpénztár igazgatósági irodát díszítette. Sándor fia (Veszprém, 1836 – Veszprém, 1909) 1862-ben vette át az üzletet, a város életében is jelentős szerepet játszott. 1888-ban mosonyi előnévvel nemességet szerzett. Ruttner Sándor 1868-ban tagja volt a Veszprémi Polgári Társaságnak; 1881-ben a Nemzeti Kaszinó elnöki tisztét töltötte be.¹⁴⁶

SÁFRÁN Ferenc 1842: veszprémi lakos, módos katolikus pékmester. 1846-ban a „nagyhidi” pékmester a vármegyétől engedélyt kér, hogy ősi fundusát megnagyobbítsa, mert a Sédnél épített kőhid kőkoralátja a telekre való bejárást akadályozza. 1849-ben a 6. polétában (adókerületben) lévő 21. sorszámú, 4000 ezüstforintot érő házban lakott feleségével, 8 gyerekével, egy inasával és egy segédjével, egy férfi és két női cselédjével; 15 személyből álló háztartásában mindenki katolikus volt. Neve nem fordul elő 1857-ben a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában nem fordul elő. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaságnak.¹⁴⁷

SÁMSON Pál 1842: Sámson Pál veszprémi katolikus kereskedő polgár, felesége Schárnbeck Erzsébet, elhunyt kb. 1842–1845 között, az anyakönyvbe nem jegyezték fel. 1845-ben özvegy Sámson Pálné a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja. Az 1849-es összeírásban özvegy Sámsonné boltja a belvárosban, az első polétában (adókerületben) lévő 68. számú házban volt. A füredi fürdőtelepet is ellátta áruival. 1852-ben például a szobákba pokrócot, a színház zártszékeihez vörös posztót, a hajdúnak egy nadrágot szállított. 1857-ben a 759. sz.

¹⁴⁶ MNL VeML IV.1.b. 1202/1847 (május 3.) közgy. sz. (börtönépítés miatta panasza), 266/1847 (november 3.) közgy. sz. (panaszának kivizsgálása), MNL VeML IV. 101.b. 373/ 1848. (május 9.) sz. irat. V. 102.b. 90/1847. sz. (Ruttner János 1847. évi kórházi számadásának jóváhagyása.) VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., – Veszprémváros 1881-ben. = VFH 1 (1881) 14. sz. (december 31.) [1–2.], Legfelsőbb kitüntetés. = VMHKK (1888) 46. sz. (november 11. 3. (A Mosonyi nemesi előnév királyi adományozása). – ÉVKÖNYV 1868. EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., VARGA 2009. 715–716. (a „Ruttner-ház” c. szócikk); a születési és halálozási adatokat a veszprémi Alsóvárosi temetőben lévő díszes Ruttner-síremlékről vettem. LICHTNECKERT 1984. 323. (külső tanácsi tagsága), HUDI 2004. 201., 212., 216., 237., KATONA 2008. 91., 124., 128., 131–132., 136., 141–142, 148., 167. (füredi fürdőtelepi megrendelése), VARGA 2009. 715–716., MOLNÁR 2019. 91–93., 180.

¹⁴⁷ MNL VeML IV. 1.v.b. 1431/1846 (november 3.) közgy. sz. (telek nagyobbítási kérelem), VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 17., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7.

telken épült 72. sz. házban lakott. Az 1880-as évek elején a Sámson-cég nem bírta a piaci versenyt, tönkrement. Suli János pék, Veszprém „legtehetősebb polgára”, aki Sámson Pál árvainak a gyámja volt, a Sámson-cég bukása miatt 1881. november 19-én, szombat reggelre virradóra revolverrel föbe lőtte magát. A rőföskereskedő céget 1887-ben Schymmel Lajos üzemeltette Sámson Pál utóda / Paul Samson Nachfolger néven.¹⁴⁸

SÁY Sándor 1847: Say Sándor (1813–1850) székesfehérvári származású katolikus orvos. 1813. március 11-én született Say István székesfehérvári városi aljegyző és Fritz Katalin házasságából. 1838-ban szerzett orvosi oklevelet, értekezése nyomtatásban is megjelent (Say, Alexander: *Arsenicum respectu medico-forensi*. Dissertatio inauguralis medica. Budae, 1838.) 1841-től a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Társaságának tagja, rendszeresen részt vett az egyesület nagygyűlésein. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-jén megnyílt takarékpénztár választmányi tagja. Hunkár Antal főispán és kormánybiztos az 1849. június 5-i tisztújításon Veszprém vármegye tiszteletbeli orvosának nevezte ki. 1848 nyarán vármegyei orvosként Csolnoky Ferenc és Baumann József járási sebészekkel együtt a Dráva-vonal védelmére kirendelt Veszprém megyei nemzetőri zászlóalj egészségügyi szolgálatát látta el. 1848 szeptemberétől a veszprémi kórház főorvosa. 1850-ben Francsics Károly azt írta naplójába, hogy „Sei és Veisz doktor” is tífuszban hunyt el. A veszprémi katolikus halotti anyakönyv szerint 1850. november 2-án, 36 évesen hunyt el.¹⁴⁹

SCHARENPECK Ádám 1842: Scharenpeck Ádám veszprémi lakos, katolikus polgár. Az 1849. és 1850. évi városi összeírásban nincs benne. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában

¹⁴⁸ MNL Mikrofilmtár A 1657 d., veszprémi református halotti anyakönyv, 1842–1845., MNL VeML 1849. évi összeírás. VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., Megrendítő öngyilkosság. = VFH 1 (1881) 8. sz. (november 19.) 3., Vizner János üzlete. = VFH 8 (1888) 42. sz. (október 13.) 2., BATTONYAI 1887. 592., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., KATONA 2008. 150., 153., 176–177.

¹⁴⁹ Székesfehérvári római katolikus születési anyakönyv, 1813. március 11. MNL MOL Mikrofilmtár A0565 d., Veszprémi római katolikus halotti anyakönyv, 1850. november 2. MNL IV.101.a. 2154/1848 (szeptember 20.) jkv. sz. (hiányzó kórházi felszerelések jegyzékét beadta), 1850. november 2. MNL MOL Mikrofilmtár A3733 d., VeML XV. 14., Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857. – Orvosi Tár, Új folyam, 1841. július 4. 4., EMLÉKKÖNYV 1896. 7., GYÖRY 1900. 163., SZINNYEI 1908. XII. 284–285. Testvére lehetett Say József (1816–1885) székesfehérvári születésű szülész-nőgyógyász és sebészorvos, aki végzése (1839) után szülővárosában praktizált. (Uo. 285.) HUDI 1984. 380. HUDI 2004. 228. Életrajza a veszprémi és Veszprém megyei lexikonokban nem található.

(vagyis más házában élt albérletben). 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi polgári Társaskörnek. A rokonságához tartozhatott Scharnpekk János veszprémi kapcásmester, aki 1832-ben ecetfőzésre kapott engedélyt a püspöki uradalomtól. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁵⁰

SCHMID Mihály 1847: Schmidt Mihály veszprémi gazdag kereskedő polgárként részt vett a város irányításában. 1849-ben a belvárosban, az első polétában található 64. sz. alatti házban lakott, itt volt az üzlete. Városi tanácsnoki tagságáról 1838-ban lemondott. 1857-ben özvegy Schmid[t] Mihályné a 90. sz. telken épült 900. sz. házban lakott. (Az összeírásban még egy Schmidt Mihály nevű gombkötő is előfordult, de ő nem jöhet szóba.) Az 1845-ben létesült Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár segédválasztmányának tagja volt.¹⁵¹

SCHWARCZ Károly 1842: Schwarz Károly veszprémi lakos, foglalkozása nem ismert. Neve nem található az 1849. és 1850. évi városi összeírásban. 1857-ben sem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹⁵²

SIMOGA Mihály 1842: Simoga Mihály Veszprém vármegyei katolikus tisztségviselő. A veszprémi járás biztosa 1803-tól, 1831-ben újra választották, 1834-ben Szentgály László került a helyére. 1857-ben özvegy Simoga Mihályné lakott a 76. számú telken épült 886. számú egyemeletes Simoga házban.¹⁵³

SIMON Rudolf 1842, 1847: Simon Rudolf veszprémi lakos, római katolikus háztulajdonos. 1840-ben Veszprém vármegye becsületbeli, 1843-ban tiszteletbeli esküdtje, 1847-től segédszámvevő. Tiszteletbeli esküdként rendszeresen részt vett 1847–1848-ban a vármegyei közgyűléseken, 1848. május 1-től a szabadságharc bukásáig pedig Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány ülésin. 1849. június 5-én tiszteletbeli Hunkár Antal főispán tiszteletbeli esküdtnek nevezte ki. 1849-ben Simon Rudolf írnok feleségével, két gyermekével, két

¹⁵⁰ VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jkv. 159/1832. (március 14.) sz. Scharnpekk János ecetfőző engedélye. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

ÉVKÖNYV 1868. 17., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., FRANCICS 1973. 265.

¹⁵¹ MNL VeML 1848. évi összeírás. EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., LICHTNECKERT 1984. 323.

¹⁵² VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 17.

¹⁵³ MNL VeML IV. 1.a. 1/1803. (május 9.) közgy. sz., 1145/1831. (május 16.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., HUDI 2004. 140., 143.

cselédjével a 2000 ezüstforint értékű házban laktak, mindnyájan katolikusok voltak. 1849 után tudomásunk szerint nem vállalt hivatalt. 1857-ben Zircen élt írnokeként (a község vagy a cisztercita apátság alkalmazásában), Veszprémben 1510. sz. telkén épült 922. sz. háznak volt a tulajdonosa. Korábbi 39. sz. háza (a 819. sz. telken) már Frömel Jeromos és Frömel Ferencné tulajdonában volt. 1841–1844 között a Veszprémi Olvasótársaság tagja.¹⁵⁴

SIMONCHICH Zsigmond 1842: Simonchich Zsigmond veszprémi sóhivatali tisztviselő, „mázsás”, mázsáló. Már 1837-ben Veszprémben él. 1839. február 28-án Klingsbögl Rudolf 28 éves sóhivatali tiszt házasságánál a vőlegény tanúja volt. 1857-ben a neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁵⁵

SIPKOVICH Dániel 1842: Tóth-Sipkovics Dániel veszprémi evangélikus köznemes, arany- és ezüstműves. Nemesmagasiban (Vas vm.) Tóth-Sipkovics Mihály közbirtokos és Mikó Erzsébet házasságából született. 1836. június 26-án Kálmán (Kámán) Sámuel pápai magyar szabó mester és néhai Kováts Erzsébet házasságából született Erzsébetet vette feleségül, akitől az 1840-es években több gyermeke született. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁵⁶

SOLYOMVÁRY Ferenc 1847: Solyomváry (Salomváry) Ferenc Ferenc katolikus ügyvéd, a reformkorban a dégi és a szápári uradalom ügyvédje. 1832-ben nősült, ekkor Ányos Karolinát vette feleségül, így Ányos Istvánnal és Pállal is sógori kapcsolatba került. 1837-ben szápári fiskális. 1840-ben Fejér vármegye főispánja Fejér vármegye táblabírájának nevezte ki. 1848–1849-ben a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja és a veszprémi nemzetőrség főhadnagya. Rendszeresen részt vett a megyebizottmányi üléseken. 1848. szeptember 26-án a megyei állandó bizottmány a súlyos beteg Havranek Lajos helyett szeptember 26-án Solyomváry Ferencet nevezte ki a veszprémi és cseszneki nemzet-

¹⁵⁴ MNL VemL V. 102. Veszprém városi összeírás, 1849., Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., HUDÍ 1987. 468., HUDÍ 2004. 172–173., 184–185., 199–200., 209., 211–212., 215–216., 233., 237–238.

¹⁵⁵ MNL MOL Mikrofilmtár A 3647 d. Veszprémi római katolikus házassági anyakönyv, 1839. február 10. Uo. VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. i. (említése), VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857.

¹⁵⁶ Veszprémi evangélikus halotti anyakönyv, 8/1844. sz. Nemes Tóth Sipkovits Dániel arany- és ezüstműves egy éves Fáni lányának halála bejegyzése. Április 27-én hunyt el, másnap temették. MNL MOL Mikrofilmtár A2731 d., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., FEKETE 2020. 117.

őrségi zászlóalj parancsnokának. Századosi rangban a betörő horvát alakulatokkal szembeni védelmet szervezi a Bakonyban és a Mezőföld térségében. 1850-ben királyi közalapítványi ügyész Veszprémben. 1859-ben a veszprémi úrbéri törvényszék egyik előadó ülnöke. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1840-ben Zsoldos Ignác Veszprém vármegyei főjegyző gyűjtőívén (Veszprémben) Sólyomváry Ferenc egy forintot adományozott a felállítandó Hunyadi Mátyás szoborra. 1841–1844 között a Veszprémi Olvasótársaság tagja volt.¹⁵⁷

SOMOGYI Albert 1842: Az 1849. és 1850. évi városi összeírásban nincs benne. Neve 1857-ben nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁵⁸

SOMOGYI László 1847: Somogyi László veszprémi polgárjogú katolikus lakos, valószínűleg kereskedő. 1834. szeptember 24-én 34 évesen vette feleségül a 25 éves hajadont, Bermüller Terézt. Házassági tanúik: Sámson Pál és Ambrus György voltak. Az 1849. és 1850. évi városi összeírásban nincs benne. 1857-ben neve nem található a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁵⁹

STEPHÁN Ignác 1842: Stephán István katolikus szabómester, 1849-ben családjával együtt Kék Ferenc első adókerületben (polétában) található házában lakott. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁶⁰

SULI Antal 1842, Suly Antal 1847: Suly Antal (1786–1860) gazdag veszprémi katolikus pékmester; 1811 előtt nősült; első felesége, a pápai származású Wittmayer Anna 1831. szeptember 8-án kolerában hunyt el. 1832. március 28-án, 46 évesen újra megnősült, Cveck Anna 20 éves hajadont vette feleségül. Az 1830-as években Stingl Vince herendi kőedénygyáros gyermekeinek keresztapja volt, a vállalkozót kölcsönökkel is támogatta. 1824-ben Veszprém

¹⁵⁷ MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (szápári fiskális), Uo. IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848., Uo. VeML IV. 101.a. 2191/1848 (szeptember 26.) jkv. sz. (zászlóalj-parancsnoki kinevezése), VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857, MNL VeML 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (szápári fiskális), KALENDÁRIOM 1859., HUDI 1987. 468., HUNYADI 1840. 26., FARKAS 2001. 93., IRÁNYI 2001. 16., 22., IRÁNYI 2002. 16., 22., HUDI 2004. 216., 233., 237., 240., 244.

¹⁵⁸ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

¹⁵⁹ MNL MOL Mikrofilmtár A3732 d., A veszprémi katolikus házassági anyakönyvek, 1834. szeptember 24., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

¹⁶⁰ VeML V. 102.h. 1849. évi népszéírás, Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

városi adóevőnek választották. 1835-ben városi tanácsnokként 50 forintot adományozott a várbeli piarista templom belső felszerelésére. Id. Suli Antal meggazdagodását elősegítette, hogy a vármegyei börtön rabjainak és a télre a megyébe beszállásolt katonaság kenyérellátását is vállalta utólagos elszámolással, ami elég nagy kockázattal járt, különösen háborús időkben. Mesterségét fiai is folytatták: 1849-ben Antal, János és Gábor is pékmesterként dolgozott. Közülük 1846-ban Suli Gábor alkáplárként, Suli Antal őrmesterként szolgált az osztrák császári és királyi hadseregben. Suli Gábor, aki 1841-ben önként lett katona, 1846-ban már végelbocsátását kérte, mondván, hogy apjának szüksége van a munkájára. Később testvére is felhagyott a katonáskodással. 1848–1849-ben a Suli pékség a magyar honvéd-alakulatok kenyérellátását biztosította. A kincstár a tartozását sosem egyenlítette ki (sem a kiegyezés előtt, sem a kiegyezés után). 1831-ben ifjú Suli Antal pékmester a veszprémi Szabadi utcában 4400 váltóforintért vette meg Blau Salamon, Rozália és Sámuel zsidók házáat. 1853 nyarán Suly Antal és Gábor a balatonfüredi fürdő pékboltját vették bérbe, ahol pesti és bécsi receptek alapján készítettek süteményt. Suli Antal 1857-ben Veszprém-ben az 1135. sz. telken épült 489. számú házban lakott.¹⁶¹

SZABÓ Antal 1842, Eőri-Szabó Antal 1847: Eőri-Szabó Antal református ügyvéd; 1843-ban Veszprém vármegye tiszteletbeli aljegyzője, 1847-ben a pápai felső járás szolgabírájává választották. 1848 tavaszán a pápai nemzetőrség tagja. 1848. augusztus 8-án a Veszprémi Büntető Törvényszék tagjává nevezték ki (Eőry Antal néven). A bíróság ebben a formában a szabadságharc bukásáig működött. 1838-ban előfizette Tarczy Lajos professzor Pápan kiadott *Természettan* c. művét.¹⁶²

SZABÓ Antal id. 1847: Szabó Antal veszprémi református ügyvéd, Zala vármegye táblabírája. Felesége Hollósi Somogyi Alojzia, házasságukból 1838-ban január 6-án született Sándor nevű fiúk. Komásági kapcsolatban álltak Csepeli József Zala vármegyei földmérővel, Cseresznyés István járási főszolgabíróval, Fromm János ügyvéddel, Kocsi-Horváth Sámuel alispánnal, Nagy Dániel

¹⁶¹ VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 17/1831 (január 7.) sz., MNL VeML IV. 1.b. 549/1846 (február 28.) közgy. sz. (Suli Gábor végelbocsátási folyamodása), 1218/1847 (május 3.) közgy. sz. (Suli Antal és társai folyamodása a katonaságnak és raboknak leszállított kenyér árának, 5000 ezüstforintnak a megtérítéséért), VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. KATONA 1971. 304., LICHTNECKERT-TÖLCSÉRY 2011. 48., MÁRKUSNÉ VÖRÖS 2015. 124., FÖLDESI 2021. 76–80., HUDI 2022. 240.

¹⁶² MNL VeML IV. 1.a. 2947/1843. (október 17.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., TARCZY 1838. 367., H. SZABÓ 1994. 98.

ügyvéddel, Simoga Mihály ügyvéddel, a csopaki (Zala vm.) Torma János táblabíróval, 1848 június elején a veszprémi nemzetőrség egyik főhadnagya. 1848. június 17-én ügyvédként sikertelenül pályázik a pénzügyminisztériumnál országos hitelintézeti ügynöki állásra. 1848 decemberében Szabó Antal ügyvéd, nemzetőrségi százados a bakonyi szabad csapatok egyik szervezője, a szervezéshez 1000 forintot kér a vármegye pénztárától. 1863-ban a veszprémi lakosként a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület tagja lett 100 osztrák értékű forint befizetésével. Szabó ügyvéd 1868-ban, 66 évesen már özvegy; ekkor feleségül vette néhai Szűcs Károly veszprémi lelkész özvegyét, a 40 éves Roboz Esztert, akivel csak tíz évig élt együtt, mert Szabó Antal ügyvéd 1878. április 16-án, 75 évesen szélhűdésben elhunyt.¹⁶³

SZABÓ Antal ifj. 1847: Szabó Antal megyei biztos, 1827–1843 között a cseszneki főszolgabíró járásban megyei biztos, 1843-ban veszprémi aladóvevő, 1847-től főadóvevő, 1848-ban a veszprémi nemzetőrség főhadnagya. 1848 májusától a veszprémi 6. zászlóalj felállítására kijelölt toborzó bizottság polgári biztosa. 1841–1844 között a Veszprémi Olvasótársaság tagja. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁶⁴

SZAKONYI István 1842: Veszprém vármegyei köznemes birtokos, tisztségviselő, Veszprém vármegye táblabírája. Feltehetően a nemesszalóki evangélikus Szakonyi családból származik. 1827–1834 között a devecseri járás szolgabírája, 1834–1837 között a pápai járás főszolgabírája, 1837–1843 között a devecseri járás főszolgabírája. 1837-ben Pápán élt. 1843-ban járási főszolgabírói tisztségéről önként lemondott, hivatalviseléséről vármegyei bizonyítványt kért és kapott. Felkészültségét jelzi, hogy 1839-ben az országgyűlési követutasítást készítő deputáció tagjának választották. 1848. augusztus 8-án a Veszprémi Büntető Törvényszék tagjává nevezték ki. A bíróság ebben a formában a szabadságharc bukásáig működött. 1857-ben neve nem szerepel a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1840-ben az országos gyűjtés során

¹⁶³ VREI Születési anyakönyv, 1838. január 6., házassági anyakönyv, 1868. június 3., halotti anyakönyv, 1878. április 16., MNL VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848. Uo. IV. 101.b. 1145/1848 (június 17.) sz. i. (álláspályázata), Uo. IV. 101.a. 3025/1848. december 30.) jkv. sz. (szabadcsapat szervezője), KÖRÖSY 1863. 21., HUDI 2004. 217.

¹⁶⁴ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., HUDI 1987. 468.

Zsoldos Ignác vármegyei főjegyző veszprémi gyűjtőívén járási főszolgabíróként 1 forintot adományozott a felállítandó Hunyadi Mátyás szoborra.¹⁶⁵

SZALATKAY György 1847: Szalatkay György gyepesi katolikus birtokos; 1847-ben Veszprém vármegyei becsületbeli jegyzőnek választották. 1848. augusztus 8-án a Veszprémi Polgári Törvényszék tagjának nevezték ki. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. Az 1845-ben létesült Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja. Az 1846. január 1-jén megnyílt takarékpénztár segédválasztmányának tagja. 1860-ban 5 osztrák értékű forintot adott az MTA székházára, ugyanannyit az Akadémia tőkealapjába. 1863-ban veszprémi lakosként tagja lett a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesületnek. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi polgári Társaskörnek.¹⁶⁶

SZALATKAY János 1847: Szalatkay János gyepesi katolikus birtokos; 1837-ben veszprémi püspöki uradalmi számvevő. 1845-ben is uradalmi számvevő, ekkor Sándor fiát a megürült írnyi állásra vette fel az uradalom évi 80 forint fizetéssel „még magát hivatalra kegyelemre érdemessé teszi”, azaz állandósítja állásában. A reformkorban az uradalmi ügyész helyett meghatalmazottként többször részt vett a veszprémi mindenszentek napi tisztújításon, melyen a városi bíró választásakor az uradalom jelöltjeit ismertette. 1857-ben neve nem szerepel a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt a Veszprémi Polgári Társaskör tagja.¹⁶⁷

SZALATKAY Sándor 1847: Szalatkay János gyepesi katolikus birtokos. 1845-től püspöki uradalmi írny, Szalatkay János fia. 1857-ben neve nem olvas-

¹⁶⁵ MNL Ve₄ML IV. 1.a. 1/1827. (november 12.) közgy. sz., 2961/1843. (október 17.) közgy. sz., Uo. IV.1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (Pápán élő főszolgabíró); 1843-ban Bezeredy Kristótot választották főszolgabírónak a devecseri járásban, az ő javára mondott le. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., HUNYADI 1840. 26., HUDI 2004. 217., HUDI 2006. 51. (Szakonyi Lajos táblabírói kinevezése.)

¹⁶⁶ MNL VeML IV.1.a. 688/1839 (május 1.) közgy.sz., VFL II. 1.a.02. Püspöki uradalmi prefektusi jegyzőkönyv, 28/1845. (február 1.) sz., MNL VeML IV. 1.a. 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., KŐRÖSY 1863. 27., ÉVKÖNYV 1868. 18., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., HUDI 2004. 153–154., 217.

¹⁶⁷ MNL VeML IV. 1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. irat. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 18.

ható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹⁶⁸

SZALAY Imre 1847: Szalay Imre (1787–1848) apátkanonok, a Magyar Tudományos Akadémia (akkor még: Magyar Tudós Társaság) tagja (1831), egyetemi tanár, jeles szónok, nyelvtankönyv-író. 1834-től Veszprém vármegye táblabírája. 1841–1844 között a Veszprémi Olvasótársaság tagja.¹⁶⁹

SZALMAY Antal 1842, 1847: Szalmay Antal katolikus veszprémi püspöki uradalmi alkalmazott. 1850-ig veszprémi uradalmi számtartó, 1850-ben a püspökség Alsópáhokra helyezte Kovács János ispán helyére. 1848 nyarán 2 forintot adományozott a magyar honvédség felállítására. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi polgári Társaskörnek.¹⁷⁰

SZAMMER Alajos 1842, 1847: Szammer Alajos veszprémi nyomdász, nyomdatulajdonos, adózó. Veszprémben született 1801. április 11-én, nyomdásznak tanult. Özvegy Szammer Mihályné sz. Wallner Klárától halála után vette át a Szammer-féle nyomdát, melyet 1838-ban adott el Jesztány Tóth Jánosnak. 1845. április 15-én özvegyen újra nősült: a 35 éves Szuper Teréziát vette feleségül. Házassági tanúik: Kocsi-Horváth Sámuel vármegyei alispán, Rohonczy István vármegyei levéltárnok. 1853–1854-ben Veszprém város bírása volt. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1853-ban Ferdinánd Miksa főherceg felhívására építendő bécsi katolikus emléktemplomra 2 forintot adományozott. 1863-ban Tótvázsonyban lakott, amikor tagja lett a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesületnek. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi polgári Társaskörnek.¹⁷¹

SZELES József 1842, 1847: Szeles József veszprémi református mérnök, felesége Micskei Rozália, 1849. szeptember 6-án született Rozália lányok, 1850. december 22-én Lajos fiúk, aki korán elhunyt. Komóságban álltak többek közt

¹⁶⁸ VFL II. 1.a.02. Püspöki uradalmi prefektusi jegyzőkönyv, 28/1845. (február 1.) sz., ÉVKÖNYV 1868. 18., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

¹⁶⁹ HUDI 1987. 469.

¹⁷⁰ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 18., SZÁNTÓ 1960. 193., HUDI 1994. 18.

¹⁷¹ Veszprémi római katolikus házassági anyakönyv, 1845. április 15. MNL MOL Mikrofilmtár A3732 d., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., XI. Jegyzéke azon önkényes adományokra... = Budapesti Hírlap 1853 (284. sz. (december 3.) 1590. Hivatalos függelék. – KÖRÖSY 1863. 27., ÉVKÖNYV 1868. 18., FRANCSICS 1973. 360., BÁNDI 1989. 23–28., HUDI 2022. 367.

Csirke Károly szolgabíróval, Csirke Lajos orvossal, Joanovics György kereskedővel, Kocsi-Horváth Sámuel alispánnal, Márton József mérnökkel, Micskei Imre mérnökkel, Szabó Antal ügyvéddel, Szammer Alajos nyomdással. 1848-ban a magyar honvédség részére a háború idejére évente 2 forint támogatást ajánlott fel. 1861-ben herceg Batthyány Fülöp enyingi uradalmának mérnöke volt. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹⁷²

SZENTES István 1842, 1847: Szentes István veszprémi lakos, polgár. 1857-ben rokona, Szentes János kalaposmester van feltüntetve az összeírásban, aki a 146. telken épült 860. sz. házban lakott. 1868-ban Szentes István tagja volt a Veszprémi Polgári Társaskörnek.¹⁷³

SZENTGÁLY László 1847: Szentgály László Veszprém vármegyei katolikus köznemes birtokos, vármegyei tisztségviselő. 1802. május 22-én született Veszprémben tekintetes nemes Szentgály László köznemes és Hoffer Terézia házasságából. 1847-ben tiszteletbeli esküdt, 1848-ban járási biztos. 1847-ben a Jeruzsálem-hegyen, a Keresztúton fekvő telkén két háza volt. A nagyobb 3 szobából, konyhából, egy „külházból”, 2 pincéből, fészerből állt; a kisebb kétszobás, konyhás volt. Ezen kívül az ún. Véghelius funduson volt még egy dűledező háza, amely 400 pengőforintot ért. Ingatlanai értékét összesen 2749 pengőforint 15 krajcárra becsülték. 1857-ben a veszprémi 437. számú telken épült 692. számú házban lakott.¹⁷⁴

SZMODIS János 1847: nagy- és kisbarkóczi Szmodis János (1771–1853) veszprémi kanonok és püspökhelyettes. 1794-ben szentelték pappá, 1800-tól Sümegen, 1811-től Tapolcán volt plébános; 1809-ben alesperes és kanonok lett; 1815–1832 között a veszprémi papnevelő igazgatója, 1831-től apát, 1850-től nagyprépost, 1838–1852 között püspökhelyettes.¹⁷⁵

SZOKODY István 1847: Szokodi István veszprémi evangélikus tanító. 1844–1847 között az evangélikus elemi népiskolában tanított. 1848-ban már a

¹⁷² A veszprémi evangélikus halotti anyakönyv, 1851. február 10. (Lajos fiúk hetesen hunyt el.) MNL MOL Mikrofilmtár A2731. d., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., KÉPES NAPTÁR 1861. 275., ÉVKÖNYV 1868. 18., HUDI 1994. 18.

¹⁷³ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 18.

¹⁷⁴ VKPI Veszprémi születési anyakönyv, 1802. május 22., MNL VeML IV. 1.b. 1448/1847 (május 3.) közgy.sz. (Jeruzsálem-hegyi házainak becslése), VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., HUDI 2004. 173., 185., 212., 218.

¹⁷⁵ SZINNYEI XIII. 1909. 1026.

Somogy vármegyei Bábony evangélikus tanítója. Utolsó szolgálati helye a Veszprémi Evangélikus Egyházmegyéhez tartozó Nagygyimót lehetett, melynek diplomára 1894-ben 50 osztrák értékű forintot hagyott.¹⁷⁶

SZOMMER Péter 1842, 1847: Szommer Péter veszprémi székesegyházi énekes, Tóth Katalin férje; 1868. november 15-én hunyt el 75 éves korában, végelgyengülésben. A katolikus egyház szertartásai szerint temették el. A veszprémi zenetörténet egyszer említi: az 1840-es években a székesegyházban Mysliveček offertóriumát adta elő. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja. 1849-ben Szammer Péter az 1. polétában (adókerületben) lévő 84. számú házban lakott feleségével, egy gyermekével, egy női cseléddel; 5 vidéki tanuló lakott nála albérletben. Mindnyájan római katolikusok voltak. 1850-ben Sommer Péter „hangász” az 1. poléta 85. számában lakott. 1857-ben Szommer Péter „karzenész” a 794. számú telken épült 85. számú egyemeletes épületben lakott.¹⁷⁷

SZTOJÁNOVICS András 1847: Stojánovics (Stojanivics) András bozsoki (balatonbozsoki) és veszprémi birtokos nemes, veszprémi lakos. Sztojanovics György és Peneta Mária házasságából született, 1817-ben 17 éves veszprémi lakos volt. 1848-ban 3 aranyat adományozott a magyar honvédsereg felszerelésére. 1853-ban 2 forintot adományozott a Ferdinánd Miksa főherceg kezdeményezésére a Bécsben építendő katolikus emléktemplomra. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁷⁸

SZTOJÁNOVICS György 1847: nemes Stojanovits György görög nem egyesült (ortodox) vallású veszprémi lakos, veszprémi és bozsoki (balatonbozsoki) birtokos. Sztojanovits György és Peneta Mária házasságából született, 1817-ben – amikor szülei már Veszprémben éltek – 15 éves volt, ő volt a legfiatalabb gyerekük. Öten voltak testvérek: Mihály, József cs. kir. alezredes, Anna

¹⁷⁶ Dunántúli Evangélikus Egyházkerület közgyűlési jegyzőkönyve, Sopron, 1894. szeptember 12–13. No. 87., Szokodi István: Veszprém. = PEIL 5 (1846) 18. sz. (május 3.) 432. (Kis Jánosgyásznapfény), Uő.: Halálozások. Alig múlt egy éve... = Uo. 6 (1847) 13. sz. (március 28.) 311. (Szűcs Károly veszprémi református lelkész halála, temetése), PLOSZ 1844. 372., NÉVTÁR 1848. 95.

¹⁷⁷ MNL VeML V. 102. Veszprém 1849. évi népösszeírása. Uo. IV. 142.f. Veszprém 1850. évi adóösszeírása. Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A Veszprémi római katolikus halotti anyakönyvek, 335/1868. sz. MNL Mikrofilmtár A3733 d., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., M. TÓTH 2007 életrajzát nem említi.

¹⁷⁸ Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 6/1841. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731, VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., XI. Jegyzéke azon önkényes adományokra... = Budapesti Hírlap 1853 (284. sz. (december 3.) 1590. Hivatalos függelék. – TAKÁTS-VÁRNAI 1980. 25., 63., HUDI 1994. 17.

(később Alexits Jánosné), Júlia és György. 1844-ben Veszprémben két házuk volt (egyik a Piac téren, másik a Buhim utcában, Bozsokon, Mencshelyen birtokrészük, Lovason szőlejük, Székesfehérváron egy majorságuk volt. 1847-ben, amikor örökségüket felosztották, egy-egy testvérré tisztán 33875 váltóforint érték esett. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában (mivel albérletben lakott). 1869-ben Francsics Károly borbélymester házában lakott albérllőként, 140 osztrák értékű forint évi bérleti díjat fizetett. 1845-ben 40 krajcárral támogatta Reguly Antal oroszországi néprajz-nyelvészeti kutatóútját.¹⁷⁹

SZTOJÁNOVICS József 1847: nemes Stojanovits (Sztójánovics) József görög nem egyesült (ortodox) vallású veszprémi lakos, bozsoki (balatonbozsoki) birtokos, ny. cs. kir. ezredes. Sztójánovics György és Peneta Mária házasságából született második gyermekként. 1817-ben a veszprémi nemesi összeírás szerint 20 éves volt. Házuk a mai polgármesteri hivatal épülete volt, amely később a Fromm család tulajdonába került. (1878-tól a veszprémi Egyházmegyei Alapítványi Hivatal székháza lett.) 1848. november 2-án az megyei állandó bizottmány jelenti, hogy az Országos Honvédelmi Bizottmányra az esküt letette. 1848-ban bozsoki birtoka 85 hold, értéke 10200 pengőforint, a rajta lévő épületek értéke 8202 pengőforint volt. Veszprém határában lévő birtokaival együtt összes vagyonának értéke 20855 pengőforintot tett ki. 1848 december 13-án 10 ezer pengőforintot házassági biztosíték gyanánt tábláztak be egyébként tehermentes birtokára a menyasszony, Halász Fáni kisasszony részére. 1852-ben tanú volt Pestel Ottó Károly szolgálatból önként kilépett cs. kir. kapitány és Alexis Mária hajadon veszprémi házasságkötésekor. 1857-ben neve nem fordul elő a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában (bérelt lakásban élhetett). 1863-ban veszprémi lakosként tagja lett a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesületnek.¹⁸⁰

¹⁷⁹ MNL VeML IV. 1.b. 98/1845 (január 13.) közgy. sz., 1469/1847. (június 7.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Adakozások. = Budapesti Híradó 1845 (231. sz. (augusztus 12.) 101., FRANCICS 1973. 470., TAKÁTS-VÁRNAI 1980. 25.

¹⁸⁰ A reformkori veszprémi nemesi összeírásokban alhadnagy, főhadnagy, kapitány, majd alezredes (1846) rendfokozatokkal fordul elő. MNL VeML IV. 101.a. 2406/1848 (november 2.) jkv. sz. (esküetele), 2655/1848 (november 24.) sz. (vagyon bizonyítványa), 2853/1848. (december 13.) jkv. sz., Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 8/1855. sz. Uo. A2731 d., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., KÖRÖSY 1863. 27., TAKÁTS-VÁRNAI 1980. 25., 63., MOLNÁR 2019. 217., FEKETE 2020. 116., 118.

TAKÁCS János 1842: Takács János feltehetőleg azonos özvegy Takács János veszprémi, Csatár pusztai molnárral, aki 1841-ben vette feleségül Lazányi András vámosi (nemesvámosi) urasági ispán Karolina nevű hajadon lányát. Az esketést Mozgay Sámuel veszprémi prédikátor engedélyével Pap István vámosi református lelkipásztor végezte. 1857-ben is molnárként kereste kenyerét, Veszprémben a 485. számú telken épült 665. számú házban lakott. Ezen a néven rajta kívül még egy szabómestert írtak össze ezen a néven, aki a 990. számú telken épült 298. számú házban lakott. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi polgári Társaskörnek.¹⁸¹

TAKÓ Miklós 1847: Takó Miklós Veszprém vármegyei tisztségviselő, kérekteleki református birtokos köznemes. Édesapja Takó Sándor baracscai, Fejér vármegyei birtokos volt, testvére, Takó Sámuel cs. kir. kapitányként szolgált az osztrák birodalmi hadseregben 1839-ben. Takó Miklós 1827–1834 között a cseszneki járás esküdtje, 1834–1847 között szolgabírája, 1847–1849 között főszolgabírája. 1848 nyarán a járási nemzetőrséggel együtt részt vesz a baranyai Drávavonal védelmében.¹⁸² 1819-ben köszöntő verset írt Mándi Márton István pápai református kollégiumi professzor felesége, Zsoldos Katalin névnapjára. 1847-ben előfizetett Fényes Elek országleíró munkájára. 1860. május 10–12-én Antal József esperessel egyik képviselője volt a Pápai Református Egyházmegyének a Dunántúli Református Egyházkerület csepi közgyűlésén.¹⁸³

TALLIÁN József 1847: vizeki Tallián József köznemes, szentkirályszabadjai birtokos. Nemes Tallián József ádándi (Somogy vm.) születésű 34 éves ifjú 1797. november 21-én vette feleségül a 19 éves hajadont, Simoga Annát. [Simoga Anna Simoga György veszprémi ügyvédnek, a veszprémi káptalan fiskálisának lánya lehet. Simoga György magyarul és latinul írt versei 1781–1824 között nyomtatásban is megjelentek; 1817-ben részt vett a keszthelyi Helikon ünnepségen, ahol június 20-án latin verseit olvasta fel. 1839-ben Veszprém

¹⁸¹ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., ÉVKÖNYV 1868. 18., Veszprémi evangélikus házassági anyakönyv, 6/1841. sz. MNL MOL Mikrofilmtár A2731 d.

¹⁸² MNL VeML IV. 1.a. 1/1827. (november 12.) közgy., 1145/ 1831. (május 16.) közgy. sz., 1876/1834. (október 17.) közgy. sz., 2001/1837. (szeptember 28.) közgy. sz., 2710/1840 (október 12.) közgy. sz., 2957/1843. (október 17.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., HUDI 2004. 215., 238. DREKK o.394.d. 11–12. „Takó Miklos’ tisztelet tétele” Kenessey György Tisztelet-tétele”.

¹⁸³ MNL VeML IV. 1.a. 1/1827. (november 12.) közgy., 1876/1834. (október 17.) közgy. sz.2957/1843. (október 17.) közgy. sz., 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., FÉNYES 1847. 519., SCHNEIDER–JUHÁSZ 1937. 147–148., SZEKERES 1894. 729., HUDI 2004. 215., 238. DREKK o.394.d. 11–12. „Takó Miklos’ tisztelet tétele”.

vármegye táblabírájaként az országgyűlési követi utasítást Kocsi-Horváth Sámuel alispán elnökletével kidolgozó vármegyei deputáció tagja volt. 1847. október 18-án részt vett a Veszprém vármegyei országgyűlési követválasztási közgyűlésen és 1848. január 17-i követvisszahívást megkísérlő közgyűlésen. 1857-ben a Veszprémmel szomszédos Szentkirályszabadján élt, a megyeszékhelyen földbirtokosként írták össze. Övé volt az 1842. számú telken épült 1138. számú ház.¹⁸⁴

TASNER Antal 1842: id. nemes Tasner Antal 1843-tól a veszprémi püspöki uradalomhoz tartozó német nemzetiségi községben, Városlődön postamester, 1844–1846 között az uradalom egy jobbágytelket adott árendába fizetése javítására. Előtte Venhort (Weinhardt) János nevű postamester szolgált Városlődön, akinek feleségével nézeteltérése támadt, melyet 1844-ben a veszprémi úriszéken rendeztek. 1847-ben még Városlődön dolgozott. 1849-ben már Veszprémben élt, a népösszeírásban szerepelt. 1857-ben neve már nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1868-ban nem volt tagja a Veszprémi polgári Társaskörnek.¹⁸⁵

TERLIK Károly 1847: Terlik Károly adatai nem ismertek. Veszprémi lakosként 1845-ben Terlik C.[arl] néven 40 krajcárról támogatta Reguly Antal oroszországi néprajzi-nyelvészeti kutatóútját. 1847-ben a katonai schematismus nem említi. 1857-ben neve nem olvasható a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁸⁶

THEINDL Izidor 1847: Teindl Izidor (Bergstadt, Csehország, 1817 – Veszprém, 1871. október 23.) veszprémi székesegyházi karnagy. 1827-től kiválóan képzett, gyönyörű hangú basszista a kórusban, közben 1830–1831 között a tatai Esterházy zenekar tagja. 1867-től, Úrhegyi Alajos visszavonulásától a kórus karnagya, egy idő után egészségügyi okok miatt lemondott, de basszistaként tovább szolgált. Több kottát másolt a kottatár számára. Teindl Izidor néven fordul elő az 1857. évi összeírásban, a 830. számú telken épült 44. számú házban lakott. Az 1840-es években hat gyermeket nevelt szerény körülmények között. Kiválóan tanuló gimnazista Gyula fia ekkor 80 pengőforint királyi ösztöndíjat

¹⁸⁴ VRKPI Veszprémi katolikus születési anyakönyv, 1797. november 21., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokos jegyzéke, 1857., SZINNYEI XII. 1908. 1046., HUDI 2004. 172.

¹⁸⁵ VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 492/1843. (december 30.) sz., MNL VeML IV. 1.b. közgy. sz. (panasza a szentgáliak károkozása ellen), Uo. IV. 102.h. Összeírások. Veszprém város 1849. évi népösszeírása, ÉVKÖNYV 1868. 18.

¹⁸⁶ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Adakozások. = Budapesti Híradó 1845 (231. sz. (augusztus 12.) 101., SCHEMATISMUS 1847.

kapott. (Az apa havi fizetése ekkor 20 ezüstforint 41 krajcárt tette ki.) Theindl Bódog (Félix) 1847–1858 között a szombathelyi székesegyház karnagya volt. Fiát, Theindl Nep. Jánost (1835–?) csodagyereknek tartották, Pesten lett zongoratanár és zongoraművész.¹⁸⁷

TÓTH Lajos 1842: Tóth Lajos ügyvéd, 1837-ben dobai és marcaltői uradalmi ügyész; 1847-ben a főispáni adminisztrátor Veszprém vármegyei táblabírónak nevezte ki. Nemes Tóth Lajos 1826–1832 között Veszprém vármegye levéltári hivatalának lajstromozója volt, 1826-ban emellett megyebeli becsületbeli jegyzőnek nevezték ki. Felesége a katolikus nemes Farkas Krisztina, akitől 1826. április 18-án Ida lányuk, 1828. január 26-án Adolf, 1829. november 23-án Lajos Félix fiuk, 1831. április 16-án Antal fiúk, 1832. október 19-én Ferdinánd fiúk, 1832. október 19-én Ferdinánd fiúk született. Komasági viszonyban voltak özvegy Tallián Pálné sz. Szentgyörgyi Horváth Magdolnával, továbbá felsőöri Cseresnyés István járási szolgabíróval, Eöri Márkus Antal vármegyei főjegyzővel, Márkus József ezredes kapitánnyal, Ottó Károllyal, a Ferdinánd huszár ezred obesterével, Raskó Márton cs. kir. főstrázsamesterrel, pulai Rohonczy Imre ozorai uradalmi fiskálissal. 1857-ben neve nem található a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában. 1885-ben Pápán élt, értelmiségi foglalkozásuként 1564 forint 48 krajcár állami egyenesadóval a legtöbb adót fizetők felső egyharmadába tartozott, a megyebizottmány tagja volt.¹⁸⁸

TÓTH Lőrinc 1842: 1837-ben veszprémi ügyvéd. 1857-ben neve nem található a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁸⁹

TOTTH János 1842, Tóth János 1847: Jesztány Tóth (Totth) János veszprémi nyomdász. 1838-ban vette meg a Szammer-féle veszprémi nyomdát, amit 1847-ben adott el Ramazetter (Ramasetter) Károlynak. Működése során mintegy 60 könyvet, számos aprónyomatványt készített. Veszprémből elköl-

¹⁸⁷ MNL VeML IV. 1.b. 464/1846 (február 28.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., M. TÓTH 2007. 221., VARGA 2009. 813.

¹⁸⁸ VREI Születési anyakönyv, 1826. április 18., 1828. január 26., 1829. november 23., 1831. április 16., 1832. október 19., MNL VeML IV.1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz. (dobai uradalmi ügyész), Uo. IV. 1.a. 1606/1847. (július 12.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Veszprém megye legtöbb államadót fizető bizottsági tagjainak véglegesen megállapított névsora az 1885-ik évre. = PL 11 (1884) 51. sz. (december 21.) 213–214.

¹⁸⁹ VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 183/1845. (július 19.) sz., 2876/1845. (október 31.) sz., MNL VeML IV.1.b. 1066/1837. (június 19.) közgy. sz., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

tözhették, mert 1857-ben neve nem található a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁹⁰

TRIPPÁMMER Mátyás 1842: Tripammer (Tripámmer) Mátyás veszprémi katolikus vaskereskedő, városi tanácsnok. 1791. november 28-án született Veszprémben Tripammer János és Már [Maár] Annamária házasságából. A püspöki uradalom 1840-ben a november 1-jén tartandó tisztújításon harmadik helyen őt jelölte városbírói tisztségre. Később, 1844–1846 között Veszprém város bírója. 1846-ban lemondott, helyére Halász György csapót választották. 1857-ben a Palotai utcában lévő 236. számú egyemeletes házban lakott, amely az 1125. számú telken állt. A Martinkovits Annával kötött házasságából született gyermekei közül József (1822–1902) és Imre (1831–1902) is színész lett; családi nevüket mindketten Szigeti-re változtatták. Palotai utcai házukban 1882-ben Fischer Manó ügyvéd lakott. Tripámmer Mátyás 1841-ben 1 pengőforintot adományozott a pápai óvoda felállítására. Fiainak pályaválasztása élete feldolgozhatatlan traumája volt.¹⁹¹

UDVARDY Ignác 1847: Udvardy Ignác (1810–1874) teológiai tanár és veszprémi kanonok, akadémiai tag. Jelentősebb munkája a magyar nyelven kiadott egyházi jogtana (1843). 1847-ben a főispáni adminisztrátor Veszprém vármegyei táblabírónak nevezte ki. 1848-ban egyházi szónokként a nép felvilágosítását és a békés átalakulást szolgálta. 1857-ben neve nem található a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁹²

URHEGYI Alajos 1842, 1847: Úrhegyi (1844-ig Hernberger) Alajos (? , 1791. november 20. – Veszprém, 1871. november 10.) veszprémi katolikus lakos, zenész, karnagy. 1816-ban Alois Herrnberger a veszprémi formaruhás polgárság zenekarának a postakürtöse, a „compania” kapitánya Herrnberger Konstantin volt. A veszprémi székesegyház zenekarának tagjaként tevékenykedett. 1833-tól másodkarnagy (subregens chori), 1843–1867 között székesegyházi karnagy, 1867-től kórustag. 24 éves karnagyi működése alatt 15 Mozart misét összesen

¹⁹⁰ BÁNDI 1989. 30–33.

¹⁹¹ VRPI Veszprémi születési anyakönyv, 1791. november 8. VFL II. 1.a.02. Püspöki prefektusi jegyzőkönyv, 516/1840. sz., Veszprémi római katolikus születési anyakönyvek, 1822. május 11. (!) MNL Mikrofilmtár A3728 d.; 1831. október 15. Uo. A3729 d. (Tripammer József az életrajzi lexikonok szerint 1822. május 21-én született, keresztelési dátumaként május 11. van bejegyezve.) MNL VeML V. 102.b. 90/1847 (december 30.) sz. irat. Szigeti József. = VFH 2 (1882) 26. sz. (július 1.) 2., VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., LICHTNECKERT 1984. 323.

¹⁹² MNL VeML IV. 1.a. 1066/1847. (június 19.) közgy. sz., HUDI 1987. 469., HUDI 2006. 52.

223 alkalommal adták elő. Nevéhez fűződik Allessandro Scarlatti miséjének, Albrechtsberger, Fusz János, Michael Haydn, Schubert, műveinek első veszprémi előadása. 1856. január 27-én három Mozart-mű előadásával emlékeztek meg a salzburgi mester születésének centenáriumáról. Ő vezette be a szertartásokon a magyar népének rendszeres énekeltetését. A 19. századi székesegyházi zenetörténet legjelentősebb oratórium-karmesterének számított. Számos kottával bővítette a kottatárat, melynek leltárát is elkészítette (1852). Az általa másolt kottákat „HA” monogrammal látta el. Veszprémben önálló műve nem található. Lányai: Alojzia (1824–1913), Karolina (1826–1904) és Klementina (1838–1916) a veszprémi székesegyház kórusának jeles szólistái voltak. 1857-ben neve nem található a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁹³

VARGA József 1842: Varga József veszprémi lakos, fazekasmester. 1857-ben az 1286. számú telken található 402. számú házban lakott. E néven ekkor még egy napszámost említ az összeírás.¹⁹⁴

VÁRÓ Károly 1847: Váró Károly nevét nem találjuk az 1847. évi katonai schematismusban, sem az 1857. évi összeírásban a háztulajdonosok és birtokosok között.¹⁹⁵

VASZARY György 1847: Vaszary György veszprémi lakos, a veszprémi káptalan uradalmi tisztje. 1848-ban a káptalan uradalmi tiszttartója, amikor 8 forintot adományozott a honvédsereg felszerelésére. 1857-ben is uradalmi tiszt, az 1097. számú telken épült 265. számú házban lakott. A káptalan számvevője volt, 1866. amikor október 27-én, 67 évesen tüdőszélhűdésben elhunyt. 1841–1844 között a Veszprémi Olvasótársaság tagja volt. 1847-ben uradalmi tisztként 10 előfizetőt gyűjtött Fényes Elek országleírására. 1858-ban számvevő Veszprémben, egyúttal a Szent István Társulat tagja.¹⁹⁶

VÉGH György 1842: Végh György veszprémi lakos, katolikus nemes csizmadia. Nemességét Veszprém vármegye közgyűlésén 1844-ben hirdették ki. A tisztújítást megelőző 1846. évi nemesi összeírásban csizmadiamester, kiskorú

¹⁹³ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., MURÁNYI 1980. 442., M. TÓTH 1998. 87., M. TÓTH 2007. 226., VARGA 2014. 1040–1041.

¹⁹⁴ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

¹⁹⁵ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., SCHEMATISMUS 1847.

¹⁹⁶ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Veszprémi római katolikus halotti anyakönyvek, 298/1866. sz. MNL Mikrofilmtár A3733 d.; FÉNYES 1847. 518., NÉVKÖNYV 1858. 153., HUDÍ 1994. 17.

gyermekei: Alajos, Ágoston, Károly és György. 1857-ben neve nem található a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok összeírásában.¹⁹⁷

VÉGH István 1842, id. 1847: id. Végh István, tehetős katolikus nemes iparos. 1844. augusztus 22-én 42 évesen, özvegyen újra nősült. Feleségül vette Scharnbeck Teréz 25 éves özvegyasszonyt. Házassági tanúik: Suli Antal pék, Rut[t]ner János kereskedő. 1849-ben az első adókerület (poléta) 48. számú házában lakott népes családjával. 1857-ben Végh István gombkötő a Palotai utcában fekvő 1138. számú telek és azon épült 468. számú ház tulajdonosa. veszprémi lakos, nemes, 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár könyvvivője. 1848-ban 5 forintot adományozott a magyar honvédsereg felfegyverzésére. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első választmányának tagja.¹⁹⁸

VÉGH István, ifj. 1847: ifj. Végh István veszprémi nemes katolikus ügyvéd. 1843-ban a főispán becsületbeli esküdtnek nevezte ki. Munkaköre abból állt, hogy a törvényszéken tanúvallomásokot és rabok „szabadvállását” (önvallomását) kellett írásba foglalni. 1845-ben – miután megszerezte ügyvédi oklevelét – becsületbeli ügyészi kinevezésért folyamadt. 1846-ban a nemesi összeírás szerint feltehetőleg még nem volt családos; sem kiskorú, sem szavazóképes fiúgyermekait nem jegyezték fel. 1859-ben a veszprémi megyei törvényszék egyik tanácsosa volt mint államügyész. – 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első könyvvivője.¹⁹⁹

VÉGH János 1842: Végh János veszprémi katolikus nemes, szappanosmester.²⁰⁰

VÉGHÉLIUS (Véghely) Imre 1847: Véghely Imre (Szentkirályszabadja, 1809. május 13. – Veszprém, 1885. március 27.) református ügyvéd, városi és

¹⁹⁷ MNL VeML IV.1.e.cc. Veszprémi főbírói járás nemeseinek összeírása, 1846. Uo. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

¹⁹⁸ MNL MOL Mikrofilmtár A3732 d. Veszprémi római katolikus házassági anyakönyv, 1844. augusztus 22., Uo. VeML IV.1.e.cc. Veszprémi főbírói járás nemeseinek összeírása, 1846., Uo. VeML V. 102.h. 1849. évi veszprémi népösszeírás. Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., HUDI 1994. 17., FEKETE 2020. 117.

¹⁹⁹ MNL VeML 2754/1845 (november 3.) közgy. sz., KALENDÁRIOM 1859., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7.

²⁰⁰ FEKETE 2020. 118.

vármegyei tisztségviselő. Pápán tanult, majd ügyvédi oklevelet szerzett és Veszprémben telepedett le. 1839-ben vette feleségül szomori és somodori Pázmándy Karolinát (1815–1897), akitől négy ismert gyermeke született, közülük az első, Véghely Dezső (1840–1897) Veszprém vármegye alispánjaként és történelmszakként ismert. Véghely Imre 1840-ben Veszprém vármegye becsületbeli ügyésze, 1843-ban táblabírája lett, a vármegyei közgyűléseken gyakran részt vett. 1848–1849-ben a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány tagja, 1849-ben Veszprém város bírása. 1848-ban 5 forintot adományozott a magyar honvédsereg felállítására. Pályája csúcán, 1867–1872 között Veszprém vármegye alispánja volt. 1857-ben Véghely Imre ügyvéd a veszprémi 829. számú telek és a rajta épült 43. számú ház tulajdonosa volt. A református egyházban (egyházmegegyében, egyházkerületben) is több tisztséget betöltött. 1863-ban veszprémi lakosként tagja lett a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesületnek. 1874 novemberi közgyűlésen Veszprém vármegyei törvényhatósági bizottságának tagjává választották.²⁰¹

WEISZ Sándor 1847: Weisz Sándor veszprémi lakos, kereskedő. 1857-ben Weisz S. Dávid kereskedő néven az 1252. sz. telek és a rajta épült 382. sz. ház tulajdonosa található az összeírásban, vélhetőleg róla van szó. Az 1845-ben létesült Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja. Az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár segédválasztmányának tagja.²⁰²

VERBŐCZY József 1842, 1847; Veszprém vármegyei katolikus tisztségviselő; Ruzsicska Mária férje. 1865-ben megyei kiadó (az alispáni hivatal alkalmazottja) volt, amikor május 6-án 54 évesen öngyilkosságot követett el (a Szent Benedek-hegy nyugati oldaláról a mélybe vetette magát). A halál körülményeit vizsgáló bizottmány örölnék minősítette és mint ilyet temették el egyházi szeretással.²⁰³

VERMES Illés 1847: budafalvi Vermes Illés (1806–1875) ügyvéd, birtokos köznemes, a pápai Esterházy uradalom ügyésze. Nem a győri jogakadémián tanult. 1846-ban a nemesi összeírásban uradalmi ügyészként említik, egy fia van ekkor, Ignác. 1848 tavaszán a pápai nemzetőrség kapitánya, júniusban a

²⁰¹ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Veszprém megye bizottmányának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. = PL 1 (1874) 28. sz. (november 17.) 258., KÖRÖSY 1863. 28., HUDI 1994. 17., HUDI 2006. 52. Részletes életrajzát lásd: HUDI 2020. 6–7.

²⁰² VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7.

²⁰³ Veszprémi római katolikus halotti anyakönyvek, 124/1865. sz. MNL Mikrofilmtár A3733 d.

város országgyűlési követévé választották. Mivel Debrecenbe nem követte az országgyűlést, 1849. március 24-től mandátumáról lemondottnak tekintették. 1849 októberétől a veszprémi járás főszolgabírája, 1851-ben királyi járásbíróvási elnök, 1872-től haláláig Veszprém vármegye alispánja volt. 1874 novemberében a Veszprém vármegyei törvényhatósági bizottmány közgyűlése a vármegyei bíráló bizottság tagjának választotta meg. 1875. november 20-án hunyt el, miután torokbetegsége miatt megműtötték és elvérzett. Fontos szerepet töltött be Pápa és Veszprém város és Veszprém megye közéletében. Nekrológja szerint egész életét a közügyeknek szentelte. Komoly magánkönyvtára lehetett, az általunk ismert könyvelőfizetési listákon gyakran feltűnik a neve. A nyelvújítás is érdekelte, előfizette Versegly Ferenc *Lexicon terminorum technicorum. Tudományos mesterszókönyv* c. művét is, amely a filozófiai, esztétikai, teológiai szakterületek terminus technicusainak magyarosítására tett kísérletet. Kéziratát 1820-ban, 64 éves korában, halála előtt két évvel készítette el budai otthonában, „a budai várhegy keleti oldalán fekvő csinos házacskájában” mint a Veszprémi Tudós Társaság tagja. Vermes 1866-ban is a Veszprémi Nemzeti Casino elnöke volt, mint „örökifju kedélyü, lelkes” férfiú. 1844-ben Reguly Antal etnográfus, nyelvész kutatóútját fél ezüstforinttal támogatta. 1860-ban a Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagja volt 100 osztrák értékű forinttal. Ebben az évben az MTA székházára 5, tőkealapjába szintén 5 osztrák értékű forintot fizetett.²⁰⁴

VEZERLE Antal 1847: Vezlerle (Weszerle) Antal katolikus földmérő mérnök. 1837-től Veszprém vármegye nemes származású becsületbeli földmérője. Pápán született, Vezlerle György és Varasdy Katalin házasságából. Vezlerle Gáspár (1794–1870) egri kanonok és Vezlerle Ignác (1803–1878) plébános, veszprémi szemináriumi tanár testvére volt. A pesti Institutum Geometrico-Hydrotechnicumban, magyarul Mérnöki Intézetben tanult, Weszerle Antal néven 1832-ben

²⁰⁴ Ujdonságok. = Veszprém 1 (1866) 25. sz. (december 30.) 200., Veszprém megye bizottmányának 1874-dik évi november s következő napjain tartott rendes közgyűlése. = PL 1 (1874) 28. sz. (november 17.) 258., Budafalvi Vermes Illés. = VMHKK 1 (1875) 25. sz. (november 21.) 1., VERSEGHY 1826. (Consignatio nominis et characteris dominorum pro Lexicon Terminorum Technicorum, praenumerantium pro aeterna memoria hic adnexum.) 519. (Versegly könyvét Vázsonyi István veszprémi könyvkötő is előfizette, így mások is olvashatták a megyeszékhelyen, de Villax Ferdinánd apát a zirci könyvtár számára is megrendelte), A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3181. sz. (szeptember 19.) [7.], melléklet., KÖRÖSY 1863. 20., SZINNYEI XIV. 1914. 1139–1146. (Versegly Ferenc költő, nyelvész életéről és műveiről.), HUDI 1983. 232., H. SZABÓ 1994. 57., 96., HUDI 2006. 52., VARGA 2014. 1073., BAUER 2021. 256.

szerezett mérnöki oklevelet. 1844-ben Veszprémben élt. Hunkár Antal főispán és kormánybiztos 1849. június 5-i vármegyei tisztújításon Veszprém vármegye tiszteletbeli mérnökének nevezte ki. Neve nem fordul elő az 1849. és 1850. évi városi összeírásban, sem a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok 1857. évi összeírásában. A tihanyi bencés apátság birtokainak határrendezésében is részt vett. 1847-ben a Somogy vármegyei Zamárdi, 1860-ban Endréd (Balatonendréd) határtérképét készítette el. 1858-ban a pápateszéri tagosítás mérnökeként dolgozott. 1861-ben a Veszprémben lakó 5 mérnök egyike volt. Az 1841–1844 között működő Veszprémi Olvasótársaság tagja volt. 1845-ben 40 krajcárral támogatta Reguly Antal oroszországi néprajzi-nyelvészeti kutatóútját.²⁰⁵

VEZERLE Ignác 1847: Vezerle Ignác (1803–1878) pápai születésű veszprémi papi szemináriumi tanár. 1803. augusztus 4-én született Veszprém György és Varasdy Katalin katolikus szülők házasságából. Két nappal később keresztelték, keresztszülei Rohonczy János és Tallián Terézia voltak. Pápán, Pesten, Győrött és Szombathelyen tanult. Veszprémi szeminaristaként négy évig a bécsi Pazmaneumban folytatta tanulmányait, 1828-ban teológiai doktorrá avatták. A veszprémi papi szemináriumban 1832-től etikát, lelkipásztorkodást is pedagógiai tárgyakat tanított. 1859-től Alsópáhokon volt plébános. „Mély tudománya, fensőbb nevelése és kedves társalgási modora” miatt hívei, paptársai és a „környékbeli uraságok” körében is kedvelték, szerették és tisztelték. Több műve megjelent nyomtatásban. Neve nem fordul elő a háztulajdonosok és birtokosok 1857. évi összeírásában, ami azt jelenti, hogy szolgálati lakásban lakhatott.²⁰⁶

VOJCSEK Mihály 1842: Vojcsek Mihály veszprémi római katolikus pékmester, adózó. 1849-ben az 5. polétában (adókerületben) lévő 34. számú, 8000 pengőforintot érő házában egy gyermekével, egy segédjével és egy nőcseléddel élt özvegy Vojcsek Mihályné, mindnyájan katolikusok voltak. Jövedelmi kiegészítésére házának egy részét albérletbe adta Acsády Sándor református ügyvédnek, akinek háztartása 7 főből állt. Vojcsek Mihályné neve nem fordul elő sem az 1850. évi összeírásban, sem a háztulajdonosok és birtokosok 1857. évi

²⁰⁵ MNL VeML V. 102.h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása., Uo. V. 142.f. Veszprém 1850. évi adóösszeírása., Uo. XV. 14. Veszprémi háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857. Uo. XV.11.a. Térképtár, T 030 (Zamárdi), Uo. T 052 (Endréd), Adakozások. = Budapesti Híradó 1845 (231. sz. (augusztus 12.) 101., Vidéki közlemények. Pápa-Teszér (Veszprém), okt. 10. = Politikai Ujdonságok 4 (1858) 43. sz. (október 28.) 507., KÉPES NAPTÁR 1861. 275., SZINNYEI XIV. 1914. 1187–1188., FODOR 1955. 175., HUDI 1987. 469., HUDI 2004. 238.

²⁰⁶ MNL MOL Mikrofilmtár A3672 d. Pápai római katolikus születési anyakönyv, 1803. augusztus 6., SZINNYEI XIV. Budapest, 1914. 1188., PFEIFFER 1987. 1077–1078.

összeírásában. Vojcsek Sáfrán Annával kötött házasságából született Mihály fia (Veszprém, 1825. április 14. – Sopron, 1857. április 20.), aki Bécsben tanult jogot, majd ügyvéd lett. Nevét 1848-ban Csatáryra magyarosította. Az 1848–49-es szabadságharcban hadbíró volt a 8., majd a 21. honvédszázalójánál; 1849 áprilisától a V. (bánsági) hadtestnél Aradon. Hadnagyi, főhadnagyi, majd századosi rendfokozatot szerzett. 1849. augusztus 20-án Borosjenőn tette le a fegyvert. Az 1850-es években a soproni adóhivatalnál dolgozott, adóhivatali titkárként hunyt el.²⁰⁷

VÖRÖS József 1842: Vörös József veszprémi katolikus módos pékmester, adózó. 1849-ben a 8. polétában (adókerületben) lévő, 5000 pengőforintot érő 56. számú házban lakott egy gyerekével, egy inasával és két segédjével. 1850-ben a 8. polétában lévő 907. számú ház tulajdonosa volt, a 908. számú házban Ruttner János kereskedő lakott. 1857-ben is pékmester, a 98. sz. telken lévő 907. számú ház tulajdonosa volt. 1878-ban adakozott a mozgósított katonakötelesek családjainak. 1885. szeptember 10–18. között 70 évesen, végelgyengülésben hunyt el.²⁰⁸

VURDA Emánuel 1842, Vurda (Wurda) Manó 1847: Wurda Emánuel (Manó) győri származású veszprémi katolikus kereskedő, részt vett a város önkormányzatának vezetésében. Külső tanácsi tagságáról 1847-ben mondott le. Veszprém zenei életének kiemelkedő alakja. A székesegyház műkedvelő tenoristája, aki a koncerteken tiszteletdíj nélkül lépett fel. 1841-ben 5 kottát adományozott a székesegyházi kottatár számára. 1857-ben is kereskedő, a 776. számú telek és a rajta fekvő egyemeletes ház tulajdonosa. – 1844. április 27-én ének-számával fellépett a pápai zeneestélyen. 1845-ben a Veszprémi Takarékpénztár alapító tagja, az 1846. január 1-én megnyílt takarékpénztár első pénztárnoka. 1846-ban a Balaton Gőzhajózási Társaság tagja, a részvények díjának beszedője Veszprémben. 1853-ban Ferdinánd Miksa főherceg felhívására 2 forintot ad a bécsi katolikus emléktemplom építésére. 1860-ban a Veszprémi Polgári Casino, 1868-ban a Veszprémi Polgári Társaskör tagja volt. 1885-ben a legtöbb állami

²⁰⁷ MNL VeML V. 102.h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása., Uo. V. 142.f. Veszprém 1850. évi adóösszeírása., Uo. XV. 14. Veszprémi háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., BONA 1988. 146–147.

²⁰⁸ MNL VeML V. 102.h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása., Uo. V. 142.f. Veszprém 1850. évi adóösszeírása., Uo. XV. 14. Veszprémi háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A mozgósítottak családjainak... = VMHHK 4 (1878) 44. sz. (november 3.) [3.], Halálozások. = VFH 5 (1885) 38. sz. (szeptember 19.) [3.]

egyenesadót fizetők között a Vármegyei törvényhatósági bizottmány póttagja, 1887-ben a Veszprémi Takarékpénztár igazgatósági tagja volt. Rendszeresen felülfizetett az iparosbálokon, támogatta a szegényeket, bajba jutottakat. 1897-ben a július 19-i felsővárosi szerűn támad tűzvész károsultjai megsegítésére 2 forintot adott.²⁰⁹

ZLABINGER József 1847: Zlabinger József, veszprémi lakos, katolikus nemes. 1845. január 3-án, 28 évesen nősült, a 22 éves Klug Franciskát vette feleségül. Házassági tanúik: Vörös József, Tóth József. Neve nem található az 1849. és 1850. évi összeírásokban, sem az 1857. évi összeírásban a háztulajdonosok és birtokosok között.²¹⁰

ZSERDÉNYI Gábor 1842: Zserdényi Gábor veszprémi lakos, foglalkozása nem ismert. Neve nem található az 1849. és 1850. évi összeírásban, sem a veszprémi háztulajdonosok és birtokosok 1857. évi összeírásában. 1860-ban Baranya vármegyében lakott, a kiscsányi gyűjtőíven 1 osztrák értékű forintot adományozott a Magyar Tudományos Akadémia javára. 1867–1884 között az egerági körjegyzőség jegyzője volt. 1844-ben nyugdíjaztatása miatt mást választanak a helyére. 1889. január 15-én, 79 éves korában Egerágon hunyt el. 1873-ban a Községi Jegyzők Közlönye szaklap előfizetője, 1881-ben az országos Veres Kereszt Egylet alapító tagja.²¹¹

²⁰⁹ VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., Vegyes közlemények, Pápa, apr. 27-kén. = Hírnök 8 (1844) 36. sz. (május 7.) 208., Balaton-gőzhajózás. = Budapesti Híradó 2 (1846) 346. sz. (március 3.) 144., XI. Jegyzéke azon önkénytes adományokra... = Budapesti Hírlap 1853 (284. sz. (december 3.) 1590. Hivatalos függelék. – Veszprém megye legtöbb államadót fizető bizottsági tagjainak véglegesen megállapított névsora az 1885-ik évre. = PL 11 (1884) 51. sz. (december 21.) 213–214., Tűzkárosultak segélye. = VFH 17 (1897) 32. sz. (augusztus 7.) [3.], ÉVKÖNYV 1868. 19., FLÁTH 1878. II. 207., BATTONYAI 1887. 593., EMLÉKKÖNYV 1896. 5., 7., MURÁNYI 1980. 444., LICHTNECKERT 1984. 323., MOLNÁR 2019. 179.

²¹⁰ Veszprémi római katolikus házassági anyakönyv, 1845. január 3. MNL MOL Mikrofilmtár A3732d., MNL VeML V. 102. h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása. Uo. V. 142.f. Veszprém város 1850. évi adóösszeírása. Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857.

²¹¹ MNL VeML V. 102. h. Veszprém város 1849. évi népösszeírása. Uo. V. 142.f. Veszprém város 1850. évi adóösszeírása. VeML XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3190. sz. (szeptember 29.), [5.] Ötödik melléklet. – 1873. előfizetőink névsora. = Községi Jegyzők Közlönye 5 (1873) 5. sz. (február 4.) 40., A magyar szent korona országai veres kereszt egylete javára gróf Károlyi Gyula királyi biztos által kibocsátott aláírási ivenek gyűjtött adományok jegyzéke. = Budapesti Közlöny 15 (1881) 253. sz. (november 6.) 9., A protekció. = Budapesti Hírlap 4 (1884) 338. sz. (december 9.) 6., Halálozás. = Pécsi Hírlap 3 (1889) 14. sz. (február 17.) 4.

ZSOLDOS János 1842, 1847: Zsoldos Nep. János veszprémi nemes, katolikus ügyvéd. Édesapja nemes Zsoldos János 1839-ben Dabronyban uradalmi kasznár, a következő évben kenesei (balatonkenesei) tiszttartó. 1840-ben fiai közül János ügyvéd, voksoló (szavazati jogú) nemes; testvérei közül József 13, Mihály 10, István 4, Lajos 1 éves. 1849-ben Veszprémben az 1. polétában lévő, 6500 pengőforintot érő 95. számú házban lakott egy gyermekével, két nőcseledejével, mindnyájan katolikusok voltak. 1850-ben az 1. poléta 106. számú házában lakott, mint nyugalmazott uradalmi tiszt. 1857-ben veszprémi 751. számú telken lévő 106. számú háza már örökösei tulajdonában volt. Nemes ifj. Zsoldos János a zirci cisztercita apátság és más uradalmak uradalmi ügyvédje volt. A zirci apátsági uradalmat 1848-tól haláláig szolgálta. Dabronyban született, 1837-ben (17 évesen) iratkozott be a győri királyi akadémiába, ahol 1837–1840 között előbb filozófiát, majd jogot tanult. 1846-ban Zsoldos János a Tanulmányi Alap vörösberényi uradalmához tartozó somlóvásárhelyi birtoktest számtartója és helyettes tiszttartója volt. 1847. október 18-án részt vett az országgyűlési követválasztáson, 1848. május 1-jén a Veszprém Vármegyei Állandó Bizottmány alakuló gyűlésén. 1848 tavaszától a cseszneki nemzetőrség főhadnagya. Heisler Máriaival kötött házasságából Boldizsár fia született. Magánkönyvtára is volt, hiszen 1847-ben előfizette Fényes Elek országleíró munkáját. 1860-ban zirci lakosként előfizetett Rómer Flóris *A Bakony* c. természetrajzi-régészeti monográfiájára. Ugyanezen évben Ányos István (nagy)esztergári földbirtokos gyűjtőívén 5 osztrák értékű forintot adományozott az MTA javára. Ifj. Zsoldos Zircen hunyt el 56 évesen, 1878. február 7-én. Hagyatékának, ügyvédi irodájának gondnokául Rozsos Miklós zirci ügyvédet bízták meg. Halálakor Vörösberényben 50 hold szántó, 20 hold rét, 26 hold közös legelő; Almádiban 6 hold szőlő birtoka volt préházzal, amely két szobából, konyhából, istállóból és kocsiszínből állt. Haláláig tagja volt a Székesfehérvári Ügyvédi Kamarának.²¹²

²¹² MNL VeML IV. 1.e.cc. Veszprémi középső járás nemesi összeírása, 1840., Uo. VeML IV. 101.b. 556/1848. (június 2.) sz.: A Veszprém vármegyei nemzetőrség beosztása, 1848., Uo. V. 102. h. Veszprém 1849. évi népösszeírása. Uo. 142.f. Veszprém város 1850. évi adóösszeírása. Uo. XV. 14. Háztulajdonosok és birtokosok jegyzéke, 1857., NÉVTÁR 1846. 133., A Magyar Akadémia javára tett adakozások s alapítványok részletes jegyzéke (nyilvános köszönetül). = PeN 11 (1860) 3190. sz. (szeptember 29.), [5.] Ötödik melléklet., Gyászhir. = VMHHK 4 (1878) február 10. 3., Elhunytak a múlt héte. = Hölgyek Lapja 2 (1878) 7. sz. (február 17.) 84. (A híradás szerint Veszprémben hunyt el.) Halálkozások. = Katholikus Néplap 31 (1878) 8. sz. (február 21.) 66. – FÉNYES 1847. 519., RÓMER 1860. 216., HUDI 2004., HEFFLER 2010. 58., JUHÁSZ 2017. 475.

RÖVIDÍTÉSEK

AP	= Acta Papensia
DPL	= Dunántúli Protestáns Lap
DREKK	= Dunántúli Református Egyházkerület Könyvtárának Kézirattára
DREL	= Dunántúli Református Egyházkerület Levéltára
MNL	= Magyar Nemzeti Levéltár
NU	= Nemzeti Ujság
OL	= Országos Levéltár
OSZK	= Országos Széchényi Könyvtár
PEIL	= Protestáns Egyházi és Iskolai Lap
PeN	= Pesti Napló
PL	= Pápai Lapok
PN	= Pécsi Napló
TREI	= Tótvázsonyi Református Egyházközség iratai
VeML	= Veszprém Megyei Levéltár
VMHHK	= Veszprém Megyei Hivatalos Heti Közlöny
VREI	= Veszprémi Református Egyházközség iratai
VRPI	= Veszprémi Római Katolikus Plébánia irata
VSz	= Veszprémi Szemle

LEVÉLTÁRI FORRÁSOK

DREL Dunántúli Református Egyházkerület Könyvtára

Kézirattár (DREKK) o.394.d. „Név Napi Tisztelő Versek”. (Márton István professzor felesége, Zsoldos Katalin névnapját köszöntő versek.) Pápa, 1819.

Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár (KFL)

I. 1.a. Egyházkormányzati iratok, körlevelek (1739–1866)

Magyar Nemzeti Levéltár

MOL Mikrofilmtár, felekezeti anyakönyvek mikrofilm-másolatai (17. sz. – 1895)
Országos Levéltár A57 Királyi Könyvek – Libri regii (1527–1918)

Országos Széchényi Könyvtár

Gyászjelentések gyűjteménye.

MNL Veszprém Vármegyei Levéltár (korábban: Veszprém Megyei Levéltár = VeML)

VeML IV. 1. Veszprém vármegye nemesi közgyűlésének iratai (1602–1848)
VeML IV. 1.a. Közgyűlési jegyzőkönyvek (1639–1848)
VeML IV. 1.b. Közgyűlési iratok (1697–1848)
VeML IV. 101.a. Veszprém Vármegye Állandó Bizottmányának jegyzőkönyvei (1848–1849)
VeML IV. 101.b. Veszprém Vármegye Állandó Bizottmányának iratai (1848–1849)
VeML IV. 482. Veszprém vármegye felekezeti anyakönyvei másodpéldányainak gyűjteménye (1828–1895)
VeML V. 102.b. Veszprém város tanácsulési iratai (1741–1848)

VeML V. 102.h. Összeírások (1696–1856)

VeML V. 102.r. Veszprém város tanácsának bírósági iratai (1760–1869)

VeML V. 173.b. Veszprém város polgármesterének általános iratai (1890–1949) Polgári iratok elenchusa.

XV. 11.a. Térképgyűjtemény; kéziratos térképek (1744–1941)

Szombathelyi Püspöki Levéltár (SzPL)

I. 1.d. Püspöki körlevelek (1777–2005)

Veszprémi Főegyházmegyei Levéltár (VFL)

II. 1.a. A Veszprémi Püspökség Központi Jószágkormányzóságának iratai (1732–1955)

II. 1.a.02. Püspöki prefektus jegyzőkönyvei (19. sz.)

Veszprémi Református Egyházközség iratai (VREI)

VREI Anyakönyvek (1773–1895)

Veszprémi Római Katolikus Plébánia iratai (VRPI)

VRPI Anyakönyvek (1703–1895)

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BAÁN 1942 = BAÁN Kálmán: A csitári Csitáry alias Grmanecz család története. Székesfehérvár, 1942.
- BAÁN 2011 = BAÁN Bea (főszerk.): Balatonfüredi életrajzi lexikon. Balatonfüred, 2011. (Balatonfüred Városért Közalapítvány kiadványai 61.)
- BALOGH 1901 = BALOGH Gyula: Vasvármegye nemes családjai. Szombathely, 1901.
- BÁNDI 1989 = BÁNDI László: A veszprémi nyomdászat két évszázada. Kiadja a Pannon Nyomda. Veszprém, 1989.
- BATTONYAI 1887 = BATTONYAI Ödön (szerk.): Czégek klézikönyve. Budapest, 1887.
- BAUER 2021 = BAUER Marcell: Pápa város nemesei 1656–1846. (Összeírások.) Kiadja Pápa Város Önkormányzata. Pápa, 2021.
- BEZERÉDJ 1891 = Bezerédi Bezerédj Antal: Emlék. Szent-Ivánfa, 1891.
- BEZERÉDY 1878 = BEZERÉDY Gyula: Kun Géza. = Veszprém Megyei Hivatalos Heti Közlöny 2 (1878) 43. sz. (október 27.) [1.]
- BOA 2012 = BOA Krisztina: Az 1863–1864. évi aszály és inség Békés megyében. = FONS (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) XIX (2012) 2. sz. 161–199.
- BOCSOR 1885 = BOCSOR István: A pápai kaszinó története. = PL 12 (1885) 1. sz. (január 4.) 1–2., 2. sz. (január 11.) 6., 3. sz. (január 18.) 9–10.
- BONA 1987 = BONA Gábor: Tábormokok és törzstisztek a szabadságharcban 1848–1849. Budapest, 1987.
- BONA 1988 = BONA Gábor: Kossuth Lajos kapitányai. Budapest, 1988.
- BONA 1998 = BONA Gábor (szerk.): A szabadságharc katonai története. Pákozdtól Világosig 1848–1849. Budapest, 1998.
- BONA 2000 = BONA Gábor: Tábormokok és törzstisztek az 1848/49. évi szabadságharcban. (Harmadik, átdolgozott, javított kiadás). Heraldika Kiadó, Budapest, 2000.
- BONA 2009 = BONA Gábor: Pápai diákok a '48-as honvédsereg tisztikarában. = AP 9 (2009) 1–4. sz. 267–380.

- BUZÁSI 1967 = BUZÁSI János: Királyi jogügyigazgatási levéltár. Repertórium. Művelődésügyi Minisztérium Levéltári Osztálya, Budapest, 1967. (Magyar Országos Levéltár – Levéltári leltárak, 37.)
- CZÍMTÁR 1873 = Magyarország tiszti czim- és névtára. 1873. Budapest, 1874.
- CZÍMTÁR 1875 = Magyarország tiszti czim- és névtára. 1875. Budapest, 1875.
- CZÍMTÁR 1879 = Magyarország tiszti czim- és névtára. 1879. Budapest, 1879.
- CZÍMTÁR 1884 = Magyarország tiszti czim- és névtára. 1884. Budapest, 1884.
- CSITÁRI G. 2013 = CSITÁRI G. Emil: Emlékiratok. Szerk.: Csurgai Horváth József, Székesfehérvár, 2013. (Közlemények Székesfehérvár történetéből.)
- DOBOS 1862 = DOBOS János (szerk.): Egyházi almanak az MDCCCLII-dik évben. Pest, 1862.
- EMLÉKKÖNYV 1896 = Emlékkönyv a Veszprémi Takarékpénztár ötven éves fennállásának ünneplésére. 1896. Veszprém, 1896.
- EÖRY 2016 = EÖRY Gabriella: Kaszinók Magyarországon, különös tekintettel a két világháború közötti budapesti kaszinókra. Doktori disszertáció. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Bp., 2016.
- EÖRY 2017 = EÖRY GABRIELLA: A kaszinók elterjedése Magyarországon. = Századok 115 (2017) 4. sz. 809–842.
- EÖRY 2024 = EÖRY Gabriella: Kaszinók Magyarországon – különös tekintettel a két világháború közötti budapesti kaszinókra. Kronosz Könyvkiadó Kft., Budapest, 2024.
- ÉRTEŚITŐ 1879 = A pápai reformált főiskola értesítője az 1878–79-dik tanévről. Közli Antal Gábor. Pápa, 1879.
- ÉRTEŚITŐ 1880 = A pápai reformált főiskola értesítője az 1879–80-dik tanévről. Közli Tarczy Lajos. Pápa, 1880.
- ÉRTEŚITŐ 1902 = A dunántúli ev. ref. egyházkerület pápai főiskolájának értesítője az 1901–1902-ik tanévről. Kiadták: dr. Antal Géza akadémiai, Faragó János főgymnasiumi igazgató-tanárok. Pápa, 1902.
- ÉVKÖNYV 1868 = A Veszprémi Polgári Társaskör évi könyve. Ramazetter Károly ny., Veszprém, 1868.
- ÉVKÖNYV 1872 = Értesítvény a pannonhalmi szent Benedek-rend győri főgymnasiumáról az 1871/2-iki tanév végén. Győr, 1872.
- FARKAS 2000 = FARKAS Gábor: Fejér vármegyei történeti archontológia. Alba Regia / A Szent István Király Múzeum Évkönyve XXIX. Szerk.: Fitz Jenő, Fülöp Gyula. Székesfehérvár, 2000. 137–157.
- FARKAS 2001 = FARKAS Gábor: Fejér vármegyei történeti archontológia. II. = Alba Regia / Annales Musei Stephani Regis / A Szent István Király Múzeum Évkönyve XXX. Szerk.: Fitz Jenő, Fülöp Gyula. Székesfehérvár, 2001. 77–99.
- FAZEKAS 1998 = FAZEKAS Rózsa: Károlyi György naplójából. 1836. július 20 – 1836. május 14. = FONS V (1998) 3. sz. 309–375.
- FEKETE 2020 = FEKETE Tamás: Veszprém város reformkori nemessége a vármegyei nemesi összeírások tükrében (1819–1846). = VSz 22 (2020) 1. sz. 102–122.
- FÉNYES 1847 = FÉNYES Elek: Magyarország leírása. I. rész. Magyarország általánosan. Pest, 1847.
- FIÁTH 1878 = FIÁTH Ferenc: Életem és élményeim. 1–2., Pest, 1878.

- FODOR 1955 = FODOR Ferenc: Az Institutum Geometricum. Az egyetemi bölcsészeti karán 1782-től 1850-ig fennállott mérnöki intézet. Tankönyvkiadó, Budapest, 1955. (Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára – Műszaki Tudománytörténeti kiadványok, 5. sz.)
- FORRAI 1999 = FORRAI Ibolya (szerk.): „Mi volt Magyar Ország, mi volt szabadsága...” Negyvennyolcas idő II. Budapest, 1999.
- FÖLDESI 2021 = FÖLDESI Ferenc: Suly Antal sötömester és az 1848/49-es magyar szabadságharc. = Veszprém megyei honismereti tanulmányok. Szerk.: Hudi József, munkatársa: Somfai Balázs. Veszprém Megyei Honismereti Egyesület, Veszprém, 2021. 76–80.
- FRIGYIK 1989 = FRIGYIK Katalin: Fehérvári családtörténet. = Fejér Megyei Hírlap 45 (1989) 145. sz. (június 23.) 5., Uo. 146. sz. (június 23.) 6.
- FÜLÖP 1978 = FÜLÖP Géza: A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978.
- GAÁLNÉ BARCS 2006 = GAÁLNÉ BARCS Eszter: Úriszéki bíraskodás Pest megyében a XVIII–XIX. században. Tanulmányok Pest megye múltjából. Szerk.: Halász Csilla, Tóth Judit. Pest Megyei Levéltár, Budapest, 2006. 51–84. (Pest megye múltjából, 11.)
- GLÓSZ 1987 = GLÓSZ József: Az alsó- és középfokú oktatás története Tolna megyében az önkényuralom időszakában 1849–1867. = Tanulmányok Tolna megye történetéből XI. Szerk. K. Balogh János. Kiadja a Tolna Megyei Tanács Levéltára, Szekszárd, 1987. 5–54.
- GRÁBICS–HORVÁTH–KUCSKA 2003 = GRÁBICS Frigyes – 78dr. HORVÁTH Sándor – KUCSKA Ferenc (szerk.): Győri életrajzi lexikon. 2., átdolgozott kiadás. Galgóczi Erzsébet Városi Könyvtár, Győr, 2003.
- GYÖRY 1900 = GYÖRY Tibor: Bibliographia medicina Hungaria / Magyarország orvosi bibliographiája 1472–1899. Kiadja a Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat, Budapest, 1900.
- H. SZABÓ 1994 = H. SZABÓ Lajos: Pápa és környéke 1848–1849. Pápa, 1994.
- HEFFLER 2010 = HEFFLER László: Borsodpuszta. I. = Ajkai Századok 7 (2010) 7. sz. 54–62.
- HERMANN 1997 = HERMANN Róbert: A köpködős főhadnagy, a lyukas zsebű százados, az önkényeskedő nemzetőr és a többiek. Hadbírószáki és fegyelmi ügyek a VII. hadtestnél, 1849. február–április. = FONS IV (1997) 3. sz. 325–355.
- HERMANN 2005. = HERMANN Róbert: Gáspár András honvéd tábornok. Kecskeméti a szabadságharcban IV. Szerk.: Székelyné Kőrösi Ilona. Kiadja Bács-Kiskun Megye Önkormányzatának Katona József Múzeuma. Kecskemét, 2005.
- HORVÁTH 2021 = B. HORVÁTH Elvira: A Veszprémi Takarékpénztár alapítása és első évei. = Veszprém megyei honismereti tanulmányok. Szerk.: Hudi József, munkatársa: Somfai Balázs. Veszprém Megyei Honismereti Egyesület, Veszprém, 2021. 61–75.
- HUDI 1983 = HUDI József: Reguly Antal északi útja és Veszprém megye. A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 16. 1982. Szerk.: Töröcsik Zoltán – Uzsoki András. Veszprém, 1983.
- HUDI 1984 = HUDI József: Veszprém megyei parasztnozgalmak 1848/49-ben. = Tanulmányok Veszprém megye múltjából. Szerk.: Kredics László. Veszprém, 1984. 337–529. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai, 3.)
- HUDI 1987 = HUDI József: A Cholnoky család Veszprémben. = Horizont 15 (1987) 1. sz. 38–42.
- HUDI 1993 = HUDI József: Cholnoky Viktor veszprémi évei. = Vár ucca tizenhét 1993. 1. sz. 134–151.
- HUDI 1994 = HUDI József: Veszprémi Kossuth-émlékek. = VSz 2 (1994) 1. sz. 3–20.
- HUDI 2001a = HUDI József (szerk.): Források Pápa város 1848/49. évi történetéből Pápa, 2001. (A Pápai Református Gyűjtemények Kiadványai, Forrásközlések 2.)

- HUDI 2001b = HUDI József (szerk.): Lovas község története. Egy Balaton-felvidéki falu múltja és jelene. Veszprém, 2001. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai, 16.)
- HUDI 2004 = HUDI József (szerk.): Hunkár Antal visszaemlékezése és iratai. Pápa, 2004. (A Pápai Református Gyűjtemények Kiadványai. Forrásközlések, 6.)
- HUDI 2006 = HUDI József: = Táblabírák a reformkori vármegyei közéletben. = Zsombékok. Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon a 19. század elejétől a 20. század közepéig. Társadalomtörténeti tanulmányok. Szerk.: Kövér György. Századvég Kiadó, Budapest, 2016. 39–76.
- HUDI 2006 = HUDI József: Táblabírák a reformkori vármegyei közéletben. = Zsombékok. Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon a 19. század elejétől az 20. század közepéig. Társadalomtörténeti tanulmányok. Századvég Kiadó, Budapest, 2006. 39–75
- HUDI 2008 = HUDI József: A pápai kaszinók 1848–1849-ben. = Istennek, hazának, tudománynak. Tanulmányok a 95 éves Nádasdy Lajos tiszteletére. Szerk.: Mezei Zsolt. Pápa, 2008. 76–92. (A Pápai Művelődéstörténeti Társaság kiadványai, 19.)
- HUDI 2011 = HUDI József: Fekete Gábor színtársulatának működése 1841-ben. = AP 11 (2011) 3–4. sz. 145–160.
- HUDI 2012 = HUDI József (szerk.): Voyta Adolf visszaemlékezése. Szerkesztői kiadás. Pápa, 2012.
- HUDI 2020 = HUDI József (szerk.): Véghely Dezső visszaemlékezései. Kiadja a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei. Pápa, 2020.
- HUDI 2022 = HUDI József: Pap Gábor református lelkész Balaton-felvidéki levelei (1852–1858). = AP 22 (2022) 3–4. sz. 197–412.
- HUDI 2023 = HUDI József: Pap Gábor Balaton-felvidéki levelei (1852–1858) II. = AP 23 (2023) 1–2. sz. 69–182.
- HUNGLER 1988 = HUNGLER József: Veszprém településtörténete. Veszprém, 1988. (Horizont Közművelődési Kiskönyvtár, 14.)
- HUNYADI 1840 = A 'honi szobrászat ügyében keletkezett társaság' munkálatai. I. közlemény. Hunyadi Mátyás' emlék-szobrának részre metszett rajzával. Pest, 1840. [Országos gyűjtés Hunyadi Mátyás szobrára.]
- ILA-KOVACSICS 1964 = ILA Bálint – KOVACSICS József: Veszprém megye helytörténeti lexikona. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1964.
- IRÁNYI 2001 = IRÁNYI László: Nagyesztergár a XIX. században. Kiadja a Nagyesztergári Német Kisebbségi Önkormányzat, Nagyesztergár, 2001.
- IRÁNYI 2002 = IRÁNYI László: Nagyesztergár a XIX. században. Grossestergaj im XIX. Jahrhundert. Kiadja a Nagyesztergári Német Kisebbségi Önkormányzat, Nagyesztergár, 2002.
- JAKAB-KÁKONYI 2020 = JAKAB Réka – KÁKONYI Anna: Táguló és szűkülő terek. A veszprémi zsidóság társadalom- és gazdaságtörténete. Veszprémi Zsidó Hitközség, Veszprém, 2020.
- JÁROLI 2001 = A rendszerváltás folyamata az 1848–49-i forradalom és szabadságharc első hónapjaiban. Válogatott dokumentumok. A hazai levéltárak munkatársainak közreműködésével válogatta és sajtó alá rendezte: Jároli József. Magyar Levéltárosok Egyesülete, Budapest, 2001.
- KALENDÁRIOM 1859 = Trattner és Károlyi nemzeti kalendárioma 1859^{dik} esztendőre. Pest, [1859].

- KALENDÁRIOM 1860 = Közhasznú és mulattató nemzeti vagy hazai kalendárium, magyarországi és erdélyi katolikusok, evangélikusok, ó hitűek és zsidók számára Krisztus urunk születése után 1860^{dik} szökő azaz 366 napból álló esztendőre. Pest, 1860.
- KATONA 2008 = KATONA Csaba: Écsy László fürdőigazgató naplói, 1850–1852, 1856. Balatonfüred, 2008. (Balatonfüred Városért Közalapítvány kiadványai, 38.)
- KATONA 2014 = KATONA Csaba: A füredi Savanyúvíz az 1850-es években – egy szürke hivatalnok izgalmas naplója a Bach-korszakból (1850–1852, 1856). = Turul 87 (2014) 1–2. sz. 55–62.
- KEMPELEN 1912 = KEMPELEN Béla: Magyar nemes családok. IV. Budapest, 1912.
- KEMPELEN 1915 = KEMPELEN Béla: Magyar nemes családok IX. Budapest, 1915.
- KÉPES NAPTÁR 1861 = Emich Gusztáv magyar- és erdélyországi képes naptára 1861. évre. Szerk.: Vahot Imre. Kiadja Emich Gusztáv, Pest, [1860.]
- KIS 1908 = KIS Ernő: Bocsor István emlékezete. = A Dunántúli Református Egyházkerület pápai főiskolájának értesítője az 1907–8. iskolai évre. Pápa, 1908. 13–21.
- KISS 1989 = JANKÓ SZABÓ Sándorné, KISS Leona: Veszprém megye gyógyszerítárai történetének rövid áttekintése különös tekintettel Pápa városára. = Acta Musei Papensis / Pápai Múzeumi Értesítő 2. Pápa, 1989. 241–275.
- KOPASZ 1973 = KOPASZ Gábor: A baranyai nemzetőrség és ennek szerepe 1848–1849-ben. = Baranyai Helytörténetírás 1973. A Baranya Megyei Levéltár Évkönyve. Szerk.: Szita László. Pécs, 1973.
- KÖBLÖS 2006 = KÖBLÖS József (szerk.): A pápai református kollégium diákjai 1585–1861. Pápai Református Gyűjtemények Pápa, 2006. (A Pápai Református Gyűjtemények kiadványai. Forrásközlések, 9.)
- KÖRÖSY 1863 = KÖRÖSY Lajos: Veszprém Vármegyei Gazdasági Egyesület alakulása. Igazgató választmányi megbízásból közli – egyleti jegyző. [Veszprém.] 1863.
- KURUCZ János: Mezőszilas. = Fejér Megyei Történeti Évkönyv 21. Községtörténeti tanulmányok. Szerk.: Farkas Gábor. Székesfehérvár, 1990. 189–252.
- KUZSINSZKY 1920 = KUZSINSZKY Bálint: A Balaton környékének archeológiája. Lelőhelyek és leletek. Kiadja a Magyar Földrajzi Társaság Balaton-bizottsága. Budapest, 1920. (A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményei)
- LAKÁSJEGYZÉK 1899 = Budapesti Czim- és lakásjegyzék. Kiadja a Franklin-Társulat. Budapest, 1899.
- LICHTNECKERT 1984 = LICHTNECKERT András: Veszprém társadalma és önkormányzati testületei a XIX. század közepén. = Tanulmányok Veszprém megye múltjából. Szerk.: Kredics László. Veszprém, 1984. 313–336. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 3.)
- LICHTNECKERT 1996 = LICHTNECKERT András (szerk.): Alsóörs története. Veszprém Megyei Levéltár, Veszprém, 1996. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 11.)
- LICHTNECKERT 2000 = LICHTNECKERT András (szerk.): Berhida, Kiskovácsi, Peremarton története és néprajza. Veszprém, 2000. (A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai, 15.)
- LICHTNECKERT–TÖLCSÉRY 2011 = LICHTNECKERT András – TÖLCSÉRY Ferenc: A veszprémi piarista gimnázium története az alapításától az államosításig 1711–1948. Veszprém, 2011.
- LOSONCZY TÓTH 2017 = LOSONCZY TÓTH Árpád: A felsőnyéki magyar család krónikája 1830–1869. = A Wosinszky Mór Múzeum Évkönyve 39. Szerk.: Gaál Zsuzsanna – K. Németh András. Szekszárd, 2017. 503–569.

- M. TÓTH 1998 = M. TÓTH Antal: Újra hallom szép szavát – Veszprém zenéje 1762-től a kiegyezésig. Kiadja az Új Horizont Folyóirat és Könyvkiadó Alapítvány, Veszprém, 1998.
- M. TÓTH 2007 = M. TÓTH Antal: A veszprémi székesegyház 18–19. századi zenéje. Veszprémi Érseki Könyvtár. Veszprém, 2007. (A Veszprémi Főegyházmege múltjából 19.)
- M. TÓTH 2016 = M. TÓTH Antal: Zenei oktatás a 18–19. századi Veszprémben. = VSz 18 (2016) 4. sz. 29–38.
- MÁRKUSNÉ VÖRÖS 2015 = MÁRKUSNÉ VÖRÖS Hajnalka: Vásárállás. Veszprém, 2015. (Veszprémi Kaleidoszkóp, 2.)
- MATKOVICH 2015 = MATKOVICH Tivadar: Vármegyénk életéből. Szerk. és kiadta Földesi Ferenc. Veszprém, 2015.
- MOLNÁR 2019 = MOLNÁR Jánosné: Mesélő házak. Veszprém Megyei Honismereti Egyesület. Veszprém, 2019.
- MURÁNYI 1980 = MURÁNYI Róbert Árpád: A veszprémi székesegyház kottatára. = Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve 1978. Budapest, 1980. 439–451.
- MURÁNYI 1993 = MURÁNYI Lajos: A reformkori Fejér vármegye olvasáskultúrája. A székesfehérvári kaszinók és a Fejér Megyei Olvasótársaság (1838–1849). Székesfehérvár, 1993. (Fejér Megyei Levéltár Közleményei, 16.)
- NAGY 1999 = Nagy Imre Gábor: Pécs szabad királyi város 1848 tavaszán. = Hudi József – Tóth G. Péter (szerk.): Emlékezet, kultusz, történelem. Tanulmányok az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 150. éves évfordulója alkalmából. Laczkó Dezső Múzeum – VEAB, Veszprém, 1999. 127–152.
- NÉVKÖNYV 1858 = Szent-István-Társulat névkönyve 1858-ra. [Pest, 1858]
- NÉVTÁR 1846 = Magyarország és a' hozzákapcsolt részek tiszti névtára 1846-dik évre. Buda, [1846.]
- NÉVTÁR 1851 = Egyházi névtára a' helvét hitvallású dunántuli egyházkerületnek 1851. évre. Szerk.: Bali Mihály. Pápa, 1851.
- NÉVTÁR 1879 = Igazságügyi tiszti névtára és az e. f. kir. bíróságok szervezete. (Törvénykezési helységnévtár. Első rész.) Közzéteszi Kiss Gyula, Kanyó Lajos. Budapest, 1879.
- NOVÁK 2007 = M. NOVÁK Veronika: A pozsonyi jogakadémia hallgatósága 1777–1849. Kiadja a MTA Egyetemtörténeti Bizottsága és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Levéltára. Budapest, 2007. (Felsőoktatástörténeti kiadványok, Új sorozat 5.)
- ÖRÖM-ÜNNEP 1845 = A' szabad Jász-Kún Kerületek' váltságának első százados öröm-ünnepe... Jász-Berényben, Majus 20. 1845. Landerer és Heckenast, Pest, 1845.
- PÁLMÁNY 2002 = PÁLMÁNY Béla (szerk.): Az 1848–1849. évi első népképviselési országgyűlés történeti almanachja. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2002.
- PÁLMÁNY 2002 = PÁLMÁNY Béla (szerk.): Az 1848–1849. évi népképviselési országgyűlés történeti almanachja. Budapest, 2002.
- PÁLMÁNY 2011 = PÁLMÁNY Béla: A reformkori magyar országgyűlések történeti almanachja 1825–1848. I–II. kötet, Argumentum Kiadó–Országgyűlés Hivatala, Budapest, 2011.
- PAP 1843 = PAP Ignác (szerk.): Sebészi almanach 1843^{dik} évre. Pest, 1843.
- PAP 1847 = PAP Ignác: Ékesszólástan. Veszprém, 1847.
- PFEIFFER 1987 = PFEIFFER János: A veszprémi egyházmegye történeti névtára (1630–1950). Püspökei, kanonokjai, papjai. Görres Gesellschaft, München, 1987. (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae VIII.)

- PLOSZ 1844 = PLOSZ Lajos: 1844-ik év jun. 25-kén tartott gyámküldöttségi ülésnek jegyzőkönyve. = Orvosi Tár 3 (1844) 24. sz. (december 8.) 372–373.
- RÓMER 1860 = RÓMER Flóris: A Bakony, természetrajzi és régészeti vázlat. Nyomatott Sauerwein Gézánál, Győr, 1860.
- RÓMER 1999 = RÓMER Flóris jegyzőkönyvei. Somogy, Veszprém és Zala megye (1861). Sajtó alá rendezte Valter Ilona, Velladics Márta. Országos Műemlékvédelmi Hivatal, Budapest, 1999.
- RYBÁR 2021 = RYBÁR Olivér: A Cholnoky család története. Kiadja a Veszprém Megyei Honismereti Egyesület, Veszprém, 2021.
- SCHEMATISMUS 1841 = Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthumes. Wien, 1841.
- SCHEMATISMUS 1847 = Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthumes. Wien, 1847.
- SCHNEIDER–JUHÁSZ 1937 = SCHNEIDER Miklós–JUHÁSZ Viktor (szerk.): Magyar városok és vármegyék monográfiája. Fejér vármegye. Budapest, 1937.
- SONKOLY 2002 = SONKOLY Károly: A pécsi sóház. Pécs újkori építészete egy belvárosi ház történetében. = Magyar Műemlékvédelem XI. Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Évkönyve (1991–1992). Szerk.: Bardoly István – László Csaba. Budapest, 2002. 335–407.
- SZÁNTÓ 1960 = SZÁNTÓ Imre: Egy dunántúli falu. Alsópáhok története. Budapest, 1960.
- SZÉKELY 1980 = SZÉKELY Vera: A központi államigazgatás tisztségviselői a dualizmus korában 2. rész: M. Kir. Miniszterelnökség: A Király Személye Körüli M. Kir. Minisztérium: M. Kir. Belügyminisztérium. Magyar Országos Levéltár, Budapest, 1980. (Forrástudományi segédletek, 1.)
- SZÉKELYNÉ KÖRÖSI 1998 = SZÉKELYNÉ KÖRÖSI Ilona (szerk.): Szenttamástól Világosig. Szalkay Gergely emlékirata 1848–1849-ről és a 6. honvédszászlóalj történetéről. Kecskemét, 1998. Kiadja a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Katona József Múzeuma. (Kecskemétiek a szabadságharcban I.)
- SZEKERES 1894 = SZEKERES Mihály: Pátensi visszaemlékezések. = DPL 5 (1894) 46. sz. (november 18.) 728–729.
- SZIKSZAI 1862 = SZIKSZAI József: A mezőföldi h. h. egyházmegyének régibb története és eddig volt proseniorin és seniorinak életek rövid leírása. = PEIL 1862 5. sz. (február 2.) 138–144.
- SZINNYEI 1891–1914 = SZINNYEI József: Magyar írók élete és munkái I–XIV. Budapest, 1891–1914.
- SZMODITS 2018 = SZMODITS László: Veszprém város története és a gyógyszerészet. XV. Gyógyszerésztörténeti Nyári Egyetem. Veszprém, 2018. 07. 26–29. Kézirat, Veszprém, 2018.
- TAKÁTS–VÁRNAI 1980 = TAKÁTS Endre – VÁRNAI Tamás: Balatonbozsok. Fejér Megyei Történeti Évkönyv. A Fejér Megyei Levéltár évkönyve. Szerk.: Farkas Gábor. Székesfehérvár, 1980. 7–69.
- TARCZY 1838 = TARCZY Lajos: Természetan az alkalmazott mathesisssel egyesülve. I. kötet, a 'vegytan' alaprajzát 's a' szélesen úgy nevezett mozgonytudományt magában foglaló. Pápa, 1838.
- THURY 1893 = THURY Etele: A veszprémi ref. egyház története. Budapest, 1893.
- TILHOF 2009 = TILHOF Endre: Ajkai krónika. Ajka, Ajkarendek, Bakonygyepes, Berénd, Bódé, Csékút, Gyepes, Padrag, Padragkút, Rendek, Tósok, Tósokberénd községek és Ajka város történetének kronológiája napjainkig. Kiadja Ajka Város Önkormányzata. Ajka, 2009.
- TILHOF 2018 = TILHOF Endre: Ajka város – Ajka, Ajkarendek, Bakonygyepes, Bódé, Csékút, Padrag, Tósokberénd községek és Ajkacsingervölgy – általános lexikona. Ajka, 2018.

- TÓTH G. – SCHLEICHER 2003 = TÓTH G. Péter – SCHLEICHER Vera (szerk.): Térjünk a tárgyra! Kiállítás a múzeum alapításának 100. évfordulójára. Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém, 2003.
- VARGA 1998 = VARGA Béla: Veszprém megyei életrajzi lexikon. Kiadja a Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése, Veszprém, 1998.
- VARGA 2009 = VARGA Béla: Veszprém város lexikona. Felelős kiadó: Varga Béláné. Veszprém, 2009.
- VARGA 2014 = VARGA Béla: Veszprém megyei életrajzi lexikon. Bővített és javított kiadás. Kiadja az Eötvös Károly Megyei Könyvtár. Veszprém, 2014.
- VÁZSONYI VARGA 1998 = VÁZSONYI VARGA Béla: Az első népképviselői országgyűlés képviselőválasztása Veszprém megyében (1848–1849). Veszprém Megyei Honismereti Tanulmányok XVIII. Szerk.: Hudi József – Tóth Dezső. Veszprém, 1998. 69–84.
- VERSEGHY 1826 = [Verseghy Ferenc:] Lexicon terminorum technicorum, az az Tudományos Mesterszókönyv Próbá képen készítették Némelly Magyar nyelv szeretők. A Királyi Magyar Universitas' betűivel és költségével. Buda, 1826.
- VIRÁG 2005 = VIRÁG Árpád: A Sió és a Balaton története 1055–2005., Közdok Kft, Budapest, 2005.
- ZORN Antal: Adatok a katolikus népoktatás helyzetéhez a kalocsai érsekség területén 1848-ig. = Bács-Kiskun megye múltjából V. Oktatás-nevelés. Szerk.: Iványosi-Szabó Tibor. Kecskemét, 1983. 97–138.

